

DRUŠTVENE IGRE

ANDRIJA ŠKARE

SADRŽAJ

Na mostu	4
Sjedala 33 i 34	10
Golman	20
Bit će ovo duga noć	29
I to se događa, ponekad	39
Plan za oboje	55
Rupa puna dima	71
Mediterranski vestern	86
Moralo je jednom izaći	107
Zahvala	121
O autoru	122
Impresum	123

Ponekad upamtim što ljudi kažu. Kad se ljudi opuste u jeziku, kad se malo podnapiju, znaju reći zanimljive stvari premda službeno nisu neki pametnjakovići, no u svakome čuči neki filozof kad se jezik otpusti, pa mi je tako jedan pripiti lik, čijeg se lica više ne sjećam, jednom u Sedmici, kad smo pričali o nekome tko se prestao drogirati i posve se promijenio, rekao rezolutno: „Svašta sam u životu vidio, ali nisam nikad sreo nekoga tko se promijenio!“

Njegova lica se ne sjećam, ali se sjećam rečenice, jer ima u njoj nešto paradoksalno, što me nagoni na smijeh. Istina, kažem, istina, i smijem se. Čovjek se mijenja, ali uvijek ćeš ga prepoznati ako si ga upoznao. Negdje, u onom svom neuhvatljivom, on je uvijek onaj isti, samo što se njegov svijet promijenio.

Robert Perišić, Uvod u smiješni ples

NA MOSTU

Na stolu je bilo sve. Izgledao je kao da je noćas pijani mornar došao u stan, izvadio iz svakog kutka nešto što mu se učinilo zanimljivim, pobacao to po stolu i onda legao na njega i pokušavao plivati na suhom. No, mornara nije bilo, ni pijanog ni bilo kakvog; takav stol je bio stanje.

Vilice, žlice i tanjuri, čokolada i prljave šalice, opušci posvuda, poneki čak i u pepeljarama (njih tri), dvije čarape, stare novine i prazne košuljice ploča, naočale i kovanice, upotrijebljene maramice, prazne boce piva i vina, vaza s jednim potpuno osušenim suncokretom, nekoliko kemijskih olovaka, riblja konzerva, vrećice šećera skupljene u kafiću, bedževi, pohabani notes, aluminijska folija s malo marihuane, potrgani ciferšlus, ručni sat, nekoliko audio-kaseta i još štošta.

Tražiti iglu i konac u tom kaosu bilo je kao tražiti iglu bez konca na golemoj šljunčanoj plaži, ali Bobo bi nekako uvijek pronašao ono što je tražio, bez prevelike muke, intuitivno. Poput šahista koji si i u snu može predložiti situaciju na ploči, tako je i on uvijek znao gdje je što na tom stolu. Tog dana mu, međutim, nije išlo.

U potrazi ga dodatno smete zvono na vratima pa prije nego što će ih otvoriti počese testise u boksericama, pomiriši ruku i onda je provuče kroz svoju dugu kosu koja se već počela rijediti. To je bio njegov način uljepšavanja, krajnji ustupak onome što se obično zove „popravljanje frizure“.

Pred vratima je bio Leo; njegovo blesavo lice s nosom oblika patlidžana, ali veličine jagode, špijunka je iskrivila u gotovo simpatičnu pojavu. Čudna je to stvar, pomisli Bobo, zgodne poružni, a grde uljepša. Malo se rastuži jer shvati da mu pred vratima već dugo nije bio netko kome bi špijunka pokvarila izgled.

Otvori vrata, još jednom promiješa testise i pusti Lea u stan.

- Uđi, rista.

- Bok, rista - odvrati Leo pa uđe kao što se ulazi u vlastiti prostor. Ništa neobično - poznavali su se dugo, posjećivali često, zajednički dangubili svakodnevno.

Leo sjedne u masni naslonjač koji je bio njegovo mjesto. Imao je kod Bobe i svoju čašu i

šalicu, čak i pepeljaru koju je najviše volio.

- Zakaj niš' ne svira? - pita Leo umjesto kurtoaznih gostinskih izjava koje se izgovaraju pri manje neformalnim susretima.

- Tek sam se probudio. Išao sam si pokrpati rupu na vijetnamki, znaš onu na rukavu, ali nemrem nać' iglu i konac.

- Čudim se kak' tu išta možeš naći. Kaos, rista.

- Kurac bi kod tebe bilo bolje da ne živiš sa starcima.

- Zaboravljaš da sam ja djevica po horoskopu, sve na svome mjestu.

- Lako za horoskop, bed je kaj si djevica i u životu - podbode Bobo Lea tražeći po stolu upaljač ili barem šibice dok mu je iz usta visjela nezapaljena cigareta.

U normalnoj bi situaciji Leo rekao nešto kao „Pitaj mamu tko je djevac“, ali budući da su Bobi prošle godine roditelji stradali u prometnoj nesreći, to bi bilo sasvim neprimjereno.

Bobo je uspio pronaći upaljač pa je zapalio i onda je stavio ploču na gramofon. Neil Young je ušetao u prostoriju pjevajući o igli i počinjenoj šteti.

- I dalje ploče, i dalje Neil? - blago je negodovao Leo, više za sebe.

- A što bi ti? Nirvanu?

- '94. je, čovječe! Devedeset. Četvrta. Malo nove moderne muzike. I mogao bi se konačno prebaciti na CD-ove, ovo je tehnika iz prošlog stoljeća.

- To su tatine ploče. I još su sasvim dobre - odvratio je Bobo odjednom zamišljen.

Otkako su mu roditelji u automobilu probili zaštitnu ogradu i sletjeli s mosta u rijeku Adige na sjeveru Italije, nije ga prestalo proganjati jedno pitanje. Što su slušali u trenutku smrti? Koju je kasetu vrtio njihov auto-radio kupljen, da ironija bude veća, u Milanu?

Do odgovora nije mogao doći, to je znao. I znao je da će ga to vječno proganjati. I bez tog pitanja, koje bi se drugima sigurno učinilo suludim, bilo je dovoljno teško rješavati formalnosti oko njihove smrti. On sam, izgubljen, dvadesetogodišnjak bez znanja talijanskog u sukobu s nesagledivom birokratskom nemani. Jedva je preživio. Talijanske ceste su mu

uzele roditelje, a talijanska administracija, umalo, njega.

- Znaš da sam jedva otputovao u Italiju kad sam išao po njihova tijela, jesam ti pričao to? - upita Bobo kao da je Leo mogao čuti njegovu dotadašnju struju svijesti.

- Ne, kaj je bilo?

- Vratili su me s granice.

- Zašto?

- Mislili su da idem dezertirati. Iako imam uredan pasoš i sve.

- I, kako si to riješio?

- Morao sam se vratiti s nekim potvrdama da ne mislim ostati i da se sigurno vraćam.

- Jebote.

- Da.

- Ali tebe ionako nisu mobilizirali zbog faksa.

- Nisu, da. Kad je počelo ono pravo sranje bio sam još premlad, a onda sam upisao faks. Ali ove na granici se to ne tiče.

- Jebemti granice.

- I Tuđmana, jebemti Tuđmana.

- Daj zamisli kako bi bilo super da nema granica. Mislim, uopće. Pa putuješ gdje i kako hoćeš!

- Da, da, i svi ljudi su braća. I onda sam ja jebeni hipik - otpuhne Bobo prezrivo i posegne za novom cigaretom.

Mnogo su pušili. Cigarete kao da su im davale privid slobode jer su svaki put kad bi posezali za novom imali dojam da barem o nečemu odlučuju.

Soba se već gušila u dimu. Nisu otvarali prozor iako je iza njega proljeće živo i vedro disalo svoje pupajuće, peludno šarenilo. Leo je ustao i okrenuo novu stranu ploče. Namjestio je iglu na svoju najdražu pjesmu. Neil je pjevao o zlatnom srcu.

- Opet „Heart of Gold“ – podbadao je sada Bobo.
- Obožavam tu pjesmu.
- Znam.
- Malo sam razmišljao i znaš šta, gotovo sam siguran da je Kurt Cobain bolji gitarist od Hendrixa.
- Ti jednostavno nisi normalan.

Najčešće su se prepirali oko glazbe, upravo oko glazbe. Bobo je od oca naslijedio golemu kolekciju ploča i ona mu je uglavnom formirala i omeđivala ukus, s tek minimalnim zastranjenjima u suvremeno. Leo je, s druge strane, imao rođaka u Americi koji mu je odande slao neke nove i ponekad čudne bendove na CD-ovima i kasetama. Nirvana, Pavement, Flaming Lips, takve stvari. Pokušao je Bobu zainteresirati za njih, ali ovaj se nije htio ni milimetra pomaknuti od svojih Beatlesa, Clasha, Bowieja, Hendrixa i slične bratije. Ponekad je čak tvrdio da nakon 1987. Nije snimljen album vrijedan slušanja, ne ako će to uzeti vrijeme od slušanja zlatnih vedeta iz prošlosti. Leo je najveći problem s Bobinim ukusom bilo to što su svi njegovi omiljeni glazbenici stvarno bili legende i majstori od kojih mnogo toga počinje i kojima se ništa ne može prigovoriti. Smatrao je da treba slušati i istraživati stalno i da najbolja glazba nije snimljena prije deset godina već da će biti snimljena sutra. Onda je često prijateljski provocirao Bobu i uvjeravao ga da su neki novi glazbenici bolji, zanimljiviji ili naprosto tek vještiji od njegovih legendi iz prošlosti. Nije imao pojma da ovoga to istinski smeta. Dijelom ga je smetalo jer je glazbu donekle doživljavao kao uspomenu na roditelje, a dijelom zato što je duboko vjerovao da je u pravu.

- Jučer sam opet išao biciklom u Novi Zagreb i opet sam na mostu premro od straha – promijeni temu Bobo.
- Išao si kod Tina po travu?
- Aha. Uvijek se userem na tom mostu. Mislim, na svakom. Na bilo kojem od tri.
- Ali to je bilo i prije staraca, je l' da?
- Ma da, neka kombinacija straha od visine, klaustrofobije i agorafobije.
- Klaustrofobije?

- Da. Kad se voziš preko mosta, s lijeve strane ti je ograda koja djeluje baš opako nisko i krhko, a s desne ti jure auti. Imaš vrlo malo prostora i on te zatvara, stišće i guši.

- Kužim. Mislim da kužim.

Joint je došao kao prirodan nastavak njihovog druženja, pojavio se naizgled niotkuda i svoj kratki život vedro skončao nakon nekoliko prelazaka iz ruke u ruku.

- Jesi razmišljao da nešto poduzmeš u vezi s tim strahom? - pitao je Leo kojem su se crte lica razvukle i opustile.

- Jesam. Imam plan.

- Slušam.

- Znaš kako kažu da je jedini način da se riješiš straha suočavanje. E, pa, ja mislim otići na onaj četvrti most.

- Koji? Onaj tirkizni? Željeznički.

- Baš taj.

- Zašto?

- Slušaj. Tamo uopće nema ljudi, nema prolaznika. Kad prođe vlak, sasvim je mirno. Gledao sam ga sto puta s pješačkog mosta i baš je lijep prizor. Lijep, ali nekako prazan.

- Dobro, i?

- Otići ću gore i nešto ću napisati na mostu. Na vanjsku stranu, tako da se vidi izvana.

- Kako ćeš to napraviti? To je golem prostor, kako ćeš ga uopće dosegnuti?

- Sve sam smislio. Ponijet ću boju i partviš. Može se.

- Ambiciozno. I pomalo ludo. Ali zašto?

- Gle. Prvo, rješavam se straha. Prošao sam tamo i sve proučio. Moraš biti ful blizu ruba. Teško je, ali ne i neizvedivo. Drugo, otkako su starci poginuli opsjedaju me mostovi dodatno. Želim im odati počast. Znam da će se činiti glupo, ali meni nije.

- Nije glupo. A što ćeš napisati?

- Ne znam još, nemam pojma. Smislit ću.

- Pa to je važno.

- Znam da je. Hoćeš ići sa mnom?

- Hoću.

Večer idućeg dana bila je fino, proljetno prohladna. Izašli su u nju kad je već postajala noć, napunili pluća svježim zrakom nakon nekoliko sati kod Bobe uz vino i cigarete, neizostavne cigarete. Uzeli su kantu boje i partviš, upravo onako kako je bilo i planirano. Raspravljali su o glazbi, o novim i starim bendovima, o umijeću sviranja gitare, o odnosu melodije i ritma i o tome što je važnije da pjesma bude dobra, da bude prava. Leo je, prije nego je došao kod Bobe, čitav dan slušao Nirvanu i opet je gnjavio s time kako je Kurt Cobain najbolji, kako je veći od najvećih, kako je bolji od Hendrixa. Hvalio je *In Utero* i govorio kako je to najbolja ploča u posljednjih deset godina. Bobo se samo smijeshio, nije ulazio u prepirku s uobičajenom strašću.

Gore, na mostu, sve je išlo kao po loju. Tek kada je već krenuo umakati partviš u boju, naginjati se preko ograde i povlačiti poteze koji su imali postati slova, Leo se sjetio ponovno upitati što će pisati. „Vidjet ćeš. Polako“ – odgovorio mu je Bobo i nastavio povlačiti partviš po hrapavoj podlozi. Bilo je teže i napornije nego što je mislio da će biti.

Kasnije, kada je sve bilo gotovo, onako prljavi i umorni spustili su se na nasip i onda došli na pješački most. Bobo je zamolio Lea da ne gleda dok ne dođu na najbolju poziciju i ovaj ga je poslušao, nije bilo varanja, to je dug prijateljstvu.

Most je lijepo obasjan sjajio u svom čudnovatom tirkizu, a na njemu je pisalo ime najboljeg gitarista svih vremena. Oko toga više nije moglo biti dvojbe.

SJEDALA 33 I 34

1.

Mravinjak vibrira i zuji. Nervozan je, drhtav. Sunce ga prži uporno, okrutno, vrućina je nemilosrdna. Mravinjak izgleda kao svaki drugi, ali u ovom mravinjaku mravi su ljudi. I ljudi su mravi, jasno.

Mravinjak se zove Split, a njegovo gusto, nabreklo srce zove se Autobusni kolodvor. Ondje je gužva najveća, putanje aktera najmanje predvidljive i, čini se, potpuno nelogične. Ondje se nervoza može čuti, vidjeti i namirisati, ona nije prevladavajući osjećaj, ona je jedini osjećaj; poput najcrnje od svih crnih rupa usisala je sve drugo.

Kako koji autobus pristigne, tako na trenutak on postane središte tog užarenog središta: oko njega se ljudi uzvrpolje, pokušavaju ući i prije nego su provjerili je li to zaista njihov autobus, svi žele nešto pitati vozača, ovaj bi svoju prtljagu, onaj bi poslao paket, jedan ne zna hrvatski, drugi ne zna engleski, onaj tamo ne zna ništa, ali voli stajati u gužvi. Djeca plaću, muškarci su nasilni, žene histerične. Žene su nasilne, muškarci histerični. Djeca plaću. Bezobrazni su baš svi, znojni su baš svi.

Najteže je onima koji i inače teško ponose gužvu. I vrućinu. Josip je od takvih. Više od svega cijeni vlastiti komfor i činjenicu da je civilizacija napredovala toliko da se ljudi međusobno dodiruju samo uz obostrani pristanak. Po definiciji. Ne voli masu, grozi se gužve, izbjegava čak i koncerte na koje bi rado otišao jer se užasava osjeta tuđih dijelova tijela na svojim dijelovima tijela, užasava se nemogućnosti da to izbjegne. Također, tu je i klaustrofobija. Blaga, ali ipak.

U trenutku kada se pojavi autobus za koji pretpostavlja da je njegov, živci su mu već posve uništeni. Milijun pitanja, milijarda dvojbi. Što ako netko sjedi na njegovom mjestu, što ako mu se izgubi prtljaga, što ako će morati stajati do Zagreba, što ako pored njega bude sjedio neki debeli, znojni, smrdljivi tip, što ako ipak sjedne u krivi bus, što ako nema klime, što ako će morati na WC prije stajanja, što ako je gužva na cesti tolika da će previše kasniti pa će ogladnjeti, što ako, što ako. Nije lako previše analizirati i usto biti stidljivi, skromni introvert. Nije lako, ali i to netko mora.

Autobus pristize i sljedeće dvije minute za Josipa prolaze kao u filmskoj sceni borbe nindži.

Praktički ubacuje veliku torbu u spremište, s dva poteza rezolutno razmiče ljude-smetala, preskače nekolicinu neodlučnih, uskače u ipak klimatizirani autobus i bez većih problema nalazi svoje sjedalo. Prazno. Sjeda zadovoljan. Uspio je za viši cilj nadvladati svoj povučeni karakter, ipak se za te dvije minute lude akcije pripremao četrdeset pet minuta, onoliko koliko je prerano došao na kolodvor u strahu da ne zakasni.

Broj strahova se smanjio, ali onaj najveći je i dalje tu. Tko će sjesti pored njega? Kako ljudi ulaze, tako ih mentalnom snagom pokušava odbiti od sebe ili, daleko rjeđe, privući k sebi. Stara baba u crnini, dvadeset kila previše, po dvije nabrekle najlon vrećice u svakoj ruci, o mili Bože, ne. Prođe, ide dalje. Hvala. Čelavi četrdesetogodišnjak koji sve slobodno vrijeme provodi u teretani, molim te, molim te Bože, ne. Prođe i on. Majka s blizancima, procjena je da imaju oko sedam ili osam godina, djeluju opasno, djeluju spremni na sve. Jedan će naravno sjediti pored nje, a drugi? Ne, ne, noćna moro, nemoj se ostvariti, nemoj danas! Odoše i oni.

Malo mu lakne kad svatko od njih prođe, ali paranoja mu ne da mira, uvjeren je da će idući biti najgori i najzajebaniji i da će baš on sjesti pored njega. Životna ironija je moćna sila, u nju najviše vjeruje, nje se najviše boji. Ne zna ni sam što zamišlja, ali to što zamišlja nije dobro. Možda križanca čovjeka, mamuta i orangutana koji se hrani isključivo češnjakom, želi razgovarati, glasno žvače kaugumu, podriguje i zauzima pola tuđeg sjedala. Dok govori, dodiruje sugovornika. Valjda neće, valjda neće.

Ulazi neka djevojka. Nema još trideset, ali nije ni predaleko, to je procjena. Djeluje pristojno, mrvicu izgubljeno, ali nekako čudno razumno. Mršava je. Ima smeđu kosu, srednje dugu i pravilno, ali neupadljivo lice. Ustvari, djeluje kao dama iz nekog drugog vremena. Tako se kreće, tako gleda na kojem je sjedalu broj koji se podudara s onim na njenoj karti. Izgleda kao da fino miriše. Sve su to impresije i zaključci za koje je Josipu dovoljno pet sekundi; u tih pet sekundi, paralelno sa svakom novom spoznajom, sve jače i usrdnije moli sve svece i sva božanstva da ona sjedne pored njega. I čudo se dogodi! Ona priđe, pogleda sjedalo, kartu, pa opet sjedalo, nasmiješi se blagošću koja se obično ne dijeli sa strancima i kaže: „Oprosti, mislim da je moje sjedalo do prozora“. On se pomakne da je propusti, sretan.

Prođe nekoliko nervoznih, vrućih minuta. Povici, gundanje, komešanje. Trebali su krenuti, ali nisu, naravno da nisu. U prednjem dijelu autobusa traje prepirka oko nekog sjedala, majka pokušava umiriti blizance koji se natežu oko vrećice smokija, vozaču se znoj cijedi niz vrat i natapa mu košulju dok golemom tipu u uskoj crnoj majici objašnjava da jednostavno nema mjesta za njegov paket, da je prevelik.

Josipa kašnjenje ne smeta, ne smeta ga onoliko koliko bi ga smetalo inače. Njegov unutrašnji *control freak* koji je podložan paranoji i ima blaži oblik opsesivno-kompulzivnog poremećaja prilično je nezadovoljan, želi da krenu što prije kako bi odstupanje od voznog reda bilo što manje, ali Josip ga ne čuje, prvi put nakon dugo vremena njegov je glas utišan. Pokušava krajičkom oka promotriti djevojku koja je sjela pored njega, ali ne uspijeva mu. Ne želi biti napadan, a teško je pogledati osobu koja sjedi pored tebe u autobusu ako nisi napadan. Ili ako nemaš posebne socijalne vještine koje bi tvoj pogled zamaskirale, učinile manje čudnim, uklopile u neku širu komunikacijsku sliku. Josip nema posebne socijalne vještine.

2.

Kotači se okreću, golemo vozilo se kreće, to se događa, konačno. Povećavaju gužvu na pretrpanim splitskim ulicama, probijaju se polako, jako polako, jedni su od stotina i tisuća onih koji nekamo žele stići, sad, baš sad. Autobus je nezgrapan, prevelik je za te ulice, ali dojam je da svejedno u njihovom kretanju ima stanovite elegancije. Vozač je vješt, zahvaljujući klima-uređaju košulja mu više nije mokra.

Josip se dosjetio jadu pa kao gleda kroz prozor preko svoje suputnice, a ustvari promatra nju. Pokušava je promatrati, pokušava je promotriti.

Ipak je ta želja da ne bude napadan prejaka pa je ne uspijeva vidjeti onoliko koliko bi želio, ali ono što vidi je dovoljno da zaključi: a) imao je vrašku sreću što je dobila sjedalo pored njega i što nitko nije zauzeo njezino mjesto, b) sviđa mu se, c) jako mu se sviđa. Čim je to osvijestio, osjeti blagi napad grižnje savjesti jer gore, u hladnom Zagrebu koji je sada ustvari vrući Zagreb, čeka ga djevojka koju voli i s kojom će biti za svega pet sati. Pet sati!

Tu se malo stušti i shvati da nema vremena za gubljenje. Uopće ne zna što bi trebao poduzeti u tom vremenu, ali zna da ako nešto kani poduzeti to mora biti odmah. Odmah! Racionalizira i samome sebi objašnjava da je toliko napet zato što je prepoznao djevojčinu energiju koja je kompatibilna s njegovom. Ona nije tek neka zgodna cura, njih dvoje bi mogli biti nešto veliko, on to osjeća, siguran je u to! Josip inače mrzi riječ *energija*.

Duboko udahne, kako se to već čini u takvim situacijama, prizove svu opuštenost i neposrednost koju je ikada imao i kaže: „Malo do Zagreba, ha?“

Rečenica za Oscara! Kreativnost, originalnost, duhovitost, šarm; sve na jednom mjestu. Sve

upakirano u četiri riječi koje u toj kombinaciji nitko nikada prije nije izgovorio. Bravo!

- A da, ljeto je gotovo - odgovori ona s mješavinom sjete i optimizma kakva je za Josipa bila prava novost.

- Da, živim cijelu godinu za taj odlazak na more, to je možda i jedino čemu se iskreno veselim, a tako brzo proleti. I dan povratka mi je uvijek najgori dan u godni - ovo je već bilo bolje. Uz malo sreće, ćaskanje će se nastaviti.

- Ima tu i pozitivnih stvari. Vidiš ljude koje nisi dugo vidio. Slušaš priče prijatelja, njihove dogodovštine. Osim toga, Zagreb je lijep u jesen.

- Je, Zagreb je lijep po kiši. Ali znaš što, ima još do jeseni. Kasno ljeto bi zakonom trebalo zabraniti provoditi u Zagrebu, to je uvjerljivo najodurniji period godine. Ambrozija, vrućine...

- Alergičan si? - prekine ga nježno.

- Jesam. Oduvijek.

- I ja isto! - ona gotovo vrisne, ljupko.

Takva reakcija kao da je probila barijeru između njih dvoje. Ili barem dio barijere. Dovoljan je bio trenutak da prestanu biti slučajni suputnici i postanu nešto više, možda ne baš partneri ili zavjerenici, ali barem ljudi koji zajedno putuju, dvojac čije se dvostruko sjedalo počelo odvajati od ostatka autobusa i postajati zasebna enklava. Oboje su to osjetili.

3.

Ona: Valerija, 32 godine. Povjesničarka umjetnosti. Preživljava od povremenih angažmana u časopisima. Jedva preživljava od povremenih angažmana u časopisima. Troši novac samo na najnužnije pa odjeću nerijetko kupuje na Hreliću ili u *second hand* trgovinama. Iz potrebe, ne zbog stila. Naučila je prekrajati majčinu staru odjeću kako se ne bi na prvi mah vidjelo da je riječ o komadima starim nekoliko desetljeća. Živi s Goranom, dečkom s kojim je od osamnaeste godine. Nikad se nije ni poljubila s nekim drugim, u posljednje vrijeme propituje je li to baš tako pozitivna stvar kao što je dosad vjerovala. Trebali bi se vjenčati iduće proljeće, čekaju da uštede nešto novca. Olakšava im što žive u stanu koji je Goran naslijedio od pokojne bake pa ne moraju plaćati rentu. Svejedno, i za režije nekada teško prikupe.

Valerija voli knjige, ptice, Egona Schielea, papar, nebodere, antihistaminike, parkove, ledenu vodu, Iana McEwana i Elfride Jelinek, *post-it*, suknje olovka kroja, kišu bez grmljavine i pelinkovac. Najviše od svega mrzi razgovore s nepoznatim ljudima.

On: Josip, 37 godina. Arhitekt. Zaposlen u malom arhitektonskom uredu koji dobiva solidne poslove, u posljednjih pet godina najčešće projektira urbane vile s bazenima, u svim dijelovima Hrvatske. Živi s djevojkom Teom, znaju se već dugo, ali vezu su započeli prije dvije godine, spontano, otprilike u isto vrijeme su prekinuli sa starim partnerima i među njima se probudio novi žar. Vole se, ali vezu ne namjeravaju ozakoniti. Ne vjeruju u instituciju braka, smatraju je zastarjelom i u najciničnijim trenucima – opasnom. Pogotovo otkako su se na nju zakačile udruge za očuvanje tradicionalnih vrijednosti. Ne varaju jedno drugo, odlučili su provesti ostatak života zajedno, u bliskoj budućnosti bi čak razmišljali o djetetu, njemu je ta ideja privlačnija nego njoj.

Josip voli pivo, šah, glazbu, cigarete, antihistaminike, dane s puno sunca, The Clash i Ramonese, birtije, stolni tenis i trešnje. Najviše od svega mrzi razgovore s nepoznatim ljudima.

4.

Autobus staje na odmorištu Janjče. U vrijeme prije autoceste standard je bila stara, dobra Macola, sada svaki autoprijevoznik ima dogovor ili ugovor s nekom drugom benzinskom postajom, odmorištem, restoranom.

Valerija i Josip zajedno izlaze iz autobusa, on se spusti prvi pa joj pruži ruku. Iako je spretna i ta joj vrsta pomoći nije nužna, ona prihvati njegovu ruku.

Ona odlazi do toaleta, a on pali cigaretu, planira popušiti najmanje dvije u toj dvadesetominutnoj pauzi.

Valerija se vraća i pita ga želi li nešto iz trgovine, a on kaže da mu ne treba ništa, ima još dovoljno vode, a nije ni taknuo sendvič koji je ponio za put. Shvaća da uz nju nije uopće razmišljao o gladi i žeđi.

– Znaš, malo mi je žao što autobusi više ne staju na Macoli. Obožavao sam onu lisicu i druge sitne šumske životinje koje kartaju. Ta me scena uvijek podsjeti na album *Smashing Pumpkins Mellon Collie and the Infinte Sadness*. Jesi slušala Smashing Pumpkins? – pita

Josip, a ona se počinje smijati. Smije se čitavim licem, ali pritom ne proizvodi zvuk, tek malo jedva čujnog cvileža.

- Što je sad, što je smiješno ? – pita on, malko zabrinut.
- Jesi ti maločas upotrijebio sintagmu „sitne šumske životinje“?
- Jesam. Pa što s tim?
- Ništa. Divna je, sviđa mi se. Mislim da volim sitne šumske životinje.
- Meni se sviđa što si ti upotrijebila riječ „sintagma“. Rijetko je čujem.
- Ma daj ajde, pa s kim se ti družiš ?
- S arhitektima, dizajnerima, klošarima. Nisu glupi ili neobrazovani, to samo nije njihov jezik. Nego, nisi mi odgovorila za Pumpkinse.
- Slušala sam ih, naravno. Svi smo ih slušali.
- Pa je l' i tebe ta scena u Macoli podsjeća na *cover Mellon Collie*?
- Ne znam kako izgleda omot. Nisam ih slušala detaljno, jedan frend iz srednje mi je bio snimio kompilaciju najboljih pjesama na kasetu. To sam znala poslušati.
- Vrijedi poslušati albume. Prvih pet je lektira, kasnije su pokušaji i pogreške. Nego, jesi možda čula za knjigu *Stanje u kojem jesam*?
- Nisam čula za knjigu *Stanje u kojem jesam* – nasmijala se Valerija – zašto pitaš? Dobra je, trebala sam čuti?
- Kada sam bio mlađi, bio sam jako religiozan, često sam išao na ispovijed. Svećenik kojem sam se ispovijedao imao je fotografsko pamćenje, skupio je moje grijehe i njih pretvorio u tu knjigu...
- Šališ se?
- Ne, uopće. Sasvim sam ozbiljan.
- Pa kakvi su to morali biti tvoji tinejdžerski grijesi da u njima ima dovoljno materijala za knjigu?

- Posudi je pa ćeš vidjeti.

- Zašto pališ novu cigaretu, toliko ti treba nikotin? - pitala je Valerija, ali Josip nije imao dojam da pokušava promijeniti temu jer joj nije ugodno razgovarati o glazbi ili o njegovoj burnoj mladosti. Više je zvučala kao da joj stvarno smeta što on puši, kao da je zabrinuta za njega. Zvučala je malo kao... Tea.

- Volim cigarete - odgovorio je suho jer mu se nije dalo obrazlagati svoju privrženost duhanu, ali u tom času je spoznao da se dogodilo nešto posve neobično. Pored Valerije je najednom postao točno onakav kakav jest, nije ništa glumio, nije se pretvarao. Bio je on. Ta razina opuštenosti se, iz njegovog iskustva, obično javljala nakon nekoliko mjeseci veze.

- Znaš da je Mark Twain rekao da je cigareta predmet koji s jedne strane ima žar, a s druge budalu?

- To nije Mark Twain, on je rekao da je najlakša stvar na svijetu prestati pušiti, da je on sam to učinio tisuću puta.

- Okej, nije to poanta. Možda je rekao i jedno i drugo. On je bio duhovit. I nerijetko kontradiktoran. Znaš, naravno, da su cigarete štetne. Zašto onda to radiš?

- Čekaj, je li ovo naša prva svađa? - pitao je Josip, a ona se nasmiješila, ali je isti tren porumenjela, a zacrvenio se i on, iako je bio posve opušten i samoga je sebe iznenadio tom replikom koja je bila kao pečat na ono što im se događalo. Mogli su se praviti da se to ne događa, mogli su izražavati naklonost jedno prema drugome, a svejedno biti zaštićeni neoborivom činjenicom da se ne poznaju, da ih je puki slučaj smjestio jedno pored drugoga, no jednom kad je situacija verbalizirana nije više bilo izmotavanja. Sada su, oboje, znali na čemu su.

5.

Zagreb, 40 kilometara. Tako je pisalo na znaku pored kojeg su prošli, a koji su oboje uočili. Josip se rastužio. S Teom je imao dogovor o potpunoj iskrenosti, govorili su si sve. Zaključili su da bi bilo daleko gore kada bi jedno od njih s treće strane saznalo o nekoj eventualnoj prevari pa su onda pakt proširili na sve aspekte života. Kad bi ona izašla s curama i kad bi joj se netko svidio, sve bi mu pedantno referirala. I kad bi joj se netko upucavao, sve. Priznala mu je i da se jednom pijana poljubila s nekim Kinezom na moru u Tisnom. Njega je

presjeklo u grudima, ali objasnila mu je da je to bio samo pijani poljubac, ne ljubljenje. Čim su im se usne dotakle, ona se otriježnila i maknula, otplesala dalje. Ništa jezik, ništa strast; poljubac kao nuspojava trenutka. Znao je da joj o Valeriji neće moći ništa reći. Što bi joj uopće rekao? Zgodna cura s kojom je razgovarao čitavim putem, koja se smijala njegovim šalama i on njezinima, zgodna cura za koju je poželio da nema dečka i zbog koje je poželio da on nema curu? Zgodna cura koja njega također smatra privlačnim? Ne, takve stvari se ne govore. Unatoč iskrenosti. Osim toga, zapravo se nema što reći. Nisu se ni dotaknuli, onaj silazak iz autobusa se ne računa, tako bi pružio ruku bilo kojoj dami.

- Za dvadesetak minuta smo u Zagrebu, je l' da? - pitala je Valerija.

- Tu negdje, pretpostavljam. Pisalo je 40 kilometara. Ako idemo osamdeset na sat, to je pola sata, ali mislim da idemo brže, da.

- Hoće li te cura čekati na kolodvoru?

- Neće, doma je. Idem na taksi pa njoj. Napravila je večeru. Hoće tebe dečko čekati?

- Hoće, uvijek me dočekuje. Tako smo počeli kad smo prohodali i toga se držimo.

- Lijepo.

- Je.

Zašutjeli su. Josip je osjetio kako mu srce lupa, stigla je i blaga vrtoglavica. Poželio ju je poljubiti, ali nije vidio smisla u tome. I sve, baš sve oko njih je bilo neprikladno i pogrešno. I taj autobus, i taj put, i njihove duge i stabilne veze i to što smo kao ljudska bića pristali na monogamiju. Gotovo je požalio što pored njega nije sjela ona majka s blizancima, tada bi Valeriju samo vidio iz daljine i sigurno ne bi shvatio koliko bi bili idealan par da su okolnosti drukčije, da su svemirske karte drukčije podijeljene.

- Valerija - počeo je, to je bio prvi put da joj je izgovorio ime - strašno mi se sviđaš. Mislim da bismo bili sjajan par. Nisam tip koji ovakve stvari lako izgovara, ali da to sada nisam rekao mislim da bih se grizao čitav život.

- I ti se meni sviđaš. Jako.

- I šta ćemo sad?

- A što bismo? Ništa. Ti ideš svojoj curi, ja svome dečku.

- Hoćemo li se još koji put vidjeti? - znao je da je to pitanje glupo čim ga je izgovorio.
- A zašto? Što ćemo, ispijati kave? Ili postati ljubavnici, postati preljubnici? Ja nisam za to, mislim da ne bih mogla.
- Jesi na Fejsu, mogu te dodati?
- Nisam. Nisam uopće na društvenim mrežama.
- A broj, daš mi svoj broj?
- Dala bih ti ga, ali zašto? Ne želim se dopisivati s tobom, ne želim se čuti s tobom, to bi mi samo otežalo. Bojim se da je ova vožnja jedino što smo imali.
- O, jebote.
- Znam sve, ali barem je bilo lijepo. Sigurno najljepša vožnja autobusom koju sam ikada imala - kaže ona i primi ga za ruku. Pogleda ga u oči i osjeti kako joj je srce u grlu, osjeti kako adrenalin kola njezinim tijelom, ali se pribere, okrene glavu prema prozoru, pusti mu ruku i otre suzu koja joj se stvorila u kutu oka.

6.

Prošli su rotor, ali nisu skrenuli na Aveniju Dubrovnik jer je zbog radova bila zatvorena, već su krenuli prema Savskoj. S desne im je strane, lijepo obasjan, u svom čudnovatom tirkizu, sjajio most na kojem je pisalo ime najboljeg gitarista svih vremena.

- To je onda to? - pokušao je još jednom Josip.
- Je, nažalost.
- A da ja ostavim curu, ti dečka i pobjegnemo skupa negdje?
- Ne budali.
- Ili ne pobjegnemo, ostanemo u Zagrebu.
- Sladak si, ali neće se dogoditi.

Prisilio se da se nasmiješi i taj je osmijeh držao zaleđen na licu idućih sedam minuta koliko

im je trebalo da stignu do Autobusnog kolodvora.

Putnici su izašli iz autobusa, sjatili se oko bunkera s torbama. Josip je pokušavao ne gledati kako Valeriju grli neki visoki i mršavi tip s okruglim naočalama. Mrzio ga je.

Skupio je svoju torbu i pokušao ne proći pored njih, ali to je u onoj gužvi bilo teško izvedivo. Nije htio prisluškivati, nije htio čuti što govore, a posebno nije htio svjedočiti nekom izljevu romantike, ali je svejedno njegovo uho okrnula rečenica: „Val, moram ti nešto priznati.“

Nastavio je dalje, prema stajalištu taksija. Bez osvrtnja.

GOLMAN

1.

Svako jutro ga budi susjedov pijetao, točniji i nemilosrdniji od budilice. Ima tanak san, na mamu. Tata zaspi čim legne u krevet i ne može ga probuditi ništa osim kad ga netko luđački počne tresti. Ili da bomba eksplodira u dvorištu, možda.

To jutro se probudio prije pijetla. Ustvari, nije ni zaspao. To je prvi put u njegovom trinaestogodišnjem životu da je probudio noć. Pokušavao je zaspiti, ali nije mogao, veliko uzbuđenje ga je držalo budnim. Uzbuđenje i pitanje. Smije li obraniti?

On je najbolji golman u razredu, mnogi će reći i najbolji u školi, u čitavom mjestu. Ima jedan Slavko u osmom razredu koji je možda bolji, ali on nije golman, on je luđak. On se ne boji ničega, on se baca na glavu, na leđa i na prsa, često izgleda kao da mu je više do bacanja nego do branjenja. Kad ispucava loptu uopće ne gleda gdje su njegovi suigrači, samo je raspali iz sve snage. Nekoliko puta ju je ispucao izvan njihovog zapuštenog mjesnog igrališta, na ulicu.

Slavka nisu mogli odabrati, zato su odabrali njega. To je logičan izbor. Sa Slavkom ne znaš što možeš očekivati, a s njim znaš. On je dobar momak, prolazi s četiri, često je na granici s peticom, ali mu uvijek nedostaju dvije ili tri ocjene. Uvijek je počešljan i uredan. Profesori ga niti vole, niti ne vole. Neprimjetan je, osim na nogometnom terenu. Živi za nogomet, za utakmice i treninge. Živi za jedanaesterce, za onaj trenutak kad odlučuje u koju stranu se baciti, za osjećaj koji ga prožme kad je odabrao pravu. Živi za to da čitavim tijelom poklopi loptu koja je još živa i onda osjeti kako se pod njim umiruje, kako zna da neće ići nikamo dalje, samo onamo kamo je on uputi.

Odlazi u kuhinju i iznenadi se da su oboje budni, mama i tata. Njegov dres je ispeglan, prebačen preko naslona stolca. S golmanskim rukavicama ionako uvijek spava, one su pod jastukom. Godinama je spavao s plišanim slonićem kojeg mu je tata davno donio s nekog puta u Zagreb, ali prije dvije godine je slonić preselio na policu. Rukavice ga umiruju i pružaju mu utjehu, s njima mu je nogomet blizu čak i dok spava.

– Sine, sidni – kaže mu tata blago, a on primiče stolac i sjeda za stol. Gleda na kuhinjski sat i vidi da ima još dobrih pola sata prije nego što mora krenuti. Mama pred njega stavlja kakao i

šnitu kruha već namazanu maslacem i džemom od šljiva, onim s poklopcem na kojem su crveni i bijeli kvadratići. Inače si sam maže kruh, ali danas je njegov veliki dan, danas su dopuštena odstupanja od pravila.

- Toni, slušaj me - započne tata vrlo smireno iako je Toni vidio da ispod mirne površine nešto ključa. - Znan da znaš da je danas veliki dan. Važan dan. To se događa jednom u životu.

- Znan, tata.

- Tija san te pitat. Kad ti je ravnatelj reka daš branit, je l' reka da obraniš il ne obraniš?

- Nije ništa reka. Pričali smo već o tome.

- Jesi sto posto siguran?

- Sto posto.

- A štaš ti napraviti? Oš obranit ili ne?

- Ako buden moga, obraniću.

- Naravno, dobro. A ako ti ravnatelj dođe i šapne na uvo da treba pustiti balun u gol, štaš onda?

- Ne znan.

- Kako ne znaš - malo je tata podigao glas - pa to se lako može dogoditi!

- Ne znan, to bi bilo varanje. Na neki način je to varanje.

- Toni - uključila se sada i mama, tiho - poslušaj tatu. I poslušaj ravnatelja. Napravi kako god ti kaže, znaš da treba slušati starije.

- Znan, ali...

- Slušaj - tata je opet govorio normalnim tonom - ti si još momčić i neke stvari nit znaš nit bi ih treba znati. I Bogu fala da je tako. Politika je, recimo, jedna od tih stvari. Ne mogu ti sad objašnjavati, i meni je teško svatiti. Jedino šta znam je da moraš učiniti kako ravnatelj kaže. Moraš. Ti si pametan momak i znaš da ti ja to ne bi pričao bez veze, je l' tako?

- Da, tata, ali...
- Nema ali, jebemu mater! Ako on kaže da pustiš balun, onda pusti jebeni balun!
- Dobro, tata. Oću.

2.

Gledali su za njim kada je izašao, pratili su ga pogledom. To je ona naslijedila od svoje mame, Tonijeve bake, tu navadu da se gleda za nekim kada odlazi od kuće. Marka je to na početku živciralo. Kad su se tek vjenčali, osjećao je to kao neku težinu, kao da mu je njezin pogled pritiskao leđa pa bi se osjetio malko lakšim tek kada bi zašao za ugao. Kasnije se naviknuo pa bi obavezno stao nakon nekoliko koraka, okrenuo se i mahnulo joj, ponekad čak i poslao zračni poljubac. To samo ako je bio baš jako dobre volje i ako je bio siguran da nitko od susjeda ne gleda.

Kad je Toni zašao za ugao, Marko je zapalio cigaretu.

- U pizdu materinu – promrmljao je, više za sebe.
- Nemoj beštimat. U redu je. Poslušaće.
- A koji je kurac baš sad ima dolaziti taj ministar i koju je pizdu materinu baš sad tribalo otvarati tu dvoranu, a?
- Nemoj beštimat, lipo san te zamolila.
- Izvini, jebiga, takva je situacija.
- Znam, da, ali bit će u redu. Znan da oće. Pa ne ovisi taj posao o tom pucanju na gol. To bi bilo umobolno.
- Znaš kako je, sve je umobolno. Ništa me ne bi iznenadilo.
- Pa obeća ti je, je l' je?
- Je.
- Pa onda?

- A ne znan, kad vidiš kako ovi u Saboru minjaju strane i krše obećanja, ne bi me nimalo iznenadilo da to učine i ovi na maloj razini, kod nas. Zamisli ovo. Ministar i ravnatelj su ista stranka, sve je tu jasno. I sad ako mu mali obrani, ravnatelj može popizdit. Ili ministar može popizdit pa se iskalit na ravnatelju. A on će onda zajebat naš dogovor jer kako drugo da me kazni?
- Može reć ostalim profesorima da malome spuste prosjek.
- Daj me nemoj zajebavat! Koga briga za školu? Njega će sjebat ministar, a on će malome spustiti prosjek? Je l' čuješ ti sebe? Ministar će naguzit lokalnog političara, a on će, bisan, malome koji ga je doveja u tu situaciju spustit prosjek! Oće kurac! Zajebat će naš dogovor.
- Ili oboje.
- Ili oboje, to već da. Pušiona smo kako god okreneš. Ako mali obrani.
- A dobro, možda ministar nije takav. Možda nije tašt. Možda mu je svejedno oće li zabit gol ili ne.
- Prid svitom, prid novinarima? Normalno da želi zabit gol. I ja bi tija, svako oće.
- Ali brani mu najbolji golman iz podmlatka Hajduka. Pa ne može se baš ljutit ako mu obrani najperspektivniji igrač u cilemu mistu.
- Anice, Boga mu ljubim, on ima trinajst godina. Trinajst.
- Za misec dana četrnajst.
- Svejedno. On je još dite. Popizdit će ako mu ne zabije gol. Popizdit.
- Dobro, šta, možda mu i zabije, možda se sad nerviramo bez veze.
- On da mu zabije? S onom ricastom kosom. S onim očalama. On u životu nije zabija gol, bit će dobro ako ne fali cilu branku.

3.

Mravinjak vibrira i zuji. Toni u njega gura štap, vrti ga, zamišljen. Za deset minuta treba biti u dvorani. Pola sata kasnije će doći ministar znanosti, obrazovanja i sporta, svečano otvoriti

novu sportsku dvoranu njihove osnovne škole, pucati mu jedanaesterac koji će ustvari biti sedmerac jer su u novoj dvorani mali golovi, rukometni. Zna da bi bilo bolje da ne obrani, zna da bi tako sve bilo okej i da bi tata postao domar u školi. To bi mu bio prvi posao nakon što je rat završio, otkako Toni pamti tata nikad nije radio. Po čitave dane je doma, gleda televiziju i rješava križaljke. Brine se o njihovim maslinama, ali oko maslina je puno manje posla nego oko drugih stvari. Loze nemaju, ništa nemaju, samo tih stotinjak maslina gore, u brdu.

A možda ravnatelj zaposli tatu i ako obranim, misli Toni. Možda nema veze, zašto bi to imalo veze? Možda taj ministar promaši cijeli gol. I koliko će puta uopće pucati? Jednom, dva puta, triput? Toni ne zna te detalje, ali je sve manje zadovoljan što je upravo on odabran da bude predstavnik škole na svečanom otvaranju sportske dvorane. Razmišlja pustiti prokletu loptu u gol ili ne, ali što više razmišlja o tome to mu se više čini da ne može. Svi bi vidjeli da je namjerno pustio, svi znaju koliko dobro brani. I što ako dođe njegov trener, a najavio je da će doći? Što ako mu taj pušteni gol sruši snove i nikada ne postane pravi golman? Svako pitanje povlači za sobom dva nova, a niti jedan odgovor nije dovoljno dobar.

Do njega dotrči Jure, njegov najbolji prijatelj, momčić okruglastog lica i neobično odraslih kretnji, teško spojivih s tako sitnim tijelom i dječjim crtama lica. Na leđima mu je platnena torba u kojoj je nogometna lopta. Jure isto igra i voli nogomet, ali nije dobar, odbili su ga u Hajdukovoj omladinskoj školi. Spor je i nedovoljno motiviran, rekli su.

- Toni! Šta radiš tu? Ajmo u dvoranu!

- Ima vremena, za pet minuta.

- Šta ti je ? Čudan si - pita Jure i priđe bliže pa se i on zagleda u mravinjak. Skupi slinu pa pljune na uskomešane kukce koje ta silna tekućina koja se niotkuda pojavila zbuni samo na tren. Red se ubrzo opet uspostavi.

- Ma ništa - otpovrne Toni pa i on pljune u mravinjak. Suha su mu usta, sline je manje i gušća je.

- Ajde, ne zajebaji, vidim da ti nešto je. Branit ćeš prid cilom školom, a tu si se nešto usuka i jebeš po mravinjaku.

- Nije mi ništa, reka san ti.

- Znaš da meni moš reć - nije odustao Jure.

- Ma sve je okej, pričaćemo kad ovo završi, samo neke pizdarije – popuštao je Tonijev otpor.
- Slušaj me. Ja san tu za tebe, šta god triba.
- Fala ti, ajmo sad.
- A jebate, fala! Pa nije svakome najbolji prijatelj buduća Hajdukova jedinica!

4.

Žamor je u dvorani toliko glasan da se pretvara u zaseban ton, svi ti silni glasovi stapaju se u jedan, a stišavanje ne nastupa naglo, utišava se dio po dio dvorane, kako već primijete da su na novi, sjajno ulašteni parket stupili značajni gosti. Tu su gradonačelnik, župan, ministar i ravnatelj. Sva četvorica nose crne hlače i cipele, a gore preko košulja s dugim rukavima i kravatama imaju navučene žute majice na kojima je logo osnovne škole.

Publika sjedi na tribinama koje se mogu izvući, a u donjem je dijelu dvorane postavljeno i stotinjak sklopivih stolaca. Krcato je, vruće je. Tu su učenici, profesori, ugledni građani, lokalni političari, vrlo šareno društvo. Na liniji sedmerca postavljena su dva metalna stupića i između njih je traka u bojama hrvatske zastave. Tu traku će ministar prerezati i tako službeno otvoriti dvoranu.

Školski zbor pjeva himnu. Nakon himne, naravno, pljesak. Profesorica hrvatskog se zgraža, ali kolegica koja joj stoji uz rame plješće tako žustro i predano da brzo shvaća da je riječ o izgubljenoj bitki. Nakon himne slijede govori. Prvo gradonačelnik, suho; potom ravnatelj, uživiljeno; župan, kratko; i na koncu ministar, oduševljeno i gotovo euforično.

Ministar konačno priđe stupićima, pored svakog od njih stoji djevojka odjevena kao mažoretkinja, škare se nekako nađu u njegovoj ruci, on uzme traku lijevom rukom pa je prereže i dvoranom se prolomi pljesak.

Lopta je već spremna na liniji sedmerca, Toni stoji na gol crti u svojem bijelom dresu i kratkim plavim hlačicama, spreman je. Ravnatelj, gradonačelnik i ministar se nešto dogovaraju, župan je negdje nestao, možda je otišao na WC, u njegovim godinama problemi s prostatom su uobičajeni. Ravnatelj dolazi do Tonija i kaže mu da će ministar pucati tri puta. To govori glasno, može ga se čuti u prvim redovima gledališta iako se žamor vratio, daleko manjeg intenziteta nego onaj prije početka manifestacije, ali svejedno primjetan.

Ravnatelj stavlja Toniju ruku na rame i šapne mu neka dva od tri budu golovi. Kaže mu to sa smiješkom, prijateljski, kao da ne čini ništa loše.

Ministar staje dva metra od lopte. Ne djeluje kao sportski tip, ali ne izgleda niti kao političar. Ima predugu kovrčavu kosu i okrugle naočale metalnih okvira. Djeluje čak simpatično. Buka opet prestaje, svi su svjesni napetosti trenutka. Dva snimatelja stoje sa svojim kamerama uz aut-liniju, tamo su i četvorica fotografa. Ministar uzima zalet, približi se lopti, opali je desnom nogom i ona fjukne pored stativ. Prolomi se pljesak za koji nikome nije jasno je li pljesak podrške ili ironije, ali ministar se ne da smesti. Smiješi se blago i skromno. Namješta loptu opet na liniju sedam metara.

Opet zalet, opet udarac. Lopta ide u istu stranu, ali ovaj put je udarac precizniji. Toni dobro procijeni njezinu putanju i refleksivno pruži nogu, obrani. Nije se morao čak ni previše istegnuti. Još jednom pljesak, glasniji nego prije. Sada je jasno da tribine plješću Toniju.

Njemu krv udara u glavu. Zuji mu u ušima i osjeća kako se iznutra trese. Izvana djeluje mirno, sabrano. Pokušava gledati ministra u oči, ali one se ne vide iza naočala. Ulovi ravnateljev pogled i zaustavi se na njemu. On otvara usta i iako Toni ne može čuti što izgovara, s njih jasno čita „Pusti ovoga“ popraćeno gestom u kojoj se najviše ističe kažiprst, prijeteće.

Ministar uzima zalet treći put. Udarac je najjači dosad i lopta baš lijepo leti, prvih je desetak centimetara letjela kolebljivo, a onda sunula prema gornjim desnim rašljama. To je udarac koji mogu izvesti samo najveći nogometni znalci. Ili amateri, ako im se posreći.

Unatoč nepredvidljivoj putanji, Toni odmah zna kamo će lopta otići, to jednostavno osjeća. U pitanju je čisti instinkt. Ovaj put mora skočiti, izviti se. Vrijeme se za njega uspori i sve vidi kao na jako usporenom filmu, sliku po sliku. Shvaća da može pustiti loptu u gol, shvaća da to uopće ne bi bilo sumnjivo. Shvaća da je sudbina njegovog oca, a time, posredno, i njegova, zbijena u tom udarcu. Svjestan je svega što to znači. Vrhovima prstiju izbija loptu u korner.

Dok tribine luduju, Toni lovi pogled ministra koji djeluje posve ravnodušno. Vidi i ravnatelja koji je crven u licu, ali ne govori ništa, više mu ne daje nikakvu uputu, nikakav znak.

5.

Put od škole do kuće je kratak, ali Toni i Jure idu okolo, prolaze kraj ledine na kojoj je

mravinjak i na čijem je rubu velika murva u čijem su hladu često sjedili i gdje su pušili prve, zabranjene cigarete. Dolaze do zapuštenog mjesnog igrališta koje, kada ga se usporedi s novom, blistavom školskom dvoranom, djeluje još jasnije nego prije. Trava je sasušena, a na mjestima je uopće nema, probija zemlja, suha i smeđa. Golovi su nekoć bili bijeli, ali dobrano ih je ulovila hrđa, boja se oljuštila. Jedino se mreže na golovima drže, njih mladići iz mjesta krpaju kada se potroše, nije gušt igrati nogomet na голу bez mreže.

- Ubiće me otac - kaže Toni.

- Ma ajde, ne znaš. Možda nije tako strašno. Možda svejedno dobije posal.

- Jesi vidija ravnatelja, jebate?

- Poslin se grlija s ministrom. Je bija ljut kad si obranija, ali ne čini se meni to ka neki veliki problem. Pa ti si golman u Hajduka!

- Ko zna oću li i dalje bit.

- Ma zašto, zato jer si obranija? Nema to smisla.

- To ti je politika, nema smisla.

- Šta ti znaš o politici, nemoj me zajebavat.

- Isto ka i ti. Ništa. Osim da nas sve može sjebat.

- Pusti to, ajmo jednu seriju penala.

- Nisam od volje, Jure. Stvarno.

- Ajde, jednu. Pet komada.

- Ajde, nek ti bude.

Jure i Toni su često igrali „na penale“. Toni je uvijek branio, Jure pucao. Zamijenili bi se tek nakon nekoliko serija jer bi obojici postalo dosadno. Iako se Jure s vremenom popravljao, i dalje je uspijevaao zabiti otprilike deset posto udaraca. U dvije serije bi tek jedna lopta završila iza Tonijevih leđa i to najčešće ona koju bi opalio bez ciljanja i razmišljanja kamo da je uputi.

Jure je izvadio loptu iz torbe i spustio je na ogoljeni komad tratine koji je predstavljao točku

za jedanaesterce. Toni je stao na gol.

- Je l' može? - pitao je Jure.

- Pucaj!

- Poštovani gledatelji, ovo je trenutak koji ste čekali cijelu večer! Jure Peruzović izvodi jedanaesterac u finalu Lige prvaka! Rezultat je 0:0 i ako Peruzović zabije, Hajduk prelazi u vodstvo koje Real Madrid teško može dostići - imitirao je glas sportskog komentatora.

Zatrčao se prema lopti i raspalio je punom nogom. Prvih je desetak centimetara letjela kolebljivo, a onda sunula prema gornjim desnim rašljama. Toni je osjetio kamo će krenuti i bacio se prema njoj, ali mogao ju je samo ispratiti pogledom. Zakoprčala se u mreži iza njegovih leđa.

BIT ĆE OVO DUGA NOĆ

1.

Prestao je spavati kada se zaposlio.

Na početku je mislio da je stvar u tome što se tijelo treba prilagoditi novome ritmu, svi su ga uvjeravali da je tako, prijatelji, cura i roditelji. Naviknut ćeš se, govorili su, već nakon mjesec dana će ti biti lakše, zaboravit ćeš da si ikada imao problema.

Vjerovao je u to, bilo je logično. Nikada nije volio dugo spavati i uvijek je ustajao najkasnije u devet pa čak i u onim iznimno rijetkim slučajevima kada bi ostao vani gotovo čitavu noć, ali isto tako nikada prije nije imao posao koji je zahtijevao da bude u uredu već u osam, oran za rad.

Pokušao je sve što je mogao, pomagao je tijelu i umu da se prilagode novoj situaciji. Išao je u krevet ranije nego inače, dva sata prije polaska na spavanje nije gledao mobitel, umirivao se na sve načine kojih se mogao dosjetiti, ali bez uspjeha. Nikako nije mogao usnuti. Vrtio bi se s jednog boka na drugi i u svakom premještanju probudio Klaru koja je imala tanak san, ali bi zaspala bez problema. Obično bi nakon nekoliko sati mučenja otišao u dnevnu sobu i pokušao spavati na kauču, nekad bi uključio i televizor u nadi da će ga to uspavati. Bez uspjeha.

Pretraživao je internet, razgovarao s ljudima, u knjižnici posudio opsežnu knjigu „Spavajte dulje, živite bolje“ koja bi trebala otkriti tajne zdravog spavanja, ali sve je bilo uzalud. Pio je Persen, biljne tablete za smirenje, ali nisu pomagale. Nakon malo proučavanja je shvatio da alkohol pomaže kod usnivanja, ali čini san lakšim i kraćim. Kad god bi se napio uspio bi zaspati, ali bi se probudio nakon sat vremena i to bi bilo sve od te noći. Prestao je piti alkohol, eventualno bi popio čašu vina uz ručak, a navečer je pio isključivo čaj, metvicu, matičnjak, kamilicu. Jedino nije pokušao s toplim mlijekom, a kada mu je Klara rekla da je to stari, narodni lijek rekao joj je da bi radije popio toplu spermu. Mrzio je mlijeko.

Podočnjake je dobio vrlo brzo, ali izgled ga je najmanje mučio. Nije bio dobro, srce mu je lupalo, svijest mu se lomila i sve je promatrao kao iz unutrašnjosti akvarija, tvrdio je da osjeća mozak unutar lubanje i da mu je aktivna samo polovica.

Jedan dan je zaspao na četrdeset pet minuta i poslije ništa, ni sekunde. Otišao je na posao,

odradio čitav dan i vratio se doma, potpuno iscrpljen. Već tada je počeo razmišljati što će biti ako opet ne uspije zaspati i nadoknaditi propušteni san od dana ranije. Klara ga je smirivala, skuhala mu je čaj, zajedno su gledali seriju „Master of None“, zakunjao je dok su je gledali, ali prebacivanje u krevet ga je razbudilo i opet nije mogao zaspati. Po noći je svakih pola sata gledao na mobitel da vidi koliko je sati i koliko mu je još sati sna preostalo prije nego što mora ustati i krenuti na posao i svaki put mu se taj broj činio užasno, zabrinjavajuće malen i brinuo je da se neće naspavati i zato nije ni mogao zaspati. Prokleti začarani krug.

Sutradan je odlučio da mora otići kod svojeg liječnika po nekakve tablete za spavanje.

2.

Imao je sreće pa u čekaonici nije bilo gužve, ušao je u ordinaciju svega pet minuta nakon što je došao. Imao je dobar odnos sa svojim liječnikom, gotovo prijateljski, partnerski, ali mu je svejedno bilo malo neugodno tražiti tablete za spavanje. Bojao se da će ga možda uputiti psihologu ili psihijatru, nije ustvari znao što očekivati, naslušao se različitih priča od poznanika. Strepio je od toga, ne zato što bi ga bilo strah psihičke bolesti, već zato što je trebao pomoć odmah, bez odgode.

- Bok, Denise, uđi, sjedni - rekao mu je liječnik, nasmiješen.

- Dobar dan doktore, kako ste?

- Ide, ide, dobro je. Kako si ti, šta ima?

- Ne mogu spavati. Otkako sam dobio ovaj novi posao, pričao sam vam, i moram ustati u sedam svaki dan, jednostavno ne mogu zaspati.

- Što te muči?

- Ništa posebno. Uobičajene stvari, što moram sutra napraviti na poslu i to. I stalno gledam koliko je sati i koliko mi je sna preostalo i onda zbog toga ne mogu zaspati - nasmijao se jer je znao da taj problem sigurno zvuči glupo nekome tko ga nije iskusio.

- Tipično.

- Tipično, zbilja?

- Da, da, događa se često. I onda vjerojatno kad si umoran nakon neprospavane noći, sutradan opet ne možeš zaspati jer si preumoran.
- Točno to!
- Prije nisi imao problema sa spavanjem?
- Ne.
- Jesi kad pio nešto za spavanje?
- Persen. I svu silu čajeva, ništa mi to ne djeluje.
- Jesi imao noćne more?
- Nisam, barem mislim. Ništa izvan normale.
- Okej. Dat ću ti Lunatu. To bi ti trebalo pomoći. Popiješ jednu dvadeset minuta prije odlaska na spavanje i ona ti garantira pet sati sna. Za razliku od nekih drugih tableta, ujutro se nećeš osjećati kao da te pregazio vlak, od nje se fino spava.
- Super.
- Danas je srijeda. Popij sad svaki dan do ponedjeljka po jednu pa se onda vidimo ako treba.
- Može, odlično, hvala!

Ljekarna je bila u sklopu doma zdravlja. Nije se osjećao najbolje kad je farmaceutkinji predao zdravstvenu iskaznicu, osjećao se kao da je došao po drogu, kao da će ga osuđivati zato što ne spava, kao da je on sam kriv za to. Bilo mu je neugodno.

Na kutiji je pisalo - Lunata, 5 mg. Dvadeset tableta u kutiji rudimentarnog dizajna, bijelo s dvije nijanse ljubičaste, proizvođač Alkaloid. U ruci je imao rješenje većine svojih problema.

3.

Nalegao je na zvono kad je došao doma. To je uvijek radio kad bi Klara bila kod kuće, malo bi puštao da zvoni u jednom dugačkom tonu, a onda bi se igrao, pokušavao je zvoncem odsvirati neku melodiju, ma kako banalnu. Ispočетка ga je to zabavljao, a sada je to radio iz

navike. Ispočetka je nju to nerviralo, a sada se navikla.

- Jesi dobio tablete? – pitala ga je čim mu je otvorila vrata, prije pozdrava.

- Jesam, da – rekao je izuvajući cipele – ali ima jedan problem.

- Koji?

- Ne idu uz astmu.

- Kako to misliš, ne idu uz astmu? Zašto ti ih je onda dao?

- A ne znam.

- Pa valjda on zna, ne bi ti ih dao da postoji neka realna opasnost, je l' da?

- A nemam pojma, valjda ne bi. Slušaj ovo.

Izuo se i ušao u sobu. Iz džepa je izvadio kutiju s tabletama, a iz nje deklaraciju s uputama o korištenju. Počeo je čitati.

- Nemojte uzimati Lunatu ako ste alergični (preosjetljivi) na zolpi-dem-tartarat ili neki drugi sastojak lijeka. Znakovi alergijske reakcije uključuju: osip, probleme s gutanjem, ili disanjem, oticanje usana, lica, grla ili jezika...

- Pa nisi alergičan na taj zolpi... kako se već zove, je l' da?

- Ha ne znam, alergičan sam na svašta. Sklon sam alergijama, ali na to se ne testira, ne mogu te testirati na sve što postoji, ali slušaj dalje... Nemojte uzimati ako imate bolest pluća ili probleme s disanjem. Jebote, imam astmu. To je bolest pluća i problem s disanjem u jednom.

- A ne bi ti dao da je opasno...

- Ne znam, jebiga. Šta ako zaspim i ne probudim se? Šta ako se ugušim u snu? Sad me strah to popiti.

- Ma daj, pretjeruješ, neće ti biti ništa, ne bi ti dao da postoji realna opasnost.

- Jebiga, imam astmu. Kaže nemoj piti ako imaš bolest pluća ili probleme s disanjem. Meni to izgleda kao realna opasnost. Meni to ustvari izgleda kao definicija realne opasnosti.

Draga djeco, znate li što je to realna opasnost? To vam je kad na lijeku piše da ga ne pijete ako imate bolesti pluća ili probleme s disanjem, a vi imate bolest pluća i probleme s disanjem i ipak popijete tabletu. To vam je realna jebena opasnost!

- Smiješan si.

- Hvala, i ja tebe volim. Ne znam šta da radim sad.

- Popij tabletu, zaspat ćeš i spavati. Konačno ćeš zaspati i spavati.

- Je, lako je tebi govoriti. Ne prijeti tebi realna opasnost da se ugušiš po noći.

- Daj, ne budi takav. Čega te točno strah? Da ćeš se ugušiti u snu?

- Pa da. Sve mi nekako zvoni da bi se to moglo dogoditi.

- Okej. Hoćeš popiti tabletu, a ja ću cijelu noć biti budna i kontrolirati tvoje disanje? Ako bilo što bude čudno, odmah te budim.

- A što ako me nećeš moći probuditi?

- Moći ću te probuditi. Vjeruj mi. To je tableta od pet miligrama, vidiš da tu piše da je to doza za djecu od šesnaest godina. Moja mama je pila puno ozbiljnije tablete za spavanje pa sam je uvijek mogla probuditi. Popit ćeš jednu, ne deset. Sigurno ću te moći probuditi.

- Dobro, a kako ćeš to točno kontrolirati moje disanje?

- Sad već pretjeruješ. Mislim, pretjeruješ cijelo vrijeme, ali sada zbilja pretjeruješ. Sto puta si zaspao prije mene. Dišeš normalno, uravnoteženo. Ako se nešto promijeni, budim te i sve je okej. Može tako?

- Čekaj, zbilja bi probdjela noć zbog mene?

- Bi, naravno,

- Volim te.

- I ja tebe. Iako, znaš, ovo ima sasvim praktičan razlog. Noćas probdijem noć, oboje se uvjerimo da ti neće biti ništa i onda idućih noći oboje spavamo mirno. Zapravo si s jednom neprospavanom noći kupujem mir u budućnosti.

- Jebi se.

- Možemo i to, ali prvo idem skuhati kavu, bit će ovo duga noć.

4.

Klara je obično pila dvije kave dnevno. Prvu bi popila ujutro, natašte, poput toliko mnogo kofeinskih ovisnika na ovome svijetu. Postavljala bi na štednjak bakrenu džezvicu koju je donijela s jednog izleta u Sarajevo i kada bi voda konačno uzavrela i ona bi polako postajala spremnija za sve ono što joj donosi novi dan, kava je djelovala čak i prije nego što bi bila skuhana. Drugu bi popila na poslu ili, vikendom, u kafiću, nakon što bi ona i Denis obavili kupovinu na tržnici. Nikad nije pila kavu nakon pet poslijepodne jer je zapravo bila prilično osjetljiva na kofein, ako bi popila poslijepodnevnu kavu ne bi mogla zaspati, tresla se i oblijevao ju je hladan znoj.

Sada je pila kavu dok je Denis prao zube prije spavanja. Bila je spremna bdjeti čitavu noć, učinila bi za njega i puno više. Samo se osjećala nekako pogrešno dok je to činila, kava je jutro, nikako večer, pogotovo ne noć.

- Jesi popio tabletu? - pitala ga je.

- Nisam još, sad ću. Iako, strah me je i dalje. Što ako se ne probudim? - i dalje je komplicirao.

- Probudit ćeš se, nemaš se čega bojati - bila je strpljiva s njim, imao je svoje mušice, ali imali su ih svi. On je, s druge strane, imao ono što mnogi nisu, bio je topao, duhovit, bistar, nježan i pažljiv. I što je najvažnije, njegove mušice najčešće nisu činile štetu nikome osim njemu samome. Osim u ovom slučaju.

- A da popijem pola, što misliš?

- Denise, popij cijelu. Naspavat ćeš se, odmorit ćeš se. Bit će ti super - osobnim imenom su se zvali samo kada bi situacija bila krajnje ozbiljna, kada bi izgubili strpljenje. Najčešće se nisu koristili nikakvim imenima od milja, nikakvo „dragi“, „ljubavi“, „šećeru“, „micek“, „milo“, „zlato“, prezirali su sve to. On je nekoliko puta pokušao s „ljubavi“ ili, blaže „draga“, ali to je bilo uvijek kada je bio nešto kriv, kada mu se nije dalo usisati stan ili kada bi nešto pogriješio, a ona bi takve pokušaje odmah prepoznala i sasjekla u korijenu.

- Okej, evo, pijem.

Stavio je na dlan tableticu teško odredive boje. Netko bi rekao da je crvenkasta, drugi bi se zakleo da je to roza, treći bi tipovao na boju cigle, četvrti bi se kladio da je to narančasto i da o tome ne može biti rasprave. Popio je tri dobra gutljaja vode direktno iz pipe, nadlanicom obrisao usta i počeo prejako, karikaturalno zijevati. Kao, već djeluje. Klara se smijala.

Legli su u krevet, ugasili svjetlo. Ona je na noćni ormarić stavila šalicu s kavom. Pridigla se iz ležećeg u sjedeći položaj.

- E, a što ako ti isto zaspiš? - pitao ju je Denis privijajući se uz nju.

- Neću zaspati, znaš kako me kava razbudi.

- A što ćeš raditi? Bit će ti dosadno.

- Upalit ću lampicu i čitati kad zaspiš. Neću sad da ti ne smeta svjetlo. Spavaj.

- Ne smeta mi, upali odmah. Okrenut ću se na drugu stranu.

- Okej.

Klara uključi noćnu svjetiljku i uzme knjigu koja je stajala na noćnom ormariću. Čitala je, po drugi ili treći put, „Povijest ljubavi“ Nicole Krauss. Voljela je tu knjigu. Iako su im se ukusi u glazbi, knjigama i filmu podudarali, Denis je nikada nije pročitao. Jednom je počeo, ali odustao je nakon petnaestak stranica.

Denis okrene leđa njoj i izvoru svjetla i promrmlja jedno poluartikulirano „Laku noć, ljubavi“, a ona se pitala što je sada zgriješio.

Zaspao je nakon desetak minuta, disao je mirno, jednolično. Nekoliko puta je u snu trznuo nogom, ali to nije bilo ništa neobično, to je radio i inače. Klara je čitala i pila kavu. Pola sata kasnije osjetila je kako joj srce lupa i kako drhturi. Nije joj bilo hladno, ali je drhturila. Provjerila je Denisa koji je i dalje izgledao kao reklama za madrace ili, zašto ne, tablete za spavanje. Disao je duboko, Klari se učinilo čak i ljepše, pravilnije nego inače.

Isključila je svjetiljku pa je sa sobom uzela knjigu i kavu i otišla u dnevnu sobu. Sjela je na kauč, uključila televizor. Mijenjala je kanale zadržavši se na svakome po tri sekunde, tek toliko da nešto čini, bez želje da išta pogleda. Da ju je netko pitao što je bilo na kanalu koji je

netom prije promijenila, ne bi imala pojma.

Brzo je postala nervozna, i dalje se tresla. Otišla je u kuhinju, prolila kavu u sudoper i napila se vode. Pokušala je čitati, ali nije razumijevala tekst, prelazila ga je očima, ali ništa joj nije bilo jasno. Otklopila je dasku za glačanje pa se uhvatila svojih i Denisovih košulja. Glačala je brzo, nervozno, površno.

Otišla je u spavaću sobu provjeriti Denisa. Sada je već hrkao, vrlo zdravo. Nije zvučao kao netko tko se guši, zvučao je kao netko tko je čitav dan radio na gradilištu, a onda se najeo, popio dva ledena piva i legao u krevet.

Pogledala je na sat, bilo je pola jedan. Ona je isto morala ustati u sedam, kao i Denis. Nije bilo šanse da zaspi, znala je to. Osim ako, hmmm, gdje je Denis stavio te svoje tablete? I koliko je rekao da garantiraju, pet sati sna? Bit će dovoljno. Još uvijek se može probuditi prije njega i ostaviti ga u uvjerenju da je bdjela čitavu noć. Sigurno će se probuditi prije njega, ta on nije spavao dvije noći, a ona ionako uvijek ustaje prije budilice. Popodne će mu vjerojatno priznati da nije pazila na njega baš cijelo vrijeme, ali ujutro im nisu potrebna uzbuđenja te vrste.

Nije se osjećala kao da čini išta loše, znala je da će s Denisom sve biti u redu, da je trebalo biti nekih problema, već bi nešto uočila, bila je sigurna u to. Tablete je pronašla na stroju za pranje rublja. Na brzinu je preletjela uputu, zaključila da će sve biti u redu i progutala jednu. Nije joj se zijevalo, barem ne isti tren. Otišla je u krevet i legla pored Denisa. Pet minuta kasnije počeo ju je hvatati san. Prije nego je zaspala, sjetila se glačala i odjednom nekako nije bila sigurna je li ga isključila iz struje, ali ruke, noge i glava su joj bile preteške da ustane i ode provjeriti.

5.

- Ej, pegla, pegla, sve gori, gori sve! - čula je kroz san, a onda je shvatila da je to Denisov glas i da je trese za rame pa se trznula i pokušala ustati, ali još je omamljena snom. I tabletom.

- Nemoguće... ugasila sam je... isključila - govori ona još zatvorenih očiju, a kad ih otvori vidi njegov blesavi cerek. Već je odjeven, djeluje svježije i naspavano.

- Budalo, tako me probuditi, usrala sam se - kaže ona, ali se odmah nasmije, nije mu loša

šala.

- Sjajno si pazila da se ne ugušim, uz tebe sam mogao mirno spavati. Do vječnosti.

- Pa pazila sam. Kad sam bila sigurna da je sve okej, onda sam shvatila da neću moći zaspati pa sam popila jednu od tvojih tableta.

- Znam.

- Kako znaš?

- Pa kada sam ja jučer popio nedostajala je jedna, sada nedostaju dvije. A nekako sumnjam da je netko po noći provalio i uzeo samo jednu tabletu za spavanje. Ne zato što to nitko ne bi htio učiniti, nego zato što si ti bdjela pa bi spriječila provalnika u njegovoj pokvarenoj misiji.

- Samo me zajebavaj, to mi je hvala - kaže ona i dalje pospano i onda se sjeti. - Isuse, koliko je sati?

- Okej je, nije još sedam. Ustao sam prije budilice. Kad ne spavaš dva dana, osam sati ti se čini kao cijela vječnost. Dugo se nisam ovako naspavao.

- Ajde, super. Riješili smo problem.

- Ustani, imam nešto za tebe.

Ona ustane i ode u kupaonicu. Piški, pere zube, umiva se. Dođe u sobu i sjeda na kauč, a on pred nju stavlja kavu i šnitu kruha već namazanu maslacem i džemom od šljiva, onim s poklopcem na kojem su crveni i bijeli kvadratići.

- Hvala ti, divan si. Čime sam to zaslužila?

- To je obrok za radnika iz noćne smjene. Tko se po noći naradi, ujutro ima pravo na obilan doručak.

- Do kad ćeš me zajebavati za ovo?

- Dokle mi se bude dalo.

- Pošteno - kaže ona i popije gutljaj kave.

Lunata mu je pomogla, zaista je spavao najmanje pet sati svaku noć kada bi je popio. Bojao

se da ne postane ovisan o tabletama za spavanje pa ih je pio od nedjelje do četvrtka. U petak i subotu navečer, kada drugo jutro nije morao ustati u sedam, išao je na spavanje bez farmakološke pomoći. Te dane je spavao lošije i češće se budio po noći, tu i tamo bi popio Persen, ali bio je dosljedan u svojoj odluci da su ove prave, ozbiljne tablete samo za radni tjedan.

Tako je to funkcioniralo dva mjeseca, a onda je dao otkaz.

Kao nezaposlen čovjek spavao je mirno.

I TO SE DOGAĐA, PONEKAD

1.

Ako je nešto volio, to su bile birtijske priče i pišanje. To dvoje je često išlo jedno s drugim. Volio je u birtiji, za šankom, razlagati svoju teoriju o tome kako je pražnjenje mjehura tužno podcijenjeno u odnosu na pražnjenje crijeva.

- Slušaj me, bratiću - govorio bi iako mu osoba kojoj se obraća nije bila ni u kakvom srodstvu - svi se hvale po društvenim mrežama kako su se dobro posrali kada se dan ranije najedu čevapa s lukom...

- Ja nisam nikad vidio da se netko time hvali - prekinuo bi ga tankoćutniji sugovornik.

- S krivim si ljudima prijatelj - presjekao bi Jerko brzo - uglavnom svi pričaju o tom kenjanju ili, ako hoćeš mogu ja biti i učen: defekaciji! Defekaciji, bratiću! A šta je s pišanjem? Zapostavljeno je, eto šta je s njim! Pišaj pet, šest puta dnevno pa to počneš uzimati zdravo za gotovo, a ne valja ništa uzimati zdravo za gotovo. Nema većeg olakšanja nego kad se dobro popišaš, pogotovo nakon što si neko vrijeme trpio. Kako to podcijeniti, kako to zaboraviti, kako to ne slaviti? Treba biti zahvalan svaki put kad se popišaš, svaki put! I sranje je dobro, može biti dobro, priznajem, ali u tome „može biti dobro“ leži zec! Mora se previše toga poklopiti da bi bilo dobro, bratiću! Mora lagano izaći, brisanje ne smije predugo trajati, ne smije prejako bućnuti... ma milijun faktora je tu u igri, milijun! Kod pišanja toga nema, popišaš se i šlus. Šlus, bratiću! Uvijek je dobro.

Ulazio je u takve monologe i, zanimljivo, ljudi su ga rado slušali. Imao je šarma. Djelovao je kao da je ozbiljno uzrujan, ali svima je bilo jasno da je to samo gluma, predstava za ekipu oko šanka. Inače je, štono se kaže, poznavao cijeli grad. Imao je gotovo beskonačno mnogo poznanika, nije bilo birtije u širem centru grada u koju bi ušao, a da ga ne pozdravi barem troje ljudi. To je sve bio rezultat toga što je često visio po birtijama u kojima se krug poznanika neprestano širi, netko koga znaš dođe s nekim koga ne znaš pa upoznaš i njega, a onda te taj idući put upozna s nekim drugim i tako u nedogled. No, nije upoznavao ljude samo na taj način, za šankom. Bavio se koječime, sviruckao je u nekim bendovima, povremeno je radio kao DJ, čak se i nešto muvao po lokalnoj televiziji gdje je vodio jednu glazbenu emisiju, ustvari je samo najavljivao spotove, ali i to je bilo dovoljno da postane polupoznato lice. Ljudi bi se zagledali u njega, odnekud im je poznat, kao, ali nikako

ustanoviti odakle. Ili bi ga samo pozdravili jer im njegovo lice nije bilo nepoznato.

Imao je i novca, ne baš za razbacivanje, ali za lagodan birtaški život svakako. Život mu je bio jeftin, živio je u stanu u centru koji je naslijedio od tete koja nije imala djece. Uz stan, ostalo je za njom i nešto nasljedstva u novcu koji je on polako grickao, zato ga nije previše uzbuđivalo ako su mu honorari za posliće kojima se bavio bili sitni ili neredoviti; znao je da neće biti gladan ni žedan, a ostalo ga nije previše brinulo.

Djevojke su ga voljele, imao je nekoliko dugih veza, ali između njih je nerijetko ulazio u poprilično promiskuitetne faze. Malo televizija, malo bend, malo urođeni šarm, malo velikodušnost, sve je to utjecalo na to da je uvijek bio okružen nekim djevojkama, prirodno ih je privlačio, kada bi ušao u birtiju odjednom bi se našao u centru, frendovi su mu često, ne bez sitne doze ljubomore, govorili da je on kao Sunce, da se sve vrte oko njega.

Tako je bilo i kišnog i hladnog prosinačkog četvrtka kad se sa Saletom zavukao u špelunku koja je inače vrvjela studentima i studenticama s Filozofskog, ali je taj dan bila nekako čudno prazna. Kišilo je čitav dan, sunce se nije promaljalo danima, sve je smrdjelo na depresiju i memljivost, ljudi su se vjerojatno zatvorili po kućama sa svojim brzim internetom, društvenim mrežama, filmovima i serijama, nitko da dođe u birtiju. Pojave se ipak tri djevojke i puf, kao da su se s njim dogovorile, ravno na šank prema njemu i Saletu.

- E, oprosti, jesi ti Jerko? - uleti mu jedna.

- Jesam, jesam, taj sam - kaže on skromnošću koju čak nije morao glumiti, zaista je bio skroman. U određenim okvirima.

- Ja sam Željana - kaže djevojka i pruži mu ruku.

- Drago mi je.

- Joj, baš sam bila prošli petak u Spunku kad si puštao, naplesala sam se kao nikad, bio si super - uzbuđen je curetak dok prijateljice cijelu scenu iz drugog reda promatraju ispod oka, a Sale preko pivske čaše promatra njih jer je jasno da će, ako tu dođe do nekakvih kombinacija, on završiti s jednom od njih dvije, ova najprobojnija je svoj cilj jasno označila.

- Super, baš mi je drago - odgovori Jerko jer ustvari ne zna što reći na to. Nikad se nije naučio zapravo snalaziti s takvim uletima. Ekstrovertiranost na stranu, razgovor ni o čemu mu baš nije ležao i nije volio tu vrstu iznenadne pozornosti. Nije imao problem biti u centru pažnje, ali uživao je u tome jedino kada su uvjeti bili kontrolirani, ovako ga je smaralo. I bilo

mu se teško opustiti dok ne popije.

- Je, je, kad ćeš opet puštati? - bila je uporna.

- Za dva tjedna, mislim. Imaš na njihovom Fejsu cijeli raspored - odgovorio je bezvoljno, ali sa smiješkom.

- Okej, super, vidimo se onda! A i još večeras, tu smo, na šanku - kaže ona i namigne zavodljivo pa se pridruži frendicama na drugom kraju šanka dok su on i Sale ostali čuvati kotu broj jedan, počasni komad na samom rubu šanka prešutno rezerviran za česte goste.

- Koji ti je kurac? - napadne ga Sale čim su djevojke odmaknule dovoljno daleko da ih ne mogu čuti. - Cura lijepo dođe, pristojno se javi, sve u redu, a ti je tako odjebeš?

- Ma pusti me, bratiću, bezvoljan sam - odvrati Jerko.

- Vidim da si bezvoljan, ali ne moraš zato i meni sjejavati prilike - sada se Sale već žestio. - Možeš biti malo kolegijalan. I hoćeš li ikad prestati s tim bratićem, užasno me žvrcira! Kaj ne možeš kao i svi normalni ljudi govoriti „frende“, „stari moj“, „rista“ ili nekaj slično?

- Ne mogu, bratiću.

- Dobro, koji ti je? Ozbiljno te pitam. Zvučiš kao da ćeš krepiti za pola sata. Jučer si se nacugao ili kaj?

- Ma da, ali nisam bio sam.

- Naravno da nisi, sigurno je bila neka mlada dama u igri. U, jebote, je l' ti znaš kako je iritantno kada cure zoveš mladim damama?

- Zašto? - začudi se Jerko.

- Djeluje podcjenjivački, patronizirajuće. Čak i malo perverzno.

- Krivo, bratiću! Krivo i šlus! Ja to uopće ne mislim podcjenjivački i nema u tome nimalo ironije. Ja se družim samo s gospodom i damama, a iako nerado pušem u vlastiti rog, priznat ću da i sebe smatram jednim. Gospodinom, jelte. U tom smislu su svi ljudi koji me okružuju mlada gospoda ili mlade dame. Iako priznajem da me sada malo zabrinulo što se to i tako može shvatiti. Možda ti nisi jedini koji u tome čuje negativne konotacije, bratiću! A to bi bilo jako, jako loše. Moram misliti na svoju reputaciju!

- Jebala te reputacija. Dobro, koja je to mlada dama bila u igri noćas?
- Oćeš čuti priču?
- Pa pitao sam te, znači da hoću.
- Okej. Slušaj.

2.

Sale, Goran, Egon, Crni i Veks bili su Jerku više od poznanika ili frendova, njih je smatrao prijateljima. Egona je znao još iz osnovne škole, Veksa iz gimnazije, sa Saletom je studirao, Gorana i Crnog je upoznao negdje usput, više se nije ni sjećao gdje ni kako, možda za nekim šankom, vjerojatno za nekim šankom. U njegovom najnovijem bendu First Ki\$\$ on je pjevao i svirao gitaru, Veks je bio na bubnjevima, a Goran na basu. Iako su njegovi prijatelji bili posve različiti, dolazili iz različitih društvenih krugova i međusobno se uglavnom nisu družili ako Jerko nije bio u blizini, sva petorica su obožavala njegove priče. Pogotovo ako su one uključivale mlade dame. Možda su kroz njih i sami proživljavali nešto što im je inače nedostupno.

- Okej, mlada dama se zove Talia - počeo je Jerko svoje izlaganje.
- Talia? Pičku materinu! Po muzi? Kako pretenciozno ime. Koji je kurac tim roditeljima?
- Grozno ime, bratiću, složit ću se, ali ga nosi jedna krasna mlada dama. I ona je malo pretenciozna, ali *nomen est omen*, je li tako? Uglavnom, naša Talia je jako mlada, ima 21 godinu.
- Isuse moj dobri! Ti si možda pedofil - zgražao se Sale, zgražanje s dozom zavisti koju nikada ne bi priznao.
- Prestani, bratiću! Ja imam trideset. Ona je punoljetna, odrasla žena, ne znam o čemu pričaš!
- Okej, okej, Talia dakle.
- Talia. Upoznao sam je na televiziji. Došla je tamo nešto raditi kao studentica, na praksu ili štajznam. Studira novinarstvo. I uglavnom, dogovorimo mi izlazak, ali sve nekako bi-ne bi.

Bili smo na nekoj grupnoj kavi, nas deset, i ja joj kobajagi usput dobacim da idem na izložbu Stipana Tadića u Laubu i pitam je želi li sa mnom. Ona se nešto nećka, nije sigurna. Nije sigurna, bratiću! I okej, meni svejedno, stvarno. Mislim, zgodna je i sve, ali imao sam dosta kontakata s mladim damama u posljednje vrijeme pa mi nije previše stalo, a na izložbu idem u svakom slučaju i znam da će tamo biti sto ljudi s kojima mogu hengati.

- Naravno da hoće.

- Naravno. I niš, ja doma taman lijepo popušim jedan mali, fini džoint i baš se spremam krenuti kad stiže njezin SMS da bi ona ipak sa mnom. Velim okej i nađemo se i uputimo se tamo.

- U Laubu?

- Aha. Tamo milijun ljudi, gužva, vrućina. Vani pada kiša, a unutra ćevru za riknut. Za riknut, bratiću! Ali okej, gledamo mi slike, ja joj objašnjavam koja je spika i koliko se ovo razlikuje od onoga što je Stipan prije radio. Razvoj umjetnika i te šprehe. Upućen sam, rasturam tu umjetničku spiku, baš ga derem nemilo. Pozdravljam sto ljudi, sa svakim malo čit-četam, ona me gleda kao bokte ovaj je velika zvijezda, vidiš da joj imponira cijela scena, ne krivim je, sve je razumljivo.

- Isuse, kako si ti zaljubljen u sebe, to nije baš zdravo.

- Uopće nisam, bratiću, uopće ne! Objektivno ti opisujem situaciju, točno tako je bilo. Daj zamisli. Cura ima 21 godinu i dolazi na izložbu najboljeg mladog hrvatskog slikara s frajerom koji poznaje tog slikara i poznaje svu tu kul ekipu koja se tamo vrzma. Mislim, ja i ti znamo da nema ništa kul u tome i da dobar dio tih ljudi samo izgleda kao da su kul i u to su, jebem li ih dokone, uložili dosta truda i vremena, a ustvari su neviđeni smorovi kojima je najveći doživljaj vikendom otići u Masters ili dva puta godišnje kod frendova u Berlin, uvijek kod frendova, svi imaju nekog frenda u Berlinu, bratiću! Joj, da, i stavljanje slika s aftera na Instagram da lajkaju njima slični. Nema ništa kul u tome, to znamo ti i ja, ali djevojci koja otkriva svijet čini se da ima, a ja nisam tu da je razuvjeravam, to je jasno samo po sebi, *per se*, reklo bi se.

- Okej, okej. I onda? Lauba, ti si kul, vi ste kul, svi smo kul i šta dalje?

- Malo tamo minglamo, ali postaje baš jako vruće, ja sam doma zapalio jedan mali, sjećaš se. I žedan sam. I pije mi se ful i velim njoj, ajmo negdje na cugu, nemrem ja tu više biti, žedan

sam, a ova birtija je skupa. Ona se opet nešto kao nećka, ali ajde, odemo u Sedmicu. I tamo sjedimo par sati. Ćaskamo, pijemo, okej je. I krenemo kakti doma. Ide ona na tramvaj i ja velim da ja živim blizu i ajmo kod mene, gladan sam, nekaj ću nam složiti za jelo.

- Opet ti s tim jelom? - negodovao je Sale.

- Uvijek, bratiću! Ako pijem, moram jesti! Osim toga, mlade dame vole vidjeti da muškarac kuha, to im je seksi, tako sam čuo, tako se priča po kvartu. I opet se ona, pogađaš, nećka, sva mi je nešto neodlučna mala Talia, a znaš da ja nikad ne nagovaram, ja velim u najboljem slučaju da bih ja rado da ide sa mnom, ali ako neće, široko joj polje, čak ću i pričekati tramvaj s njom...

- Jer si gospodin.

- Jer sam gospodin. I ona ipak pođe sa mnom, šta će drugo? I ništa, skuham nam tjesteninu s umakom od tune.

- Jerko klasik.

- Upravo tako! Pojedemo, popijemo još malo vina, zapalimo džoint, zezanje. Ja kreten pustim Neutral Milk Hotel i nešto se počnemo ljubiti, sve nevino, bez prave strasti s ijedne strane. I idemo kao u krevet. Još ju ja pitam: *Ti nemaš nekog dečka?*, a ona kroz smijeh kaže da ima, ali da nije važno i mi se oboje smijemo tome, haha, kako dobra fora. Legnemo, ljubimo se, krene akcija i taman trebamo riješiti stvar, ali kabelčuga otkaže poslušnost.

- Hahaha, hoćeš reći da ti se nije digao? - tek sada je Sale počeo istinski uživati u priči, zlorado.

- Digao se, ali se spustio. Kaj sad, dogodi se. Ni prvi ni zadnji put. Meni ti je inače jedini način da ga dignem kad se spusti malo starog, dobrog kunilingusa.

- Čekaj, čekaj. Dakle, spusti ti se kita i onda moraš lizati da bi se opet digao?

- Da, to me napali. Ne znam zašto ti je to toliko čudno. Uglavnom, bacim se ja dolje i radim šta treba i sve okej, postaje sve bolje i bolje i opet sam spreman i hajde, idemo, jeeee, penetracija. Penetracija, bratiću! I nakon dvije, tri minute opet ništa, fijasko. I kažem ja njoj okej, ajmo spavati, nisi ti kriva, ja sam. I to je istina. Ustvari je prava istina da je kriv onaj Jeff Mangum koji se tamo iz dnevne sobe dere „I love you Jesus Christ“, pa tko može kopulirati uz to? Tko, bratiću, reci ti meni?

- Neutral Milk Hotel. Osušit će ti se kičma od te tvoje *indie* muzike. Bilo bi bolje da si Vucu pustio. Ne bi ti pala kita.

- Ma, pusti - nužno će Jerko.

- Ali nije ti priča baš nešto. Izveo si je van, napili ste se, najeli, napušili i onda je nisi uspio pokarati.

- Ne, ne, bratiću, tu ti priča zapravo tek počinje, tek sad postaje zanimljivo! Zaspimo mi, sve okej, kadli ujutro meni zvoni mobitel. To nas probudi. Nepoznati broj. Mrzim to, mislim da svatko normalan mrzi nepoznate brojeve. Javim se jer se moram javiti, posao, štajaznam, uvijek se javljam na mobitel. I ja: *Halo*, a lik s druge strane: - *Bok, Jerko, ovdje je Nenad, Talijin dečko.*

- A u pičku! Otkud mu broj?

- Slušaj, jebote. Meni se odsjekle noge, srce mi se uzlupalo. Kažem: *Bok, reci*. I frajer veli: *Čuj, je l' ti znaš kaj je s Talijom, jeste vi možda skupa? Znam da ste išli na izložbu zajedno, ali nikome se nije javila od jučer navečer. Ne javlja se na mobitel*. Ja u trenu odlučim sve negirati, i velim da smo išli na izložbu, ali da smo se rastali oko ponoći i da nemam pojma gdje je. Pričam s njenim dečkom, a ona u mom krevetu i počne pizditi, čupati kosu, cviliti. Ušutkam je nekak, da on ne čuje da je ona tu, drama, bratiću! S njim sam kul, kao, velim mu da bum mu javio ako nekaj doznam i pozdravim ga, bok, bok.

- Ajme meni!

- Ali pazi sad. Ona sva izvan sebe ide u dnevnu gdje joj je torba i mobitel i vidi da ima sto propuštenih poziva, od mame i od njega. Koza mala, nikome nije javila da neće spavati doma. Mogla je nešto izmisliti, da je kod frendice. Bilo što. Bilo što, bratiću! I velim joj da nazove mamu da se bar žena ne brine, pozvat će murju, sranje ću si nabaciti na vrat. I ona zove mamu i mama se dere, ali je sretna kaj je ova živa i zdrava, a naša mala slatka Talia joj mrtvo-hladno kaže: *Ja sam kod Jerka*. Jebote! I prekinu one razgovor i ja joj velim, čuj daj nazovi staru opet pa ak se čuje s tvojim dečkom jer su oni očigledno u kontaktu da mu ne kaže da si kod mene kad si se već ti izlanula. Ona veli *da fakat, imaš pravo, idem da i zove staru opet*, ali staroj je zauzet mobitel...

- Jer priča s frajerom.

- Bravo, Šerlok! Priča s frajerom, bratiću! Popizdio sam. Po-pi-zdio! Dobije ova staru nakon

pet minuta i stara joj veli da je pričala s Nenadom i da mu je rekla i ja tek tu popizdim, ne znam kaj ću, ono kaos, kompletni jebeni kaos, bratiću moj mili!

- A otkud je frajer dobio tvoj broj?

- To sam tek popodne povezao, kad mi je malo mamurluk minuo. Nekad nije dobro znati čitav grad. Frajer je otišao na jebeni Fejs i pogledao je tko su nam zajednički prijatelji i onda je smarao jednog po jednog dok nije našao onoga tko ima broj. Jezivo, bratiću, jezivo!

- I kaj sad? Pa frajer bu te prebio.

- Ma ne bude, potražio sam ga na Fejsu, a i pitao sam nju. Lik je neki micek mali, slatki. I pazi ti, ona mene zove popodne da se našla s njim i ostavila ga i da bi htjela biti sa mnom. Da su ionako bili blizu prekida, da ga je već prije pokušavala ostaviti, ali nije uspjela, da se lik jednostavno nije dao. Da je sve to dugo već bilo gotovo, ali joj je trebao povod, nešto preko čega on neće moći preći. Pazi to, bratiću! Reko: Zajebi! Ne pada mi na pamet ništa više s njom, ustvari potpuni fijasko - tužno uzdahne Jerko, svrne pozornost konobarici i napravi prstom krug iznad svoje i Jerkove čaše, internacionalni znak za novu rundu.

3.

Popili su nekoliko pića i čemerni, teški četvrtak je promijenio boju. Hoće to od kombinacije gemišta i pelinkovca, svijet se može, na trenutak barem, učiniti kao sasvim prihvatljivo mjesto, ali tu zabludu sutra plaćaš mamurlukom, glavoboljom, mučninom i depresijom. Zato nije mudro razmišljati o sutra, treba jahati val pripitosti dok ide, održavati ga i brinuti se o njemu, treba pokušati tu jarku boju koja se samo na tren pojavila provući na sutra, na prekosutra, na čitav život. Zaredaju li pića pravim redom i intenzitetom, to se čak može učiniti mogućim.

Birtija se već fino popunila, izgleda da je ostatak polaznika birtaške škole smjerno čekao večer i završavanje dnevnih obaveza, nisu svi poput Saleta i Jerka imali luksuz otisnuti se u kavanske vode već od ranog poslijepodneva. One tri djevojke su i dalje čvrsto držale svoj komad šanka, ali stigla im je i četvrta prijateljica, cura koju je Jerko znao iz viđenja. Činilo mu se da se sjeća da se zove Tamara, ona je dosta dugo hodala s njegovim poznanikom koji je također svirao u nekoliko lokalnih bendova i upoznao ju je na nekom tulumu. Njima se pak pridružio Veks koji je svaki dan nakon posla morao prvo otići doma, pojesti i istuširati se, a

tek nakon toga je razmišljao hoće li izaći na piće ili će ostati doma sa svojim brzim internetom, filmovima, serijama i društvenim mrežama.

Pića više nisu morali naručivati, stizala su čim bi konobarica uočila da su im čaše prazne. Bili su već dobrano pripiti, barem Sale i Jerko, a Veks se trudio da ih sustigne. Čavrljali su o nogometu, ženama i politici, najklasičniji od svih klasičnih repertoara kada su na kupu tri momka u ranim tridesetima, scenarij koji je nemoguće izbjeći ma koliko se trudili. Jerko je sve češće pogledavao prema Tamari i bila mu je sve privlačnija. Izgledala je i odijevala se nekako muški, dječaćki, nosila je tenisice i sportske majice, uvijek je bila u hlačama, a nikada u haljini ili suknji, a imala je naočale koje su izgledale kao da su kupljene preko socijalnog, u njima nije bilo ni daška modernog, nisu joj izraz lica činile produhovljenim; djelovale su kao medicinsko pomagalo, a ne modni dodatak. Svejedno, Jerko je u tome čitao pritajenu seksualnost, bila je seksi na neki vrlo neobičan način, ne na prvu, čak ni na drugu, trebalo se potruditi uočiti privlačnost u njoj, ali on nije bio površan tip kada su mlade dame bile u igri, vidio je ljepotu ondje gdje bi je mnogi previdjeli.

Pogledi su im se u jednom trenutku susreli i dobio je instant erekciju. Bio je siguran da će se nešto dogoditi. Malo je osjetio žaljenje prema Taliji i njezinoj djetinjoj, promašenoj ženstvenosti.

- Bratići moji, je l' bed da odem malo do cura da vidim što se zbiva na onom dijelu šanka? - pitao je Veksa i Saleta koji se inače nisu družili, ali kada bi se sreli tema im nije nedostajalo.

- Normalno da nije bed - rekao je Veks još uvijek dovoljno trijezan.

- Dovedi ih tu, dovedi onu malu - prstom je nepristojno pokazivao pijani Sale prema djevojkama koje tu gestu, srećom, nisu zamijetile.

- Idem prvo pišati pa ću razmisliti o tome - kaže Jerko pa krene prema WC-u.

Toalet je uzak, nepraktičan i smrdljiv, ali je čak i takav idealno mjesto za malo pripite introspekcije. Dok mokri, Jerko gleda u naljepnice punk bendova, građanskih inicijativa i trgovina skejterskom opremom, ali njihova poruka ne dopire do njegove pijane svijesti, maksimalno uživa u ispuštanju mokraće, to je jedino na što se može koncentrirati. Ah, to predивно pišanje, nikad dovoljno opjevano! Tako je nepravedno zapostavljeno, misli Jerko, a toliko užitka donosi. Bolje je nego seks. Pišanje je uvijek dobro, seks samo nekad. I kihanje isto. On bi tako posložio ljestvicu najboljih stvari na svijetu: pišanje, kihanje, seks. Bez ikakve dvojbe.

Završi, duboko odahne od olakšanja pa se, dok pere ruke, gleda u zrcalo. Tamna mu je kosa hipsterski ošišana, izbrijana sa strane, ali uspijeva ne djelovati kao da je u tu frizuru uložen trud. Brada stara tjedan dana manje je pitanje imidža, a više rezultat životnog stila u kojem nije imao vremena za nevažne, trivijalne stvari kao što je brijanje. Podočnjaci samo pridonose boemskom izgledu, tako si ih objašnjava. Zgodan je, zadovoljan je.

Izlazi iz toaleta pa ide ravno prema djevojkama. Prilazi im s uobičajenom lajnom – „Cure, šta ćete popiti?“ – pa maše konobarici i već tren kasnije su nova pića na šanku, on je u centru pozornosti i priča im zgodu kada je kao zamjenski basist uskočio na jedan koncert Hladnom pivu.

Društva je lakše spojiti kada stoje nego kada sjede, to je jedna od brojnih prednosti pijenja za šankom, a njihova društva se spajaju prirodno, elegantno; Veks i Sale prilaze jer ih je Jerko pozvao, ležerno, curama je rekao da su to dva najveća frajera koja hodaju Zagrebom gradom, da su to dvije najveće legende Zagreba grada i svega što pod Zagreb spada. One su se smijale i dobro raspoloženje se u toj maloj, smrdljivoj špelunki moglo napipati, momci su prišli i iako nisu bili toliko šarmantni ni ekstrovertirani kao Jerko dobro su se snašli, komunicirali su, bili su zanimljivi.

Pripitost je neminovno evoluirala u pijanstvo, pričali su sve glasnije i sve manje su se slušali. Jerko je već posljednjih pola sata razgovarao samo s Tamarom, govorio joj je na uho, a u tom manevru bi je i povremeno poljubio u vrat, nježno i neprimjetno za okolinu. Njoj je godilo, približavala mu se i dodirivala ga je kad bi govorila, bilo je očito da se među njima nešto zbiva.

– Ajmo kod mene, živim blizu – rekao joj je u jednom času, nije više vidio smisla da tamo piju. Treba se maknuti iz buke i dima, treba postaviti novu scenografiju i pustiti da se stvari na njoj nesmetano odvijaju.

Tamara nije oklijevala, odmah se složila s idejom da napuste ugostiteljski objekt i odu kod njega. Brzo su se pozdravili s ekipom koja njihov odlazak nije doživjela posebno tragično. Možda su bili tek malo iznenađeni da Jerko odlazi upravo s Tamarom jer je ona u društvu bila svojevrsno ružno pače, a Željana je bila vidno razočarana, ali je odmah, dok su tek skupljali jakne i spremali se otići, počela plaziti po začuđenom Veksu jer je htjela da Jerko osjeti makar malo ljubomore, da se zapita što je izgubio, a mogao je imati.

Njegove su pijane misli bile drugdje. Površne i banalne, kako to već bude slučaj s pijanim

mislima. Ako bi i zagazile u dublje vode samo bi ih zamutile i uzburkale, bez prave ideje kamo i zašto krenuti. Vidiš ti, mislio je Jerko, ime im počinje na isto slovo, a mala Talia je sva neka neodlučna dok je Tamara bez krzmanja krenula sa mnom, a još Talia fura neki imidž fatalne slatkice, a Tamara je obična cura iz susjedstva. Jako zanimljivo.

4.

Iako pijan, Jerko nije zaboravio pravila lijepog ponašanja, sam bi za sebe rekao da je gospodin uvijek gospodin. Također, nije zaboravio incident od prošle noći pa je, niti pet minuta nakon što su ušli u stan, zaskočio Tamaru pitanjem.

- Ispričavam se što to činim na ovaj način, ovako direktno i iznebuha, ali savjest mi nalaže da pitam. Ima li mlada dama krasnog imena Tamara kakvog mladića, momka, simpatiju? Ili je pak slobodna kao leptirić? - pitao je dok je na računalu namještao *playlistu*, čvrsto odlučivši ne ponoviti jučerašnju pogrešku i staviti neku romantičnu glazbu.

- Slobodna sam, čovječe. Pa ne bih došla tu s tobom da nisam.

- A valjda ne bi, iako ima svega, to ću ti ja reći. Svašta ima na ovome svijetu, više me ništa ne iznenađuje. *It's a mighty big world, some of it I've seen but mostly I've only heard*, rekao je jedan pjesnik, a ja se slažem. Iako sam ja dosta vidio i na svoje oči, nema više iznenađenja za mene, draga moja Tamara!

- Pa to je dobro, ne? Mislim, da nema iznenađenja - izgledalo je kao da je stvarno zainteresirana za odgovor, a ne samo kao da pokušava održati tu pijanu komunikaciju.

- Dobro je jer je mirnije, ali je i loše jer je predvidljivo, već znam sve što će mi se dogoditi, jedino bi mi srčani ili moždani udar bili iznenađenje, ali ni oni ne bi zapravo s obzirom na to kako živim - lutao je Jerko.

- Nikad ne znaš, ne možeš to znati - rekla je Tamara, a Jerko odjednom više nije imao snage proturječiti, dogodio se onaj trenutak kada pijanstvo iz euforije prelazi u umor, trebalo ga je nečim popraviti.

- Nego, Tamara, draga, što biste vi voljeli popiti? Ovo skromno kućanstvo nudi vam bijelo vino, svijetlo pivo u limenci. Kažem u limenci jer ne znam koje je, zapravo. Ne kupujem pivo, ovo je ostalo od nekog tuluma. Imam i pelinkovca i nešto domaće šljivovice. Nije mnogo, ali

čovjeka veseli, kako to već kaže narodna poslovice. Hmm, ima li uopće poslovice koje nisu narodne?

- Može pelinkovac. A spominjao si i da imaš nešto za zapaliti - kaže Tamara, na što Jerko spremno skoči. Travu i rizle je držao u kupaonskom ormariću jer je mislio da tamo nitko ne bi gledao u slučaju da mu, iz bilo kojeg razloga, odluče pretresti stan. Stavio je sve pred nju i zamolio je da zamota džoint dok on priredi pića.

Popušili su džoint, iz zvučnika je curio Destroyer. Jerko je pomislio kako je to u svakom slučaju više seksi od Neutral Milk Hotela, ali i kako je Sale barem djelomično u pravu, morat će poraditi na glazbi za romantične trenutke, možda sastaviti neku *playlistu* baš za te prigode, pa ne mora uvijek slušati kompletne albume. Može, kad je sam, ali u društvu ne bi škodilo malo šaranja, malo raznolikosti. Možda malo Burta Bacharacha, Marvinu Gayea, takvih stvari, malo se odmaknuti od tog samonametnutog terora šugavog *indieja*.

Tamara ga je poljubila iznenada, nije to očekivao. Njezin jezik se uskoro našao duboko u njegovim ustima. Iznenadilo ga je to, očekivao je nešto nježniji i postupniji pristup, a ovo je bilo dosta agilno. Bome je preuzela inicijativu. Ljubili su se na kauču, a onda je on predložio preseljenje u spavaću sobu.

- Ovaj, samo da znaš, ja imam na sebi duge gaće. Čisto da ti ne bude smiješno kada se skinem - rekao je Jerko. Tu je rečenicu izgovorio već nekoliko puta u zimskim mjesecima, navikao se izgovarati je i nije mu bilo neugodno, vjerojatno bi mu bilo neugodnije da se skine pa da cura prasne u smijeh.

- Nemoj mi to govoriti, odmah ću svršiti! - rekla je Tamara sada promijenjenim glasom, zvučala je zaista napaljeno.

- Molim, to te pali?

- Užasno. Duge gaće. Potkošulje. To mi je stravično seksi! - nastavila je Tamara tonom koji je bio nešto između šapta i režanja, kao da se potpuno promijenila.

- Imam sve! - rekao je Jerko šeretski pa se krenuo skidati.

Gledala ga je dok se skidao, a gledao je i on nju. Imao je tamnoplave duge gaće i ona je stvarno malo podvrisnula kad ih je ugledala. Svukao ih je i ostao u boksericama. Gore je skinuo sve i požurio pod poplun, bilo je hladno, toplana je radijatore isključivala prije ponoći. Ona se također skinula do gaćica i uvukla se k njemu. Imala je obične bijele gaćice, a Jerko

je uspio ušćariti jedan kadar njezinih grudi. Male, ali prpošne, taman veličina i oblik koji je najviše volio. Veselio se trenutku kada će ih primiti u ruke.

U krevetu su se ljubili i dodirivali, klasična predigra koja je ubrzo pokazala rezultat, njegova erekcija je bila postojana, a ona je bila sasvim primjereno vlažna. Navukao je kondom i kliznuo u nju. Zastenjala je. Ševili su se. Ubrzo su pronašli usklađen ritam, a Dan Bejar je iz dnevne sobe cmoljio o divljoj noći u operi. Jerko je osjetio kako mu se penis spušta. Pripisi to glazbi, umoru, pripisi vinu ili travi, ali činjenice su činjenice.

- Čekaj - rekao je - spustio mi se.

- O, jebemu - rekla je.

- Daj da te malo ližem, to uvijek pomogne.

Isuse, koji opaki *deja vu*. Iste rečenice dvije noći za redom. Mora prestati s nečim, ili s travom ili s cugom, ili sa usputnim seksom. Ili sa svime. Tako je, treba prestati sa svime! Treba se posvetiti sviranju, živjeti zdravo i biti kreativan i produktivan! To je rješenje!

Shvatio je da mu te misli uopće ne pomažu i da mu se penis potpuno usukao. Kondom se još držao na njemu, ali sve je to izgledalo smiješno. Ili tužno. Onaj smarač je iz dnevne sobe sada cvilio o tome kako je jadan i zaljubljen.

Radio je, trudio se, koristio se jezikom i usnama, pokušavao se posvetiti i uživjeti, ali nije mu išlo, a činilo se da ni Tamara ne uživa, bila je nekako čudno mirna i nije proizvodila gotovo nikakav zvuk, ništa stenjanje, ništa dahtanje, gotovo kao da liže lutku. Čak je u jednom trenutku pomislio da je sve do sada izmislio, da je počeo halucinirati od pića i marihuane i da je zbilja u krevetu s lutkom pa je prestao s oralnom rabotom i privukao svoje lice do Tamarinog.

- Zašto si prestao? - promrmljala je, imala je zatvorene oči.

- Hmm, ne znam, činilo mi se da nikamo ne vodi. Nije mi se opet digao. Možda najbolje da idemo spavati - malo posramljeno je rekao Jerko.

- Znaš šta bi ja? - rekla je ona mazno - Ja bi... - tu je zastala i kao da joj je bilo neugodno.

- Reci, što bi? - pitao je on nadajući se da je zahtjev nešto što on može učiniti, želio se iskupiti.

- Ma pusti me, pričam gluposti – sada je odjednom pretvorila u djevojčicu koja se srami vlastitog nestašluka.
- Ajde, ne zajebavaj. Reci što bi!
- Ja bi da se popišaš po meni.

5.

Tamara nije pretjerano patila od rituala, ali ako ujutro ne bi popila kavu čitav dan bi joj bio promašen. Spor, tegoban, ljepljiv, nikakav. Svako jutro bi postavljala na štednjak bakrenu džezvicu koju je donijela s jednog izleta u Sarajevo i kada bi voda konačno uzavrela i ona bi polako postajala spremnija za sve ono što joj donosi novi dan, kava je djelovala čak i prije nego što bi bila skuhan.

U Jerkovo kuhinji bila je gomila neopranog suđa. Tanjuri, čaše, tava s ostacima nečega što je izgledalo kao šalša, lonac u kojem je bilo još tjestenine, popriličan nered. Iako joj je prvi poriv bio da to malo pokuša raskrčiti, uspjela mu se oduprijeti. Pronašla je džezvu, doduše ne bakrenu, već od rostfraja, ali nekad treba vlastite želje i navike staviti u kontekst i zadovoljiti se onim što je dostupno, što je na raspolaganju. Eh, da sam barem tako razmišljala i prošle noći, pomisli Tamara pa se zacrveni.

Voda je uzavrela kada se u kuhinji stvorio Jerko. Zgužvan i raščupan, sasvim očito mamuran, u kariranom donjem dijelu pidžame i običnoj bijeloj majici kratkih rukava djelovao je krhko i ranjivo, sav njegov kul bio je ispario.

- Mlada dama Tamara se izgleda udomaćila. Bravo, bravo, tako treba – rekao je, a ona nije mogla razabrati je li ironičan ili ne.
- Ma samo ću skuhati kavu, popiti je u pet minuta i bježim.
- Polako, nema žurbe. Jednom sam pročitao jednu prilično lošu knjigu u kojoj je glavni lik bio novinar i tamo je pisalo da se novinar mora svuda osjećati kao kod kuće. Iako nisam novinar i iako je to bila dosta loša knjiga, od tada se trudim da mi svuda bude ugodno i da se, je li, osjećam kao kod kuće.
- Lijepo, drago mi je. Ne, stvarno, moram popiti kavu jer sam inače cijeli dan pospana, ali

idem za pet minuta, moram u devet biti na poslu.

- Kako ti drago - rekao je Jerko, provukao rukom kroz kosu i oteturao u dnevnu sobu, malo pre naglašavajući svoje loše stanje.

- Jesi i ti za kavu? - viknula je Tamara za njim.

- Ne, ne, hvala ti, prvo moram nešto doručkovati - odgovorio je on već se rastežući po kauču.

Pridružila mu se za dvije minute, prvi gutljaj je popila već na putu iz kuhinje u sobu. Žurilo joj se.

- Čujte, mlada damo Tamara, što se tiče noćas...

- Ne želim razgovarati o tome - prekinula ga je i osjetila kako joj se rumenilo razlijeva licem. Već drugi put u zadnjih deset minuta.

- Pa gledaj, nije to ništa strašno ni neobično...

- Isuse, rekla sam da ne želim razgovarati o tome. Mogu, molim te, popiti kavu u miru? Tri minute i idem. Doslovno tri minute.

- Ma daj, samo jedna rečenica, okej? Jedna rečenica i prestajem? To mi moraš dozvoliti - izvukao je Jerko sav šarm i poniznost koju je posjedovao.

- Okej, jedna rečenica, jebiga - odgovorila je ona nevoljko, okrećući glavu od njega i zadubivši pogled prema šalici koju je držala u rukama.

- Hvala ti. Dakle, ja sam inače vrlo liberalan tip, a osim toga sam sklon svakojakim fetišima koji mi, ruku na srce, nisu nužni da postignem seksualno uzbuđenje, ali volim eksperimentirati jer me to ispunjava, pomaže mi razbiti učmalost života, otvara mi horizonte i potvrđuje moj svjetonazor, no noćas jednostavno nisam bio raspoložen za tu vrstu akcije što ne znači da nekad u budućnosti neću biti pa ako si za, mogli bismo jednom izaći...

- Vidjet ćemo, čut ćemo se - prekinula ga je ona opet misleći kako nema šanse za takvo što jer je tip stravično iritantan. Osim što ne prestaje mljeti i to tim svojim teatralnim tonom, još je i pravi promašaj u krevetu. Tko joj je kriv kad vjeruje u priče o divljem i razuzdanom Jerku, slobodoumnom pastuhu koji ženama vlaži gaćice jednim pogledom.

- Super, mislim da bi nam moglo biti zabavno - pokušao je sada Jerko biti zavodljiv jer nije iščitao pravo značenje njezinog odgovora.

- Da, da, sigurno.

Tamara je popila kavu i krenula je po sobi skupljati svoje stvari. Ruksak joj je bio bačen u hodniku, tražila je po stolu duhan i rizle koje je noćas bila izvadila. Otišla je u kupaonicu gdje joj je ostala gumica za kosu. Kada je sve skupila i pospremila, trebala je još navući i zavezati čizme, staviti šal i kapu, obući jaknu. Jerku se odjednom činilo da to sve strašno dugo traje. Iako joj je do maločas govorio da nema žurbe, sada je jedva dočekao da zatvori i zaključa vrata za njom. Gotovo je potrčao u kupaonicu. Nije se popišao od jučer navečer.

PLAN ZA OBOJE

1.

Iako je skoro čitavo jutro kišilo gusto i moćno, na momente čak divlje i žestoko, cesta je popodne već bila suha. Do Zagreba su stigli bez problema, Opel Astra je fino svladavala autocestu, zavoji kao valcer bečki. Vikend je proletio u času, kako to već inače i s vikendima biva; iz mirne, blago dosadne i gotovo idilične istarske svakodnevice vraćali su se u onu zagrebačku, nervoznu i titravu, kaotičnu. Približavali su se centru kada je Mladen nazvao Irenu, mobitel spojen na *bluetooth*. Volio je imati obje ruke na volanu, ipak je vozio dijete u autu.

- Halo? - javila se nakon što je predugo zvonilo.

- Ej, ja sam. Evo nas, za pet minuta smo u Vončininoj. Hoćeš se spustiti pred ulaz?

- Joj, nisam doma. Vratit ću se za nekih sat vremena. Mama je u šetnji s Izijem i Pizijem na Ribnjaku pa će ona preuzeti Karlicu.

- A di ću se sparkirati na Ribnjaku?

Mladen je mrzio kada bi se planovi komplicirali. Bilo je jednostavno, krajnje jednostavno, ali Irena je nekako ipak uvijek uspjela narušiti savršenu konstrukciju plana. Sve mu je to izgledalo kao priprema jaja na oko, recept u kojem ne možeš ništa pogriješiti, ali zbog nje bi se žumanjak nekako na kraju uvijek razlio.

- Daj pliz nazovi moju mamu, možda je već završila šetnju pa je možeš ostaviti u Vončininoj. Daj se s njom dogovori.

- Okej - promrsio je Mladen i prekinuo poziv. Nije rado komunicirao s gospođom Krmpotić.

Gospođa Krmpotić je imala četrdeset i osam godina, a trudila se izgledati kao da ima dvadeset manje, što joj je nerijetko i polazilo za rukom. Pritom je često izgledala neprikladno pa i jeftino, ali time se nije zamarala, voljela je da se muškarci okreću za njom na ulici. Nikada nije radila, ništa, ni dana, udala se za Marinka kao osamnaestogodišnjakinja, rodila je dvije kćeri, Ines i Irenu, i time je njezina dužnost bila završena, tako je gledala na to. Nije joj se baš nešto previše radilo niti po kući, većinu je kućanskih poslova obavljala njezina

mama, a u posljednje vrijeme i kćeri, ona je imala sve vrijeme na svijetu za gledanje televizije, šetanje Izija i Pizija, ispijanje kava s prijateljicama i pomno sređivanje kako bi i dalje bila privlačna i seksi.

Na kraju je Mladen ipak morao parkirati u garaži na Langovom trgu jer je gospođa Krmpotić tek bila stigla na Ribnjak, a nije joj se još išlo doma. Bila je ugodna ljetna večer, sparina je konačno popustila nakon jutrošnje kiše, i mogao je razumjeti da ona uživa u šetnji sa svoja dva maltezera, ali bio je sve živčaniji što je odmak od originalnog dogovora bio veći. I još te četiri kune za parking od kojega će iskoristiti svega deset minuta! Nije to pitanje novca, jebeš četiri kune, to je pitanje principa.

Ugledao ju je čim su ušli u park. Imala je prekratku crnu minicu i lakirane štikle, majicu s dubokim dekolteom, na licu previše šminke: previše pudera, previše ruža, previše maskare, previše svega. U jednoj je ruci držala povodac na čijem su kraju trčkarali Izi i Pizi, a u drugoj je ruci imala zapaljenu cigaretu koja nije izgledala kao da je zapaljena da bi je se pušilo već kao da je samo riječ o scenskom rekvizitu, kao da iz nekog razloga namjerno želi svoju pojavu učiniti što karikaturalnijom.

- Mladene, bokić - rekla je čim ga je ugledala, a onda čučnula da bi se spustila na Karlinu visinu. - Karla, odi baki!

Djevojčica je napravila izraz lica između prestrašenog i zgroženog, ali Mladen ju je ohrabrio: To je baka Verica, ti voliš baku Vericu, je l' da? - šapnuo joj je, no mala nije pala na jeftin trik, samo je čvršće stisnula njegovu ruku. Voljela je ona obje bake, četverogodišnjaci obično vole svakoga u obitelji ako ih baš ne gnjavi previše, ako im ne dosađuje i ne zabranjuje stvari, ali svaki put kada bi proveli vikend kod Mladenovih roditelja u Pazinu, Karla se nevoljko vraćala u svoju svakodnevicu. Nerado se vraćala u veliki, stari stan u Vončininoj. Tim je stanom vladala njezina prabaka, ona je bila šefica. Njezin starački miris Karla nije voljela iako joj je starica bila draga, pokazivala je mnogo nježnosti prema njoj i, za razliku od bake, nije je previše pritiskala kada bi je ljubila i grlila. Uz prabaku i baku u stanu su još živjeli mama i teta Ines te deda Marinko kojeg je rijetko viđala jer je jako puno radio.

- Karlić - nagovarao ju je dalje Mladen - tata sad mora ići, vidimo se opet za koji dan. Može?

- Dobro - nevoljko je rekla Karla i prihvatila bakinu ruku iz koje je cigareta u međuvremenu nestala.

- Daj tati pusu.

Mala ga je zagrlila i poljubila, a on je nju poljubio tri puta, u obraz, čelo i u kosu. Prepustio ju je gospođi Krmpotić i požurio van iz parka jer nije mogao podnijeti duga opraštanja, znao je biti na rubu da se rasplače.

Zapalio je cigaretu čim je izašao iz parka. Parkiranje mu je trajalo još četrdeset pet minuta, ali nije znao što bi s tim vremenom. Sjeo je u auto i neko vrijeme samo sjedio i pušio u tišini.

- Pičku materinu, kome ja ostavljam svoju kći - rekao je naglas, bacio cigaretu kroz prozor, upalio auto i krenuo.

2.

Bile su prošle dvije godine nakon prekida kada je Mladen konačno uspio u jednu rečenicu formulirati vlastiti odnos prema Ireni i Karli. „Očito je da je Karla moj veliki uspjeh, a Irena moj veliki *fail*“ - znao je reći samome sebi, a tu je misao podijelio i s onih nekoliko bliskih prijatelja koji su bili upućeni u situaciju.

Ako bi se gledalo prema vanjskim okolnostima vidljivim prosječnom promatraču, bio je potpuno sređen čovjek kada je upoznao Irenu. Imao je trideset godina, vlastiti stan i automobil, stalan i siguran posao, više nego solidnu plaću. Kvaka je u tome što prosječni promatrač ne bi vidio širu sliku, ne bi vidio prekid iscrpljujuće dugogodišnje veze u kojoj je bilo ljubavi i strasti, ali i gorčine, žestine, tuge i nerazumijevanja. Ne bi vidio traženje i lutanje, povremene promiskuitetne epizode, balansiranje između kratkotrajnih zadovoljstava i perioda nakrcanih apatijom. Ne bi vidio da je Mladen, iako već sijed i proćelav, još uvijek ustvari klinac; odgovoran, pametan i sposoban, ali i dalje klinac. Kasnije je shvatio da je počeo odrastati, onako zapravo, tek kada je prekinuo s bivšom djevojkom Margaretom, no to *kasnije* je bilo prekasno, jer već se dogodila Irena.

Bio se zaljubio u nju: ludo, bezumno, tinejdžerski. Ili je barem mislio da jest. Poslije je to pripisivao hormonima, proljeću ili ljetu, prvim zrakama sunca koje uskomešaju osjećaje i ublaže oštre bridove svijeta koji su zimi toliko očiti; pripisivao je to žudnji da bude voljen i da se osjeća poželjno te silnoj potrebi da samome sebi dokaže kako ga prekid veze s Margaretom nije uništio, kako je i dalje snažan i jak, kako je sposoban voljeti i vezati se, sposoban davati i brinuti, no sve je to bilo kasnije, a dok se događalo ta mu vrsta racionalizacije nije bila potrebna, nije na nju niti pomišljao, bio je previše uzbuđen i zaluden, vjerovao je da je u pitanju stara, dobra i posve staromodna - ljubav.

Sve je išlo jako brzo. Upoznali su se na nekom tulumu i iskra među njima se pojavila odmah, bez odgode, on je, unatoč sijedoj kosi koje je bilo sve manje, i dalje bio zgodan i privlačan mladi čovjek, zadržao je dječaćki šarm, a ona je bila slatka i djelovala je nevino, kao djevojčica koja tek otkriva svijet, mnogi su u nju bili zaljubljeni, mahom nesretno.

Djelovali su kao savršen par. Oboje su bili zgodni i naizgled neopterećeni, voljeli su sličnu glazbu, izlazili na slična mjesta. Mnogo su se smijali. Pred njima je bila blistava budućnost, pred njima je bila perspektiva. Karla je došla nenadano, bez pravog plana. Iako je Mladen znao tvrditi da su se prestali štititi i da nisu planirali imati dijete, ali tu mogućnost nisu ni odbacivali, prava je istina bila da su se napili na koncertu Antenata, otišli kod njega doma i pijani se poseksali, strastveno, bez zaštite. Dalje su se stvari razvijale očekivanim tijekom. Iako su bili u vezi tek tri mjeseca, počeli su živjeti zajedno, Irena je rodila i najednom se Mladen našao u situaciji da ima obitelj. Niotkuda. Znao je u to vrijeme zastati i razmisliti, pitati se kako se to odjednom sve dogodilo, kako je moguće da se život mijenja takvom brzinom, ali nije imao previše vremena za razmišljanje, trebalo je raditi i privređivati, sve je bilo uzbudljivo i dinamično: život mu je izgledao kao Zagreb kada bi ga usporedio s Pazinom.

Mladen je bio rođen u Pazinu, u Zagreb je došao na studij građevine i ondje je ostao. Studij je završio s dobrim ocjenama, a jedan poznanik iz Istre ga je odmah po diplomi zaposlio u svojoj firmi. Roditelji su mu još za vrijeme studija bili kupili stan u Zagrebu i auto, bio je sin jedinac i nije bilo toga što ne bi napravili za njega, ali znao je koliko su se namučili da mu sve to priušte i trudio se da im to nekako vrati, imao je odmalena usađenu radnu etiku, bio je marljiv i pošten, to su vrijednosti koje je donio od kuće. Kad god je mogao, vikende je koristio da pobjegne kod njih u Pazin, boravak u srcu Istre mu je bio nužan *reset* nakon sumanutog zagrebačkog ritma. Pio je kavu u Bunkeru, pješao do Zarečkog krova, družio se s ljudima iz srednje škole; bio je oduševljen kako se u njegovom rodnom gradu život i dalje odvija polako i usporeno, sanjao je da se jednom vrati jer mu nije prijao nabrijani zagrebački ritam. Nije mu prijao, ali ga je na jednoj razini privlačio. Napredovao je u poslu, iz dana u dan se dokazivalo koliko se mogućnosti pruža u metropoli, ispostavilo se da samo moraš predano raditi i sve će doći, i novac i prilike, a njemu su se sviđali i novac i prilike, uživao je u dinamičnosti.

Prve nesuglasice s Irenom pojavile su se oko Karlinog prvog rođendana. Tada je počeo shvaćati da ona uopće nema namjeru raditi, isto kao što ni njena majka nikada nije radila. Irena je studirala povijest umjetnosti, ali je odustala nakon prve godine. Za nju je to bilo previše povijesti, a premalo umjetnosti, tako je tvrdila. Onda je upisala ekonomiju iako su svi

dobro znali da od toga neće biti ništa. Nije ni znala zašto je upisala taj studij, vjerojatno zato da može reći da studira. Tu je izdržala tri semestra, čak i položila neke ispite, ali na ekonomiji je za nju naprosto bilo previše ekonomije. Treća sreća trebalo je biti novinarstvo, ali ni tu se nije pronašla, bilo je na tom studiju za nju previše politike i, gle čuda, previše novinarstva pa se već pomirila s činjenicom da nikada neće završiti nikakav fakultet.

Mladena je to strahovito smetalo. Koliko god bio opušten i neformalan, njegov život je od početka bio usmjeren, znao je što želi, znao je čemu teži i kako do toga doći. Nije mogao podnijeti da njegova životna partnerica, žena s kojom ima dijete, ne kani od svojeg života učiniti baš ništa, da je zadovoljava biti majka i kućanica. Dobra majka i loša kućanica, najčešće tako.

Nije mu bilo svejedno niti to što je odjednom morao početi zarađivati za troje umjesto za jednoga. Novca je bilo sve manje, a potrebe su bile sve veće. Njegovi roditelji su pomagali, njezini nisu. Sve češće su se svađali, počelo bi onako kako uvijek počinje, od neke sitnice, ona bi preglasno razgovarala na mobitel dok bi on pokušavao doma odraditi ono što na poslu nije stigao ili bi on, za njezine pojmove, ostao predugo u izlasku, ali sve su to ionako bili samo vršci ledenih santi nerazumijevanja, nesklada i ne-ljubavi. Počelo bi s banalnim, nastavilo se s optuživanjem, nerijetko eskaliralo suzama i vikanjem, tipično i klišeizirano, ali zbog toga ništa manje bolno.

On je dugo razmišljao o tome da prekine tu vezu koja nikamo nije vodila, ali nije htio zbog Karle. Malu je obožavao, nije znao kako bi bez nje, ali polako je shvaćao da mu se život pretvorio u nezdravi kovitlac. Veselio se doći s posla njima dvjema, a Irena bi ga baš svaki dan dočekala s nečim što bi mu pokvarilo veselje, s prigovorom, zametkom svađe, zahtjevom. Nije razumjela da se on mora malo odmoriti, da ustvari radi za dvoje. Obično bi petkom izašao s prijateljima, ništa ambiciozno, najčešće tek na piće u kvart, trebalo mu je to opuštanje koje je samo alkohol mogao pružiti, no ni tu nije mogao biti na miru, redovito ga je zvala već oko ponoći da ga pita gdje je i kad će doći doma, nije bilo predaha.

Dugo je premišljao i vagao, ali konačno je odlučio da to nema smisla. Odlučio je da moraju prekinuti. Kada joj je to rekao, naglo se promijenila. Odjednom je sve postalo idilično, ali ta je idila kratko trajala, a kada je završila bilo je još gore nego prije. Konačno su prekinuli, Irena je s Karlom otišla u veliki stan u Vončininoj u kojem su živjeli njezini roditelji, baka i sestra, a Mladen je ostao sam u svojem stanu u Novom Zagrebu.

Navečer je znao popiti butelju vina ispred televizora, za opuštanje. Onda bi šetao po stanu i

pušio i razmišljao o tome koliko je taj stan drukčiji od vremena kada je još bio student i koliko je on sam drukčiji od tog vremena, razmišljao je o tome koliko su se stvari promijenile i koliko je u tome njegovog utjecaja, a koliko je samo sudbina, samo inercija. Nije došao ni do kakvog mudrog zaključka.

3.

- Jebote konj, mene njezin stari zove da idem s njim na krstarenje.

- Molim? Pa koja je to priča?

- Jučer sam bio s malom cijeli dan. Odvedem je vratiti kod njih i dočekaju me svi doma, cijela svita. I njen stari mi kaže onako, sve normala, da bi volio da idem s njim i njegovom ekipom ovo ljeto na krstarenje.

- Isuse.

- Pa da, ne razumijem to. Čak sam na trenutak pomislio da odem stvarno, samo da vidim u čemu je stvar.

- Ne budi lud. Šta ćeš ti s njezinim starim i njegovom ekipom? I tko zna koja mu je spika, možda bi te cijelo krstarenje nagovarao da joj se vratiš. Ili bi te bacio u more i to prikazao kao nesreću. Jebote, tko zna što im je u glavi?

- Ma spaljeni su, luda familija.

Kako je vrijeme prolazilo, tako je Mladen sve više uviđao da je dobro da se maknuo od Irenine obitelji. O tome je volio pričati Gordanu, jednom od svojih najboljih zagrebačkih prijatelja. Nije intimu dijelio baš sa svima, iako je po naravi bio otvoren i pristupačan, samo je manji dio njegovih bliskih prijatelja bio upućen u sve što mu se zbiva. Scena s pozivom na krstarenje nije bila usamljena, nerijetko se događalo da on dođe kod njih kako bi ostavio Karlu, a oni ga pozivaju na ručak ili ga pitaju da im nešto pomogne u kući, ako Marinko nije doma mole ga da on obavi ono što njima predstavlja „muški posao“, zamijeniti pregorenu žarulju, promijeniti gumicu na pipi, takve stvari. Mladen je sve odbijao, pristojno, ali je odbijao, a u nekim je trenucima znao pomisliti da one namjerno kvare te stvari po kući samo kako bi ga imale razloga moliti da im pomogne, a od čitave obitelji mu je najviše na živce išla gospođa Verica, Irenina mama i Karlina baka, užasavao se njezinog prenemaganja i silnog

truda da izgleda mlađe od svojih stvarnih godina, mrzio je njezinu ocvalu koketnost i malo ga je bilo sram što ona ponekad izlazi na mjesta gdje se teško mogu zateći ljudi njezine generacije, smetala mu je njezina promašena, nasilna lepršavost; kada bi u Ireni prepoznao djelić njezinog odsjaja, okrenuo bi mu se želudac.

- Znaš - žalio se Gordanu tog petka uvečer dok su se, obojica umorni od radnog tjedna, trudili da im razgovor nad čašama vina bude zabava, a ne zijevanje - nevjerojatno mi idu na živce. Ja nisam navikao na to. Užasno puno glume, preglumljuju se, nema iskrenosti.

- Na koji način, kako to misliš?

- Evo, prošli tjedan ista stvar. Dođem, dofuram Karlu, baka me pita, Irenina baka, Karlina prabaka, no - pojasnio je Mladen - pita me „Mladenić, hoćeš sarmice, gle kak sam fine sarmice skuhalo!“ O, jebale te sarmice da te jebale. Kako vam nije jasno da ne želim ni sarmice, ni kolače, ni ručak, ni mijenjanje jebelih žarulja.

- Hahaha - smijao se Gordan jer je, iako iskrena, u Mladenovoj ljutnji bilo i ponešto glume, mrvičak pretjerivanja.

- I uvijek tako jebote. Pa ne mogu to. Ostavio sam vašu kćer, dobro sam razmislio o tome i ostavio sam je. Ne bih bio kod vas da vaša unuka nije moja kći, jebiga. Kad Klara odraste, neću ih vidati više nikad. Nadam se.

- Još četrnaest godina, otprilike. Onda ćeš se moći nalaziti s njom u bircu. Još ćemo se rjeđe vidati - tješio ga je Gordan.

- Ma, stari, ponekad se kod njih osjećam kao da sam došao u paralelnu stvarnost, kao da im Irena uopće nije rekla da smo mi prekinuli nego sam ja iz nekog razloga poželio malo opet živjeti solo i sad je to privremeno, ali vratit ću se i sve će biti dobro. Neki dan mi njezina mama, a rekao sam ti koliko mi je ona užasna, uglavnom dođe mi ona neki dan i počne pričati o tome kako sam ja super tata i kako me mala obožava. Mislim, jebiga, znam da sam super tata i da me mala obožava, ali kad mi ona to govori odmah pomislim da radim nešto krivo.

- Čuj, znaš, meni ti se čini da oni žive *denial*. Misle da će im biti lakše ako si ne priznaju da ste vi za stvarno prekinuli. To ti je klasična priča, kao kad si klinac pa ti roditelji nađu travu i bude prava drama, kaos, pizdarije. I onda te za mjesec dana pitaju jesi li ikada probao pušiti travu, ali ne glumljeno nego zaista zainteresirano. Potpuno izbrišu ono što im ne odgovara,

potpuno. To se dogodilo mom frendu.

- Možda je stvarno to, prosvijetlio si me sad. Jebote, da, oni si ne žele priznati... - zamislio se Mladen.

- Mislim, to negiranje je jedna od osnovnih psiholoških fora. Nema u tome ništa loše. Hoću reći, ne znači da su zato što to rade loši ljudi, samo si pokušavaju olakšati.

- Da, okej, oni su loši ljudi bez obzira na to.

Njih dvojica su voljeli provoditi vrijeme zajedno. Posljednjih su se mjeseci viđali sve rjeđe, samo petkom, a i to ne uvijek. Obojica su radili, većinu vremena provodili na poslu, a kada bi došli doma s posla bili bi toliko umorni i iscrpljeni da im nije padalo na pamet ikamo izaći, jednostavno nisu imali snage. Petkom bi se nekako prisilili, više iz gotovo djetinje želje da ne protrate petak nego zbog prave strasti za izlaskom. Uostalom, izlazak im se vrlo često svodio na sjedenje u uvijek istom kafiću koji im je bio na pola puta, ispijanje čaša vina i čakulu, dosta penzionerski.

- Nezdrava je to atmosfera, stari moj - nastavljao je Mladen s pričom. Gordana to najčešće nije smetalo, gotovo uvijek im je to bila prva tema. Gotovo nikada jedina.

- Možda je to nezdrava malo prejaka riječ - Gordan je uvijek bio pažljiv, trudio se biti na prijateljevoj strani, ali svejedno zadržati kakvu-takvu objektivnost, ukazati na neke momente koje Mladen možda ne vidi jer je previše unutra.

- Daj pogledaj. Mala tamo živi s četiri babe. Irena, okej, ona joj je mama. Ines. Irenina mama i baka, dakle njezine baka i prabaka. Ti ne možeš zamisliti kako to izgleda.

- Ines i dalje ništa ne radi?

- Baš ništa. Niti jedna od njih četiri nikamo ne mora ići ujutro. Ili ikada. Okej, ajde, Ines bi mogla završiti faks, došla je do apsolutnog i sada godinu dana ne radi ništa, ali mala je čitavo vrijeme okružena s četiri žene koje se povlače po kući i gledaju telku. Strašno.

- Pa odakle im lova? Od čega žive?

- Ono što stari zaradi, to je to.

- Kužim. Irena je doma naučila taj model i krenula ga je primijeniti i u svom životu. Pa ne možeš je kriviti zbog toga, jebiga. Jednostavno nije znala bolje.

- Znam, ali pokušavao sam joj objasniti tisuću puta. Milijun. Ne bi majci. Ovako je jednostavno lakše, ništa ne radiš, ne trudiš se, ne znojiš se, ne mučiš se. Nema ranog ustajanja. A opet ti ništa ne nedostaje, netko će sve to priskrbiti za tebe. Jebote, ja sam uvjeren da je ona prije nego je mene upoznala mislila da se WC papir nekako magično sam od sebe stvori u kupaonici na onom jebenom držaču.

- Hahahaha, ma pretjeruješ.

- Ne, zbilja, ona je takvo dijete da je to nevjerojatno. Nezrela je. Znaš, meni ti je bio najveći zajeb kada bi se vratio s posla i našao njih dvije da se igraju. To mi često nije izgledalo kao da se igraju majka i kći, već kao da se igra dvoje djece. Kužiš?

- Kužim. Sjebano.

- Sjebano, da. A još je najgore što ti oni za sebe misle da su bogati, to im je spika, to im je furka. Zapravo im je jedino bogatstvo taj stan koji je zbilja golem, ali šta ćeš s njim. Ne mogu ga prodati jer u njemu žive četiri generacije - Mladen malo zastane pa nastavi - jebote, s Karlom četiri generacije. Taj stan je kao vrijednost. Mislim je, ali to je mrtvi kapital. Ništa od toga. A one si sve furaju neku spiku kao mi smo ekipa iz centra, mi smo bolji od ostalih, nos visoko i te spike, mi smo pravi građani, a ne ovaj talog iz Novog Zagreba ili, još gore, doseljenici iz Istre, Zagorja, Dalmacije, Međimurja, svejedno odakle.

- Pa nisam primijetio da Irena tako brije, ona mi se činila normalnom.

- Ne bi ona to nikad pokazala jer je pametna. I nije klasična ženska tog tipa, nije glupa, ali ima to u sebi. Ako nije luksuzno, nije dobro. Užas, govorim ti.

- Sranje, da. Nego reci mi kako je s onom malom s posla? Kako se ono zove, ima neko čudno ime, Krešimira, Tomislava?

- Da, da, Tomislava. Ma to je dobro, to nekako ide. Mala je spaljena sto gradi, ali na neku dobru foru. Neopterećeno je sve to skupa, a to mi sada najviše treba, ne mogu sada neke teške spike, samo ovako *casual* i to je to.

- Jeste se kresnuli već? - pitao je Gordan, bez imalo neugode. Razgovarali su kao što je razgovarala većina muških prijatelja na svijetu, bez tabu tema i s porastom broja prostota i seksualnih aluzija kako je rastao broj promila.

- Jesmo - osmjehnuo se Mladen - divlja je skroz. Mislim, ti znaš da sam bio sa zbilja puno

cura, ali ovo još nisam doživio.

- Ma daj! Na koju foru?

- Ne znam kako da ti to objasnim. Nekako se kara kao u porniću, ali ne onako kao kada butra čitavo vrijeme prenatraglašeno stenje i uzdiše, već kao da je čitavo vrijeme skroz svjesna sebe i mene, trenutka i situacije. Užasno uzbudljivo, ali i malo, tek mrvicu umjetno.

- Zvuči dobro.

- I jest dobro.

4.

I bilo je dobro.

Mladen je oduvijek bio privlačan djevojkama i imao je brojne veze i odnose, neke površne i nevažne pa čak i na samo jednu večer ili noć, ali i poneki važan i ozbiljan. Djevojkama je prilazio bez straha od odbijanja, lako i prirodno, do dvadesete ga niti jedna nije odbila pa nije imao razloga sumnjati u vlastiti šarm. Samo su ga dva prekida u životu ozbiljno pogodila: onaj s Margaretom, zato što je to bila prva prava ozbiljna veza, prva velika ljubav, ljubav koja se proteže kroz veći dio dvadesetih, veza koja je obilježila vrijeme kada se najbolje osjećao u vlastitoj koži. Drugi bolan prekid bio je s Irenom, ali ne zbog nje nego zbog Karle koja je u tom trenutku imala tri godine i počela je polako shvaćati stvari na razini višoj od jesti-spavati-kakati. Shvatio je da Irenu nikada nije zapravo volio i da je kroz vezu s njom pokušao proživjeti dio mladosti koji je ostao cementiran u vezi s Margaretom. Da nije bilo Karle, taj bi prekid bio sasvim bezbolan.

Unatoč tome, odbijao je svaku pomisao na novu vezu prije nego što je prošlo godinu dana od prekida i prije nego je Karla napunila četiri godine. U tome ga je vodio nejasan moral da bi bilo pomalo neprimjereno imati novu djevojku prebrzo, da bi to značilo da je uništio obitelj radi svojih seksualnih ili emocionalnih zahtjeva, a zaista nije bilo tako. Iako je povremeno dolazio u iskušenje, nije mu se bilo teško strpjeti.

S vremena na vrijeme bi se njemu i Gordanu zalomio kakav žešći izlazak pa se nekoliko puta, pijan i u ono ne-vrijeme koje više nije noć, ali ne može ga se baš zvati ni jutrom, znao ljubiti s djevojkama koje bi se zatekle u klubu u kojem su bili i njih dvojica, ali to nije bilo

ništa vrijedno spomena. Prvi pravi odnos koji je sebi dopustio bio je s Tomislavom, djevojkom s posla.

Ona je bila pripravnica, a on je u tvrtci već bio dugo pa joj je bio mentor. Koliko god se borio da ne uđe u tu klišej-situaciju, njezina privlačnost bila je jača. Bila je jača i od njegove odluke da strogo odvaja poslovno i privatno, jednostavno joj nije mogao odoljeti. Bila je sitna, ali vrlo skladna. Kada bi je se proporcionalno povećalo na dimenzije bliže onima odrasle žene nego djeteta, predstavljala bi mokri san ogromnog broja muškaraca, a ovako je bila gotovo materijalizirani fetiš za one koji vole male slatkice. Bila je visoka tek metar i 55 centimetara, no imala je izražene sve ženske attribute, bila je lijepa odrasla žena iako bi se iz daljine zaista moglo pomisliti da je riječ o djetetu. No, ta bi predodžba nestala već nakon desetak rečenica s njom – koketirala je, smiješila se vragolasto, oči su joj bile teško odredive boje, ustvari kombinacija prelijevajućih boja od svjetlosmeđe, preko blještavosive do izluđujuće zelene. Imala je platinastu plavu kosu ošišanu na bob koji je njenom licu fantastično pristajao, ionako pune usnice uvijek je dodatno naglašavala jarkocrvenim ružem, a zubi su joj izgledali kao iz američke reklame za zubnu pastu – besprijeckorno bijeli i savršeno pravilni. Imala je sitni, diskretni *pierce* u lijevoj nosnici, a taj je detalj, tako se barem Mladenu činilo, govorio da nije riječ samo o ambicioznoj i poslovnoj mladoj ženi, već da njezin život cvjeta na svim poljima, po tom je sićušnom komadu nakita zaključio da je živahna, slobodoumna i vedra. Bio je svjestan da je takav pokušaj psihologizacije jeftin, ali ispostavilo se da je u pravu.

Na poslu je čitava ekipa iz ureda petkom tradicionalno išla na piće nakon završetka radnog tjedna, a kada se treći put dogodilo da su njih dvoje ostali zadnji, jedna stvar je neminovno vodila drugoj. Ljubili su se, a sutradan su se našli kako bi razgovarali o tome što se dogodilo i kako će to utjecati na njihov poslovni odnos. Razgovor je završio u krevetu. Zaključili su da na poslu nikome ništa neće reći sve dok i ako njihov odnos ne preraste u nešto veće.

Kako je vrijeme prolazilo, tako je Mladen shvaćao da je sve više slab na nju. Nije bio zaljubljen, ali bio je napaljen. I odgovaralo mu je što je bistra i brza na jeziku, što s njom može razgovarati o svemu. Iako je imao dosta veza, spavao s tridesetak djevojaka u životu, tek je s njom prvi put posve iskreno razgovarao o seksu i o vlastitim željama, činilo se da ona sve razumije i da na svako pitanje ima pravi odgovor. Prije nje uvijek je u razgovorima u seksu postojala doza neugode koja se nastojala ublažiti šaljivošću, a on je za to krivio konzervativni katolički moral u kojem je odgojena čitava generacija, čitava nacija. Nije ni znao da mu to nedostaje dok nije iskusio. Priznao joj je da mu je seks u troje jedina

neispunjena seksualna fantazija. S dvije žene, jasno, ali ne bi imao ništa protiv toga ni da proba s njom i još jednim muškarcem, ali za prvi put bi ipak trebale biti ona i još jedna žena. Bio je siguran u vlastitu heteroseksualnost, ali ne baš toliko siguran.

Uspijevala ga je nagovoriti na štošta. Njezini su prijedlozi uvijek bili spontani i iznosila ih je sa slatkom nepromišljenošću pa joj nije znao reći ne iako nije svim srcem vjerovao u to da čine pravu stvar, ali najčešće bi ispalo da je imala pravo i da su se lijepo proveli unatoč njegovom skepticizmu. Tako su jednom zgodom čitav dan glumili turiste u Zagrebu, obilazili znamenitosti i suvenirnice i krpali se turističkim grupama, a navečer su se žestoko poseksali u hotelu Jadran u kojem su i proveli noć iako su oboje imali prazan stan, dok su drugom zgodom zajedno uzeli MDMA pa plesali čitavu noć i unatoč tome što je eksperimentiranje s drogama ostavio daleko u nježnim danima svoje adolescencije, to posljednje iskustvo mu je bilo daleko iskričavije i življe od svih prethodnih.

Najviše se čudio samome sebi kad ga je uspjela nagovoriti na maskare. Nije se volio maskirati ni u osnovnoj školi kad je to većini klinaca iz razreda bilo napeto, a u odrasloj dobi je uporno propuštao karneval i Halloween, no ona mu je zadnjih dana tog listopada rekla da zna jedan sjajan kafić za koji ne zna mnogo ljudi i da je tamo maskirana zabava uvijek fantastična i da ga moli da idu zajedno jer će im sigurno biti prekrasno. Jedini je uvjet, naravno, da oboje budu pod maskama. Nije ni sam znao kako je pristao, ali pristao je, začaran, pa su se prije odlaska na zabavu našli u njegovom novozagrebačkom stanu, otvorili butelju Iločkog traminca i krenuli se uređivati. Ona je imala plan za oboje.

Njega je, pomalo predvidljivo, pretvorila u gusara. Crvena marama oko glave, povez preko oka. Košulja sa širokim rukavima, uske crne hlače. Našminkala mu je oči i usne i dok se promatrao u zrcalu bio je zadovoljan i iznenađen, kao da mu se otkrivalo zašto ljudi vole maškaranje, nije se mogao prepoznati u vlastitom odrazu iako je to nedvojbeno bio on, kada bi pomaknuo ruku, isto bi učinio i njegov odraz. Tomislava je napravila dobar posao. Sebe je pretvorila u prostitutku kako su ih prikazivali holivudski redatelji devedesetih. Razmazana šminka i raščupana kosa. Bijela košulja s jednim otkopčanim gumbom previše i crnim čipkastim grudnjakom koji se lijepo vidi kroz taj prorez. Crna minica i poderane najlonke, a na noktima izgrebani lak za nokte. Djelovala je uvjerljivo.

Otvorili su još jednu butelju, završili i nju pa onda pozvali taksi. Mladen nije nikada pio kada je vozio, a ako je izlazak uključivao alkohol, pouzdavao se u taksije. Primijetio je kako taksist u retrovizoru promatra Tomislavu, pomislio je da bi da nije Halloween i da ona nije u društvu jednookog gusara možda i stvarno povjerovao da vozi prostitutku.

Brzo su stigli do kafića u kojem Mladen nikad ranije nije bio iako je dobro poznao zagrebačku ugostiteljsku ponudu, redovito je izlazio još od dolaska na fakultet, mijenjao je omiljene lokacije, klubove, kafiće i birtije i za one u kojima nije bio barem je čuo, ali za Fox nije ni znao da postoji. Poprilično velik podrumski prostor u istočnom dijelu grada, negdje između Peščenice i Volovčice, prostor u koji su ušli nakon što je Tomislava viknula nekoliko riječi na uho nabildanom zaštitaru u crnoj majici kratkih rukava. On je prekrižio nešto na komadu papira i rukom ih pripustio unutra.

Svi osim tog zaštitara bili su maskirani, baš svi. Konobari i gosti, svi. I svi su bili dobro maskirani, nitko nije imao jeftinu papirnatu krinku iz knjižare ili kartonsku kutiju na glavi pa da glumi televizor, već se na prvi pogled moglo primijetiti nekoliko upečatljivih likova – Petar Pan u zelenim najlonkama za kojega je bilo nejasno je li muško ili žensko, jako seksi vještica u koži koja kao da je izašla iz porno filma, kauboj i Indijanka koji lijepo usklađeni plešu na *house* koji curi iz zvučnika. Tomislava i Mladen su se probijali kroz gužvu koja još nije bila pretjerana, kroz sve te šarene spodobe, kroz gusto dobro raspoloženje. Pokazivala mu je kafić u kojem očito nije bila prvi put. Za početak su se instalirali na šank i naručili duple pelinkovce.

– Kako to da ja nikad nisam čuo za ovo mjesto? – viknuo joj je Mladen na uho, glazba je bila preglasna da bi se normalno razgovaralo.

– Ovo je klub, samo za članove – odgovorila mu je ona – kao Kset, recimo. Ili Medika.

Zbog buke su morali razgovarati kratkim rečenicama.

– Okej, ali kako ja ne znam za njega? Znam sve klubove.

– Nemam pojma. Malo je *underground* spika. Nema potrebe za širenjem. Sviđa ti se?

– Kul je. Bili smo na popisu?

– Aha. Upad je samo preko popisa.

– Kul.

Pili su i plesali. Mladena je malo mučilo što je već pomiješao vino i pelinkovac i slutio je da će sutra mamurluk nesmiljeno udariti, ali u jednom je času shvatio da mu je lijepo i da se ne treba opterećivati mogućim, vjerojatnim pa čak i izvjesnim posljedicama, već pokušati uživati u trenutku. Nije mudro razmišljati o sutra, treba jahati val pripitosti dok ide,

održavati ga i brinuti se o njemu, treba pokušati tu jarku boju koja se samo na tren pojavila provući na sutra, na prekosutra, na čitav život. Zaredaju li pića pravim redom i intenzitetom, to se čak može učiniti mogućim.

Tomislava je bila sjajno raspoložena, čitavo se vrijeme smiješila, plesala je oko Mladena koji je dopustio da euforija prijeđe i na njega, prestao se opirati, konačno se opustio. Stalno su odlazili na šank po nove pelinkovce, a ona ga je u jednom trenu povukla prema toaletu. Ondje su se prvo malo ljubili, strastveno i pijano, teturavo, a onda su se, Mladen uopće nije znao kako ni odakle, na kotliću WC školjke stvorile dvije tanke linije bijelog praha.

- Ajde - rekla je Tomislava - povuci!

- Šta je to? - pitao je Mladen već dobrano pijan. U glavi mu je zvonio alarm, nije se planirao početi drogirati s trideset i pet godina na leđima, ali taj je alarm uspješno prigušivalo trenutačno pijanstvo i sjećanje na posljednje fantastično iskustvo. Pa neće ništa biti od jednog puta, ne?

- Speed, dobar je. Vozi polako, a onda te lansira, vidjet ćeš.

Zvučala mu je kao diler koji hvali vlastitu robu, ali bila je u isti mah tako neviđeno slatka. Još kad se nagnula da sama ušmrče jednu liniju i kada mu je njezina dojka u crnoj čipki okupirala vidno polje, više nije dvojio.

Potegao je i on. Bilo je gorko i bockavo, ali nije bilo sasvim neugodno. Osjetio je kako mu srce brže kuca gotovo istoga trena. Nije bio siguran umišlja li to, ali činilo mu se da mu se udarci srca počinju sinkronizirati s lupanjem basa koje je, prigušeno, dopiralo kroz zatvorena vrata toaleta.

Vratili su se na plesni podij gdje je on osjetio kako mu tijelo samo prati ritam, u to nije morao ulagati trud ni razmišljanje. Ples i glazba bili su dio njega, jednako stvarni i opipljivi kao njegove ruke i noge, jednako živi i pulsirajući kao njegovo srce i pluća. Osjećao je privlačnost i nježnost prema svim ljudima koji su ga okruživali, čitava ta šarena masa bila mu je bliska i draga, na moment je želio sve ih zagrliti, svima reći da ih voli, da su sjajni.

Tomislava je nestala, ali nije se zabrinjavao. Pored njega je uskoro plesala dobra vila u prozirnoj bijeloj haljini, a za tili čas im se priključio i viking, nabildani mladić gol do pasa, na glavi mu kaciga s rogovima. Sve troje su bili kao povezani nekom nevidljivom niti, Mladenu se učinilo da su oni jedna te ista marioneta, a da njihove pokrete dirigira netko od gore,

negdje od gore. Osjećao se fantastično.

Kad se vratila, Tomislava nije bila sama. S njom je bila Crvenkapica. Njih dvije su se držale za ruke i plesale drukčije nego on i njegova novostečena škvadra, one su lelujale, povijale se, suptilno i nježno. U jednom su se času poljubile, a Mladen je gotovo istoga trena osjetio erekciju, no to nije bilo samo seksualno uzbuđenje, to je bila fizička manifestacija ekstaze.

- Idemo na taksi, idemo doma - viknula mu je na uho Tomislava.

- Zašto sad? Pa ovdje je super - ništa nije bilo jasno Mladenu.

- Idemo nas troje, idemo ti ispuniti želju - rekla je Tomislava i za zadnjim slovom koje je izgovorila malo mu liznula uho. Erekcija se u času povećala.

Hodao je kroz klub iza njih dvije koje su se i dalje držale za ruke. Razmicale su veselo i razdragano, rasplesano mnoštvo koje se pred Mladenom otvaralo kao da Mojsije razmiče Crveno more. Je li to moguće, pitao se, hoće li konačno doživjeti seks u troje?! Bio je strahovito uzbuđen, napet, nabrijan. Adrenalin mu je kolao tijelom i kao kroz maglu se prisjećao nekih davnih lekcija iz biologije pa je zamišljao nadbubrežne žlijezde kako veselo špricaju blagotvorni hormon.

Tek je na izlazu iz kluba shvatio da nije dobro ni pogledao Crvenkapicu. Valjda nije muško, rekao je sam sebi i nasmijao se. Bio je toliko dobre volje da mu je čak ni to ne bi moglo pokvariti. Dobro, vjerojatno više ne bi bio seksualno uzbuđen ili barem ne bi bio *toliko* seksualno uzbuđen, ali bio bi i dalje veseo, bio bi spreman na sve.

Ošinio ih je hladni listopadski zrak, tek je vani postalo jasno koliko je unutra bilo zagušljivo. Mladena je svježina malo otrijeznila, ali samo načas, samo površinski, u njemu je i dalje sve bujalo i kuckalo. Taksi je stigao u trenu, valjda ga je Tomislava pozvala preko aplikacije. On je sjeo naprijed, njih dvije otraga. Smijale su se putem, taksist se smiješio, unijeli su klupko dobrog raspoloženja. Mladenu se učinilo da prepoznaje smijeh Crvenkapice, ali nije se ni pokušao sjetiti odakle mu je poznat, bio je svjestan da je previše sjeban za tako složen pothvat, a ionako je postojala velika vjerojatnost da halucinira, da nema veze s vezom.

Ušli su u zgradu, pozvali dizalo, pritisnuli dugme za osmi kat. Odmah su počeli s predigrom, još u dizalu. Ljubili su se, svi troje, i Mladenu se erekcija vratila. Primio je Crvenkapicu za stražnjicu, uhvatio je za grudi, sada je bio siguran da je žensko, laknulo mu je.

Odmah su krenuli u spavaću sobu. On se borio sa željom da opere ruke, što je uvijek činio

kada bi ušao u stan, ali nije htio razbijati čaroliju ni sebi ni njima dvjema. Bacile su se na krevet i krenule se ljubiti, komadi njihovih kostima završavali su na podu pored kreveta, a Mladen je sve gledao s vrata sobe skidajući maramu, skidajući povez. Bilo je zanimljivo promatrati. Uzbudljivo, ali prije svega zanimljivo.

Kako su se rješavale odjeće, tako je slika postajala čišća, kao da je netko prebrisao prašnjavo staklo mokrom krpom, kao da komadići slagalice sjedaju na svoje mjesto.

- Čekaj - progovorila je najednom Crvenkapica ozbiljnim glasom - moram prvo na WC.

Izvukla se iz zapletenih plahti i prošla pored zapanjenog Mladena koji je u tom času shvatio da mu se nije učinilo da prepozna je smijeh jer je sada prepoznao i glas. Bilo je nedvojbeno, bilo je istinito i bilo je jezivo. Crvenkapica je bila Verica Krmpotić, majka njegove bivše i baka njegove jedine kćeri.

Želudac mu se okrenuo, počeo je drhtati i tresti se, silno mu se pušila cigareta. Glava ga je zaboljela silno, prejako. Osjetio je kako su mu noge slabe i morao se primiti za štok da ne padne.

- Dođi Mladene, ljubavi, što čekaš? - pozivala ga je Tomislava mazno, a on je omamljen, ne znajući što čini niti što treba učiniti, krenuo stopalom lijeve noge pokušati skinuti desnu cipelu. Kada je uspio, isto je ponovio s drugom nogom. Kao u bunilu krenuo je prema krevetu i Tomislavi, a sumanuti kovitlac svega što je osjećao i proživljavao njegova je iscrpljena svijest uspjela svesti na jednu jedinu rečenicu: - Pičku materinu, kome ja ostavljam svoje dijete!

RUPA PUNA DIMA

1.

Nelagodu je osjetio duboko u želucu čim je pritisnuo tipku na portafonu. Bio je nervozan i ranije, dok se vozio autobusom prema Velikoj Gorici, ali tek je pred portafonom na kojem je bilo toliko poznato prezime taj gadan osjećaj dobio i sasvim fizičku dimenziju.

Ženski glas je odgovorio nakon dugih, predugih deset sekundi. Zvučala je normalno, uobičajeno, onako kako bi svatko zvučao kada se javlja na zvono koje ga je prekinulo u nekom poslu.

- Molim? - glas joj je bio nježan, ali siguran; iskusan.

- Dobar dan, gospođo Eva, Marin je.

- Uđi.

Ulaz je bio mračan, ali nije htio paliti stubišnu rasvjetu, to mu se činilo neprimjerenim s obzirom na to da je vani bilo još mnogo dnevnog svjetla. Dizalom se popeo na deveti kat, a ona ga je već čekala iza otvorenih vrata jednog od tri stana na katu: krhka žena u crnoj suknji i običnoj, crnoj majici kratkih rukava, blijeda i sasvim očito iscrpljena, s dubokim, modrim podočnjacima koje nije ni pokušala prikriti šminkom.

- Uđi, Marine, izvoli.

- Dobar dan, jeste dobro?

Umjesto odgovora ona malo šire otvori vrata i propusti ga u stan koji je poznao, ali nije se mogao sjetiti je li nju ikada vidio ondje. Neobično je to, kada prvi put vidite ljude u njihovom prostoru i gledate ih kako se kroz njega kreću i kako se ponašaju pa pokušavate prepoznati ima li u tim kretnjama usiljenosti kojoj ste uzrok vi-gost i koliko su one drukčije kad je osoba sama.

Sjeo je za stol na kojem je bio bijeli stolnjak i tamnoplava vaza sa stručkom svježeg bosiljka. Tu su bile i čaše, boca rakije i tetrapak soka od naranče, tanjur sa suhim keksima te dva tanjurića s pripadajućim salvetama. Na sredini stola je bio i pravi razlog njegovog dolaska - mobitel. Crni Samsung Galaxy A5 ležao je mirno i nevino, a Marin ga je promatrao sa

strepnjom, ispod oka, ne želeći mu pridati punu pozornost, ne još, bojao ga se.

- Može prvo rakijica? - pitala je gospođa Eva i točila mu u čašu i prije nego što je uspio odgovoriti. Natočila je i sebi, ali manje, tek da pokrije dno. Podigla je čašu i pogledala ga u oči, promrmrljala „Uzdravlje!“ i popila naiskap. Glasno je uzdahnula.

- Onda, Marine, kako si ti?

- Dobro sam, hvala. Kako ste vi?

- Ne znam šta da ti kažem. Malo sam dobro, uglavnom kad ne razmišljam o tome, kad nešto radim pa se koncentriram na to. Onda sam opet loše i očaj me hvata...

- Morate pronaći nešto da vam odvuče misli na drugu stranu, bilo što. Ja to stalno radim.

- Prošla sam ja sve to već, Marine moj. I s mužem, i s roditeljima, sve znam. Ali ovo je drukčije, sin, jedini... - kaže ona i oči joj se zamagle, suze krenu navirati pa čvrsto zatvori kapke i pritisne ih palcem i kažiprstom desne ruke. Malko se pribere pa si utoči novu rakiju, opet ustvari samo tekućinom prekrije dno čaše.

- Slušaj, molim te, ako u tom mobitelu pronađeš nešto što bi mi pomoglo da shvatim, javi mi, reci mi. Barem da shvatim. Znam da nikad ne možeš shvatiti zašto se netko ubio, ali da barem probam, da bolje vidim... - kaže ona i počne plakati, ovaj put zapravo.

Marin ne zna što učiniti, ukočio se, sve što pomisli da bi mogao ili trebao napraviti čini mu se strašno glupo. Onda ipak uzima salvetu koja stoji pored njegovog tanjurića i utiskuje je u ruku gospođe Eve. Ona ga pogleda, kroz suze, zahvalno.

- Evo, tu je, uzmi ga. I javi, molim te, ako išta saznaš - govori ona kroz suze koje sada kapaju kao da nisu njezine, kao da su prirodno stanje ta dva umorna, sivo-žuta oka. Govori to i pruža mu mobitel, crni Samsung Galaxy A5, a Marin ga uzima u ruku kao da je užaren ili kužan, kao da mu od njega prijeti neko veliko zlo.

- Hoću, javit ću vam, ne brinite se.

2.

Mopsovi su najsmješniji, to je jednostavno tako, od stotina, tisuća i milijuna različitih

pasmina upravo su mopsovi najsmješniji. Kako hodaju, uvijek na rubu teturanja i s neprestanom bojazni da će se prevrnuti; kako se glasaju, poput sramežljivih i vrlo mladih prašćića, kako gledaju tim svojim okruglim, tužnim očima – sve na njima i u vezi njih je smiješno, baš sve, ali nema u tom smijehu ruganja, to je čista dirljivost. Tako razmišlja Lena dok po Trešnjevci šeće svoju kujicu Bej nazvanu u čast Beyoncé, uvijek joj se slične misli vrte glavom dok je promatra kako posrće uz sive fasade duž Tratinske i jedva čeka da se dokopa one mrvice zelenila u Parku Stara Trešnjevka. Bej joj uvijek budi slične asocijacije, a ona je sretna zbog toga, to samo znači da u tom trenutku nije opterećena nečim većim i važnijim, nečim što smeta i bode, već da može uživati u društvu svoje malene kraljice.

Sjeda na klupu i pali cigaretu, a mobitel joj zazvoni točno u trenutku kada ispuhuje prvi dim, onaj najsladi. Idila je nepovratno uništena, odavno je od telefona prestala očekivati dobre vijesti.

- Halo?

- Ej, Lena, ja sam.

- Zdravo, Marine.

- Šta radiš, je l' te prekidam u nečem važnom?

- S Bej sam vani, ništa važno. Ne smetaš.

- Slušaj, bio sam kod Janove stare danas. Dala mi je mobitel.

- Jebote! Kako je ona?

- Dobro... ne znam. Loše. Ne znam šta da ti kažem. Mislim da će biti dobro, čvrsta je. Još je rano, u tome je stvar.

- Da, istina.

- Pogledao sam mobitel. U šoku sam. Moraš što prije doći do mene, moramo to zajedno proći.

- Šta si našao? Daj pričaj!

- Ma nemrem prek' telefona. Ima svašta. Imam osjećaj da će sve kockice sada sjesti na svoje mjesto.

- Daj ne seri! Koja je sad to spika „nemrem prek' telefona“, reci jebote!
- Ma ne, ozbiljno, moraš vidjeti. Ne može se to prepričati. Ima video, zapravo niz videa. To je jedna priča, jedan dio. I ima nešto kao dnevnik. To je druga stvar. Ne mogu ti to prepričati, zbilja.
- Uh, čovječe.
- Kad možeš doći?
- Danas, večeras. Iza sedam recimo.
- Okej, super. Hoćeš ti nazvati Veru?
- Šta će nam ona?
- A mislim, red je da dođe i ona, i ona je na snimkama.
- Pa šta onda?
- Ne znam, nekako mislim da bi to bilo u redu, da treba biti s nama. Zbog njega, jebiga.
- Okej, nazvat ću je.
- Dobro, super, vidimo se.
- Vidimo se.

Lena je shvatila da joj je cigareta dogorjela skoro do prstiju, a da nije uspjela potegnuti niti jedan dim osim onog prvog koji je bio nužan da je uopće zapali. Bacila je opušak pod noge pa zapalila novu. Tresla se i bilo joj je mučno. Skače s klupe i povlači povodac mrvicu pregrubo pa se odmah ispriča Bej, naglas. Žuri doma jer mora nešto popiti prije nego nazove Veru.

3.

Nekad su bili nerazdvojni, mislili su da su nerazdvojni, ali to je bilo davno i tog vremena se, svakome od njih, bilo sve teže sjetiti. Ono što su nekada bile čvrste spona sada su postali tek konci, tanke niti sazdane od prošlosti i sjećanja na neku davnu privrženost, dug prošlim

vremenima.

Jan i Marin su se poznavali oduvijek. Živjeli su u istoj zgradi u Sopotu, ulaz do ulaza. Išli su u isti razred u osnovnoj školi i kasnije u gimnaziji. Bili su više braća ili rođaci nego najbolji prijatelji, znali su sve jedan o drugome, dijelili i najveće tajne, najintimnije misli i dvojbe. Mrvicu su se razdvojili na fakultetu, Jan je upisao matematiku, a Marin povijest i sociologiju, ušli su u nove krugove, nova društva, njihove su osobne svemire napučile svjež preokupacije. Još se Jan u to vrijeme s mamom preselio u Veliku Goricu pa su i fizički bili udaljeni, vjerojatnost da se slučajno sretnu bila je minimalna, izgubili su vrlo važan aspekt druženja: prije toga su znali banuti jedan kod drugoga, bez najave, onako kako se ulazi u vlastiti stan. Više se nisu viđali svaki dan, ali su se viđali svaki vikend. Zajedno bi izašli petkom ili subotom, a čak i ako bi to, iz nekog razloga, propustili učiniti, zajednička kava nedjeljom bila je neizbježna – nju se otkazivalo samo zbog teške bolesti!

Lenu je u društvo doveo Jan. Upoznao ju je na fakultetu, imala je briljantan um, ali je bila neprilagođena. S kolegama se družila samo ako im je trebalo pomoći oko fakultetskih zadataka ili, rjeđe, ako je takav tip pomoći trebao njoj. Nije ispijala beskrajne kave u Tangenti, nije odlazila na tulumе, uvijek je bila blizu, kružila je kao satelit oko generacije, ali se nikada u nju nije uklopila. Sjedila bi najčešće po strani, sama, ni s kim se nije intimizirala. Jedino ju je Jan privukao svojom neobičnom mirnoćom i vedrinom u koju je gotovo uvijek bila umiješana kapljica zabrinutosti pa čak i straha. Tek je kasnije shvatila da njegov karakter umnogome određuje pušenje golemih količina trave.

Oni su se zbližili brzo, ali to je prijateljstvo, ma koliko intenzivno, bilo dosta površno. Tako im je oboma odgovaralo, nisu imali potrebu za pravom prisnošću, samo im je trebao netko sličan njima za koga će se uhvatiti i tko će im pomoći da drže glavu iznad uzburkane vode ambicioznih kolega. Zato su Lena i Marin kliknuli na prvu. Jan ju je poveo na Morrisseyev koncert na Šalati, a njegov se najbolji prijatelj zaljubio na prvi pogled. I on se njoj svidio, to je odmah bilo jasno. Njih troje su prije koncerta na Ribnjaku pili vino, a Marin je sa svakim novim gutljajem osjećao novi mali val euforije – što zbog koncerta, što zbog Lene, što zbog druženja, što zbog činjenice da je mlad i živ i da se sve, najednom, čini mogućim. Prije nego je Moz izašao na scenu, Leni je šapnuo: „Ako ne odsvira ‘There is a Light That Never Goes Out’, ti i ja ćemo biti nešto veliko.“ Ona nije znala što reći na to pa ga je samo začuđeno pogledala, ali Marin je bio u pravu. Iako je nekoliko puta navukao publiku da misli da će odsvirati jedan od svojih najvećih hitova, Morrissey to ipak nije učinio, a Lena i Marin su se uskoro zaljubili i postali jedan od onih parova kojima se ljudi ili dive ili im zavide.

Tome je prethodio dugačak razgovor Jana i Marina u kojem je Jan uvjeravao svog najboljeg prijatelja da s Lenom nema nikakve romantične primisli i da su oni zaista samo prijatelji te da nema apsolutno ništa protiv da njih dvoje započnu vezu.

Bili su tada u ranim dvadesetima, Marinu i Leni je to bila ustvari prva ozbiljnija veza, ona u kojoj se ozbiljnije i redovitije počinju odvijati *odrasle* stvari, ona u kojoj seks nije nešto što se planira tjednima jer tada roditelja neće biti kod kuće, već nešto što se zbiva redovito i bez prevelike pompe. Ona veza u kojoj se upoznaju roditelji i ponekad se prespava kod partnera, ona u kojoj su zajednička ljetovanja obavezna.

Njih su uglavnom provodili u kampu u Tribunju, kupali se, ševili i opijali, jeli tek toliko da se mogu dalje nesmetano kupati, opijati i ševiti. Jednu je pijanu večer Marin priznao Leni da mu je seks u troje jedina neispunjena seksualna fantazija. S dvije žene, jasno, ali ne bi imao ništa protiv toga ni da proba s njom i još jednim muškarcem, ali za prvi put bi ipak trebale biti ona i još jedna žena. Ona je rekla da ni ona ne bi imala ništa protiv, ako bi pronašli pravu osobu.

Pronašli su je vrlo brzo. Tri dana kasnije u Tribunju ih je došla posjetiti Lenina srednjoškolska prijateljica Vera koja je imala vikendicu u Vodicama. Napili su se svi troje, a onda je Vera zaključila da je previše pijana da se po mraku vraća biciklom pa ih je pitala ima li u njihovom šatoru mjesta za nju ili da prespava na plaži. Primili su je u šator, a ono što se tu večer unutra dogodilo svi su kasnije željeli zaboraviti. Fijasko do fijaska, ni blizu onome kako to inače izgleda u pornićima: Marin je prebrzo svršio, Vera je Lenu prejako ugrizla za bradavicu, a kasnije je još i povraćala. Srećom, ispred šatora.

Nastavili su se družiti i po povratku u Zagreb, najviše iz neke mutne želje da se na neki način ispričaju jedni drugima, da odglume da im nije neugodno. Najčešće su, svi troje, odlazili kod Jana u Veliku Goricu budući da je njegova mama znala raditi maratonske smjene pa je često bio sam kod kuće. Ondje su pušili travu i gledali filmove, naručivali pizze. Njih dvojica su na računalu znali igrati *Worms Armageddon* ili *Tony Hawk's Pro Skater*, a njih dvije bi, napušene, sjedile na balkonu, pile kavu i ćaskale ili igrale šah za koji je Lena uspjela zainteresirati Veru.

Ljubav Jana i Vere dogodila se prirodno, organski, kao nešto za što se oduvijek znalo da će se zbiti. Nitko time nije bio začuđen, a njih četvero su još dodatno ojačali spona koje su ih vezale. Jedino što je kvarilo idiličnu sliku bio je onaj seks u troje od kojega su, u trenutku kada su Vera i Jan postali par, već bile prošle dvije godine. Njih troje su se dogovorili da mu

o tome ništa ne govore, iako nisu bili sretni što moraju imati tajnu pred njim, zaključili su da te ono što ne znaš ne može povrijediti.

Prijateljstvo u četvero trajalo je sedam godina, a onda su Lena i Marin prekinuli. Veza im se jednostavno iscrpila, počeli su se previše svađati. Došli su do one točke koju prije ili kasnije dosegnu sve duge veze koje započnu u dvadesetima, do onog pitanja – je li to stvarno to? Kada su shvatili da ne žele jedno s drugim provesti ostatak života, razišli su se. Još su nešto pokušavali, vuklo se to, ali na koncu su prekinuli bez ozbiljnijih repova, uspjeli su u onome što im se činilo nemogućim, uspjeli su izgraditi samostalne živote bez utjecaja onog drugog.

Njihov prekid je, naravno, utjecao i na čitavu grupu. Jan je ostao dobar i s Lenom i s Marinom, ali se više nije mogao družiti s oboje istovremeno. Vera se počela mijenjati. Iako je i dalje bila u vezi s Janom, više joj nije bio šarmantan njegov nedostatak novca i ambicija i njegovo svakodnevno, cjelodnevno pušenje trave. Dolazila je iz bogate obitelji mesara i sve češće je govorila da ovo nije život za nju, počela se družiti i s nekim drugim ljudima, odlaziti na mjesta za zlatnu mladež. S Lenom se i dalje ponekad viđala, Marin joj nije nedostajao.

Sve je puklo kada je u jednoj svađi rekla Janu što se dogodilo davnog ljeta u Tribunju. To je bio samo povod da njih dvoje prekinu, a razloga se tijekom godina ionako ispod površine nataložilo i previše. Janu se srušio čitav svijet, ne zato što bi to smatrao nemoralnim ili nastranim, već zato što je shvatio da ne može vjerovati niti onima koje je smatrao najbližima. Urlao je na Marina i na Lenu preko telefona, nije shvaćao zašto su mu to tajili – pa bio je odrasla osoba, sve bi mogao podnijeti, sve osim laži!

Neko vrijeme nije razgovarao ni s kim, zatvorio se u svoju sobu i duvao, duvao, duvao. Završio je fakultet, ali posao nije tražio, želio se sakriti od svijeta, a ne sudjelovati u njemu. S vremenom mu se bijes počeo topiti pa je odgovorio na jedan Marinov SMS, pristao je da se nađu.

Prva kava je bila čudna, nervozna, napeta i nategnuta, ali sa svakom sljedećom bilo je sve bolje, ispalo je da se prijateljstvo može obnoviti. Marin više nije pušio travu, rekao je Janu da je to jednostavno prerastao i da je za njega to bilo nešto što je vezao uz njih četvero, ali su svejedno i dalje odlazili u Janov stan. Jan bi zapalio, Marin bi pio pivo, slušali su glazbu i razgovarali, prisjećali se vremena kada su bili mladi i neopterećeni. Često su im na *playlisti* bili The Mountain Goats, a posebno su voljeli stihove – „People say friends don't destroy one another / What do they know about friends?“ Na njega bi se uvijek nasmijali, cinično i iskusno, tužno.

Jan se uspio pomiriti i s Lenom iako im životi više nisu imali previše dodirnih točaka. Ona je radila kao profesorica matematike u osnovnoj školi blizu Ciboninog tornja, išla je na jogu, imala je novog dečka, željela se udati i imati djecu. On je i dalje pušio travu u svojoj sobi.

Jedino se s Verom nije želio niti pokušavao pomiriti. Nju su rijetko viđali, Marin ju je znao sresti, slučajno, u Tkalčićevnoj, uvijek bi mu se srdačno javila mada je bila s nekim društvom koje je njemu bilo zazorno, nabildani momci koji imaju mnogo novca i žele da se na njima to vidi i djevojke koje takvi momci privlače. Lena je s njom popila dvije kave u dvije godine, jednom slučajno, kada su se srele na zubnom rendgenu, a drugi put su se tjednima dogovarale da bi se konačno uspjele dogovoriti i popiti kavu s koje su obje što prije željele pobjeći.

Marin i Lena su nju krivili za Janovo samoubojstvo.

4.

Nije bio nikakav problem ući u Janov mobitel. Marin je znao njegov uzorak za otključavanje, a znao je i da mu se nije dalo mučiti s PIN-om i da ga je promijenio u 0000. Osjećao se čudno, voajerski, čak i malo maroderski dok mu je kopao po fotografijama, videima, bilješkama i mejlovima, ali znao je da se to mora učiniti, znao je da bi Jan tako htio, da je ispravno iako se možda na prvu čini pogrešno.

Lena je došla prva. Otvorili su bocu vina, čekali su da dođe Vera.

- Dobro, hoćeš mi pokazati taj video, to što si spomenuo? - pitala je Lena paleći cigaretu. Bila je gotovo prestala pušiti, došla je na tri cigarete dnevno, ali nakon Janovog samoubojstva u njoj kao da se otvorila neka rupa koja može biti ispunjena samo dimom i koja zahtijeva da ju se puni opet i opet, još i još.

- Pričekat ćemo nju, da ne ponavljam.

- Jebi se! Sad još nju moramo čekati. Reci mi barem o čemu je riječ.

- A šta ću ti sad govoriti pa da se onda moram ponavljati, ne da mi se to. Strpi se, doći će svaki čas.

- Fakat si tambura, nemaš pojma kako mi je drago da smo prekinuli - rekla je Lena, a kroz

ljutnju se probio tračak neke stare naklonosti, voljela je tu Marinovu tvrdoglavost.

- Kad smo već kod toga, kako je Ante, kako vam je skupa?

- Malo mi je bizarno o tome razgovarati s tobom, ali ajde. Dobro nam je, lijepo nam je.

- Drago mi je. Zbilja.

- A ti?

- Šta ja?

- Je l' imaš neku?

Zazvonilo je na vratima prije nego je Marin išta uspio odgovoriti, a i nije znao što bi odgovorio. Nakon prekida s Lenom nije imao sreće u ljubavi, povremeno bi kakva djevojka ušla u njegov život, ali bi vrlo brzo iz njega i nestala, a njemu se činilo kao da se to sve događa bez njegovog utjecaja; u posljednje vrijeme mu se činilo kao da se sve što se zbiva događa bez njegovog utjecaja, kao da je samo promatrač u vlastitom životu.

S Verom je u stan ušao oblak parfema koji je odmah pojeo cigaretni dim koji je dotad dominirao prostorom. Fini, prozračni, ljetni miris. Bila je odjevena u usku crnu haljinu, a na nogama je imala crvene balerinke koje su izgledale skuplje od svega što je Marin imao u stanu. Vjerojatno su i bile.

- Uđi, Vera, sjedni. Što ćeš popiti?

- Joj, ne znam. Ništa. Čašu vode.

- Nećeš čašu vina? Dobro je, Iločki traminac. Gemišt možda?

- Ajde gemišt. Tanki.

Marin je otišao u kuhinju pripremiti joj piće, a ona je sjela pored Lene na kauč. Krenula ju je zagrliti, ali Lena se izmakla kao da se ne izmiče, kao da je baš u tom času cijelim tijelom odlučila posegnuti za kutijom cigareta na stolu. Vera nije željela ništa reći, nije se ljutila. Znala je da njih dvoje misle da je ona kriva, a i sama se borila s raspojasanom grižnjom savjesti iako joj je razum govorio da Janovo samoubojstvo s njom nema veze. Bili su prekinuli prije dvije godine, otad se nisu vidjeli, ali nekoliko puta jesu razgovarali telefonom i Jan joj je jasno bio rekao da zaboraviti nikada neće, ali da će pokušati oprostiti. I inače je bio sklon

patetičnim izjavama.

Kada je Veri donio piće, Marin je potegnuo dobar gutljaj vina iz svoje čaše i sjeo za računalo okrenuvši djevojkama leđa. Malo je klikao, a onda se okrenuo prema njima.

- Sjećate se da nas je Jan stalno snimao. Kad smo išli van, kad smo kod njega duvali, kad god smo bili skupa. Stalno je imao te faze snimanja mobitelom, taman bi mislio da ga je pustilo, a onda bi opet počeo...

- Užasno me to nerviralo - ubacila se Vera.

- Znam, vjerujem. Tebe, logično, ima najviše - rekao je Marin, a Vera je pocrvenjela jer se u jednom času nije mogla sjetiti postoje li kod Jana i neke eksplicitne snimke, jesu li se snimali za vrijeme seksa.

- Što sad s tim snimkama? Glupi klipici kao i milijuni drugih - negodovala je Lena.

- Ne baš - odgovorio je Marin. - Naime, Jan je očito bez našeg znanja ili barem bez moga znanja svladao i neki program za montažu videa. Uzeo je hrpu tih filmića koje je snimio tijekom vremena i napravio ovo.

Stisnuo je *play*, a sobu je ispunio zvuk akustične gitare kojoj se uskoro pridružio glas Eddieja Veddera. U prvom kadru je nasmijano Marinovo lice, a nakon toga su se vidjele Lena i Vera kako se smiju iznad šahovske ploče i odmahuju rukama, pokazuju mu da ne snima. Tekst pjesme se pojavljivao u dnu ekrana, onako kako je tekao.

*Yes I understand
That every life must end
As we sit alone
I know someday we must go.*

Bila je to „Just Breathe“, jedna od najdražih Janovih pjesama. On je i inače obožavao Pearl Jam, ali često je baš tu odu prijateljstvu i ljubavi apostrofirao kao najdražu i često je puštao ostatku ekipe. Da je samo napravio kolaž njihovih sretnih trenutaka, podložio ga pjesmom i ispisao njezin tekst kao titl, već samo to bi za njih troje bilo beskrajno dirljivo, ali Jan je

pokazao i nevjerojatan snimateljsko-montažerski talent pa je na brojnim mjestima u pjesmi izgledalo kao da oni izgovaraju riječi, sinkronizirao ih je, iako su mu zapravo govorili „Nemoj snimati!“, „Daj, dosta!“ ili slično, izgledalo je kao da, izmjenjujući se, pjevaju uglas s Eddiejem Vedderom.

Već na drugoj strofi su plakali, svi troje, iako je Marin već bio odradio svoju porciju plakanja kada je sam bio gledao spot.

*Yeah I'm a lucky man
To count on both hands
The ones I love
Some folks just have one
Yeah others they got none.*

Bilo je potpuno jasno, spot je bio posveta njima, vremenu koje su proveli zajedno, vremenu koje se nikada neće vratiti. Na kraju se ekran samo zacrnio, na njemu se pojavio simbol srca izvučen bijelom linijom, a ispod toga je pisalo „Voli vas Jan“ i datum tri dana prije nego što je skočio s devetog kata na pločnik ispred zgrade.

- Pička patetična - rekla je kroz suze Vera.

Marin je obrisao suze i pitao ih žele li pogledati još jednom. Obje su odmahnule glavama, ali rekao je da će im poslati video na mejl, da imaju. Popio je svoju čašu vina do kraja pa si je odmah natočio novu.

- To je tek jedan dio - rekao je. - U mobitelu je bilo još i ovo.

5.

Znam da pretjerujem, da sam neumjeren i da sam ovisnik. Sve mi je to jasno, do kraja jasno. Ne znam zašto toliko volim travu. Ne znam zašto je još uvijek toliko volim. Nekad je ona predstavljala druženje. S Marinom, s Lenom, kasnije i s Verom. Trenutak u kojem bi džoint prešao iz jedne ruke u drugu, taj kratki, gotovo nepostojeći dodir prstima, to je za mene bio

ultimativni izraz ljubavi. Nisam siguran da su ga oni primjećivali, ja uvijek jesam. Baš uvijek. I nevjerovatno je bilo zanimljivo promatrati kako je taj trenutak predavanja drukčiji ovisno o tome s kime pušiš. Klinci u kvartu su predavali i primali lukavo, brzo i spretno, upravo onako kakvi su i sami bili. Kod Marina je uvijek bilo neke nevoljkosti, ruka kao da bi krenula pa stala, pa onda opet krenula... Lena je bila distancirana, uvijek drugdje, uvijek daleko. Njezin prst je odlazio i prije nego što bih ga dotaknuo, ali ne zato što se boji nego zato što drukčije ne zna. Vera je bila strastvena, kao i u svemu drugome. Nju sam znao pomaziti dok bih joj predavao džoint, tako nježno i prozračno da joj se moralo činiti slučajnim, to su bile moje male osobne predigre. Da, ti trenuci predavanja džointa su mi bili jedan od najvažnijih aspekata pušenja, zbog toga je vrijedilo. Ne samo zbog toga, ali i zbog toga.

Zašto sam onda toliko pušio sam? Ne znam. Stvarno ne znam. Da znam, da mogu shvatiti, vjerojatno bih prestao. Vjerojatno mi je trava bila štaka za suočavanje sa svijetom, pomoć da preživim, da zamaglim misli. Marin je prestao sam od sebe. I Lena isto. Bez drame i bez plana, još pri kraju fakulteta. Ja sam nastavio, neumjereno i žešće nego ikada. Shvatio sam da nije dobro kada je trava prestala biti sredstvo i postala cilj. Nisam glup, prepoznao sam taj trenutak, nisam naivac. Tada sam izgubio kontrolu.

Tata mi je umro od raka pluća. Ja sam bio još dijete, ali sjećam se kako je mama plakala i tek sam kasnije shvatio što je morala prolaziti. Ironično je da netko kome je otac umro od takvog raka svoja vlastita pluća svaki dan opterećuje i buši novim i novim rupama. Nisam naivan, znam da trava ne čisti pluća kako su to tvrdili neki u osnovnoj školi. Odlučio sam vratiti kontrolu, a to mogu učiniti na samo jedan način. Popušit ću još točno tisuću džointa u životu. Točno tisuću. I nakon toga kraj. Zapisat ću svaki. Nositi sa sobom blok i olovku ako se dogodi da zapalim kada nisam u stanu. Sve ću bilježiti, baš sve. Što nakon toga, to ne znam, ali znam da pušiti sigurno više neću, ne mogu to učiniti mami, ne želim da izgubi sina na isti način na koji je izgubila muža.

Džoint broj 1

Ovaj sam popušio sam. U sobi. Dobra trava. Ne znam što bih još pisao o njemu.

Džoint broj 17, 18, 19, 20, 21

Tulum kod Engleza. Možda sam mogao i bez posljednja dva.

Džoint broj 247

Doma. Vani pada kiša. Slušam Portastatic. Odličan bend.

Džoint broj 400

Nagovorio sam Marina da zapalimo. Nije pušio par godina. Slušali smo The Mountain Goats. Bilo nam je lijepo gotovo kao nekad.

Džoint broj 573

Prošlo je točno godinu dana otkako sam počeo brojati džointe. Znači da pušim 1,56 džointa dnevno. To ustvari uopće nije loše, bojao sam se da bi moglo biti više. To, isto tako, znači da ima dana kada uopće ne zapalim. Dobro je.

Džoint broj 812

Približavam se tisući. I dalje mi se silno puši. Strah me što će biti kada popušim posljednji. Još nisam odlučio.

Džoint broj 900

Ovo je ustvari mučenje. Užitak je, ali je i dalje mučenje.

Džoint broj 936, 937

S Dudom i Mukijem u kvartu. Od njih sam kupio, s njima sam zapalio. Shvatio sam da tratim posljednje džointe na pušenje s ljudima s kojima mi se uopće ne da pušiti. Kvartovski huligani, zapravo.

Džoint broj 982

Opet doma, sam. Prvo pljuga, onda pornić. Klasika. To će mi nedostajati.

Džoint broj 990

Ovo je zastrašujuće, zaista zastrašujuće.

Džoint broj 996

Mislim da sam odlučio. Bojim se to i napisati, ali neću se bojati učiniti. Tako je bolje. Žao mi je mame, ali preživjet će. Već se neko vrijeme osjećam kao da sam joj uteg, kao da bi mogla

imati još nešto od života da mene nema. Ionako nema koristi od mene, samo u sobi pušim i igram igrice. Kao da imam osamnaest, a ne trideset i osam. Loša trava. Šteta je završiti s lošom travom.

Džoint broj 997

Sam, doma, naravno. Sve je isplanirano, sve je spremno. Ovo trave što je ostalo ću složiti u tri velika džointa. Sve sam pregledao, ne želim da iza mene ostane išta, ikakav trag. Mislio sam da ću biti uzbuđen, ali ravnodušan sam.

Džoint broj 998

Ovo je samo odbrojavanje, pretvorilo se u odbrojavanje. Ništa više, ni manje. Nema užitka, nema emocija. Napušenost donese predah, taj predah prekratko traje.

Džoint broj 999

Čak osjećam olakšanje. Ne mogu vjerovati, ali tako je. I malo paranoje, ali na nju sam navikao, ona mi je poput kućnog ljubimca.

Džoint broj 1000

Sjajno sam planirao! Posljednji vrhić, posljednja rizla. Gotovo je. To je to. Vau.

6.

Opet je lijevalo, nemilosrdno. Gospođa Eva je gledala kroz prozor, ali pogled joj nije dosezao daleko, zadržavao bi se na kapima i tragovima koji su iza njih ostajali. Postojali su trenuci, zaista samo trenuci, kada bi tugu odmijenila praznina i ti trenuci su bili lijepi, oni su donosili kratkotrajno olakšanje.

Pokušavala je čitati knjigu *Stanje u kojem jesam*, netko joj je rekao da bi joj ona mogla pomoći, ali uopće joj nije pomagala. Stalno se dizala od kuhinjskog stola, za kojim je sjedila s knjigom, do prozora gdje je pokušavala gledati van, ali bi uvijek završila promatrajući kapljice. Onda bi se vratila knjizi s osjećajem da je nešto propustila, da je nešto zaboravila. Da joj nešto nedostaje.

Bila je nemirna i nervozna, osjećala se kao da nešto čeka. Ništa nije čekala. Više uopće ništa

nije čekala.

Stresla se kada je zazvonio telefon. Zazvučao je grubo, nasilno. Srećom, više nema loših vijesti koje može čuti pa se javlja bez zadržke, očekujući telefonsku prodaju ili nešto slično.

- Halo?

- Gospođo Eva, Marin je.

- Zdravo, Marine. Kako si? - iskreno se razveselila kada ga je čula. Taj mali je bio drag, oduvijek ga je poznavala. Na neki je neobičan način izgledao kao da je silno ispravan, ma što to značilo. Kao da se trudi biti dobar i kao da mu to uspijeva.

- Dobro, hvala... ide nekako. Kako ste Vi?

- Trudim se. Pokušavam. Možda budem bolje. Možda jednom stvarno budem.

- Bit ćete, siguran sam.

- Znam zašto me zoveš. Pregledao si mobitel.

- Jesam. Jesam, gospođo Eva, pregledao sam sve.

- I? Jesi li što našao? Neko oprostajno pismo, neko objašnjenje?

- Ništa.

- Ništa? Stvarno?

- Baš ništa. Žao mi je.

MEDITERANSKI VESTERN

1.

- Jebate, Zeliću, sprži si sjajnu kompilaciju!

Obojica su se nasmijali, i Pavlović na prednjem i Zelić na stražnjem sjedalu. Iako su Dominga poznavali i s njim se intenzivno družili već skoro tri godine, i dalje ih je oduševljavao njegov bodulski naglasak: način na koji je ispuštao posljednji glas u pojedinim riječima, mekano „l“ i „ć“ te, više od svega, neobični akcenti koji su njihovim ušima sviklima na zagrebačku inačicu standarda zvučali istovremeno egzotično, razigrano i poetski. Sviđala im se i činjenica da inzistira na svojem govoru kao dijelu identiteta iako se s Visa preselio u Zagreb prije više od deset godina, kada je upisao fakultet. Jednom bodul, uvijek bodul.

- Fala, potrudio sam se – odgovorio je Zelić sa stražnjeg sjedala neumorno motajući cigarete. Domingo nije mogao motati jer je vozio, a Pavlović je to ljeto odlučio preći s cigareta na duhan pa još nije savladao tehniku, zato im je ovaj motao obojici. Motao bi i sebi, ali nije mu se pušilo, astma ga je ubijala. Volio je cigarete, ali nije ih mogao mnogo popušiti u danu jer bi mu skraćivale ionako kratak dah i teško je disao.

- A masu si se potruđi. Lagano bevanda u jednoj ruci, cigaret u drugoj i po ure za laptopom. Ali rezultat je stvarno sjajan!

- Je, jebeno je – dodao je Pavlović dok su s njihove desne strane promicali prizori spaljenog Pelješca. Prošlo je pet godina od velikog požara, a još uvijek je poluotok bio siv i crn, ništa novo nije izraslo, nigdje se nije zazelenjelo.

Vozili su prema Dubrovniku, pretposljednjoj točki njihove ljetne turneje. Turneju su organizirali sami, vlastitim poznanstvima, vlastitim sredstvima i trudom. Nisu se oslanjali na sustav ili institucije, shvatili su da se moraju sami aktivirati ako žele dobiti nešto zauzvrat.

Njih trojica su zajednički snimili dokumentarac o ljudima koji pretražuju kontejnere. Inicijalna ideja je bila Domingova, ali naravno da nije mogao sve sam. Iako je bio odličan snimatelj, ovo mu je bio prvi put da se na filmu pokušava okušati i u nekoj drugoj ulozi. Poznavao je dosta ljudi iz struke, ali je za šankom svoju ideju iznio baš montažeru Pavloviću kojega je, ustvari, poznavao jako površno, no kad se ovaj oduševio, iskreno i skoro dječje, znao je, osjećao je, da će cijela priča uspjeti.

Domingo je bio više od snimatelja isto kao što je Pavlović bio više od montažera, ni jedan ni drugi nisu samo izvršavali zapovijedi, itekako su davali svoj kreativni doprinos svakom filmu na kojem su radili, ali nevolja je bila u tome što su u posljednje vrijeme radili samo na šugavim, komercijalnim projektima. Trebalo je od nečega preživjeti.

Treći kotačić im je bio nužan, a Pavlović se sjetio Zelića, starijeg kolege koji je znao milijun ljudi, koji je davno režirao neke niskobudžetne filmove na granici *arta*, angažmana, *trash*a i čiste zajebancije i koji je, najvažnije od svega, volio popiti i imao smisao za humor koji se Pavloviću sviđao.

Film *Skupljači* je dobro prošao, a njih su trojica bili uvjereni da je to zato što se u njemu, na neki neobičan način, zrcalilo njihovo novostvoreno prijateljstvo. Iako je nominalno Zelić bio redatelj, Domingo snimatelj, a Pavlović montažer, svi su radili sve. Zajedno su radili na scenariju i sva trojica su bili potpisani kao scenaristi, a film je u punom smislu riječi bio rezultat njihovog zajedničkog rada, svi su mu se posvećivali kao da rade na nečemu što je baš njihovo, svi su u njega vjerovali i nije im bio problem ulagati vrijeme i energiju.

Zelić je, preko svojih poznanika iz novinarskih krugova, pronašao protagoniste, ljude koji se nisu sramili govoriti o tome da nemaju dovoljno sredstava za normalan život pa prekopavaju kontejnere u potrazi za plastičnim bocama, hranom koja je još jestiva, starom odjećom, sekundarnom sirovinom ili ustvari bilo čime što se može nanovo upotrijebiti. Film je trajao pola sata, bila je to dirljiva i topla, a na momente čak i duhovita priča o petero različitih ljudi, tri žene i dva muškarca, ljudima koji su u istoj mjeri bili žrtve i borci. Iako je bio vrlo dirljiv, nekako mu je uspjelo izbjeći zamku upadanja u patetičnost, a njegova kritičnost prema sustavu koji dopušta ekstremno siromaštvo bila je oštra i precizna, no vrlo suptilna, nije tu bilo mnogo aktivizma, barem ne direktnog.

Dobili su nekoliko nagrada na domaćim i stranim festivalima, a kako su ih počesto zvali da nakon prikazivanja govore o filmu, shvatili su da je to prilika za ljetnu turneju, prilika da se druže u komadu, svakodnevno, da se upoznaju potpunije nego što bi im ritam života u Zagrebu ikada dopustio.

Organizirali su se brzo i spretno, svatko od njih znao je nekoga u nekom mjestu na obali, ljude koji su organizirali festivale, vodili kina ili kulturne udruge, lokalne aktiviste, zaljubljenike u umjetnost ili vlasnike kafića.

Krenuli su iz Šibenika gdje je gradska knjižnica ugostila njihovu projekciju i razgovor, druga

postaja je bio Primošten gdje se sve odvijalo na otvorenom, na trgiću između vinotočja Bepica i objekta brze prehrane. Nastavili su prema Splitu s kojeg su išli na Korčulu gdje su ostali tri dana. Trajektom su došli do Orebića i krenuli prema Dubrovniku, a kasnije ih je čekao još povratak u Split i trajekt za Vis gdje će nastupiti u prostoru bivše tvornice ribljih konzervi te ostati nekoliko dana kod Domingove obitelji.

Smještaj nije bio problem, iako su putovali u prvoj trećini srpnja kada je na Jadranu već velika gužva, uglavnom su imali besplatan smještaj, u hotelima, hostelima ili sobama prijatelja, poznanika ili organizatora, jedino su prvu večer na Korčuli spavali u autu i oko njega jer su došli dan ranije nego što im je bio riješeno spavanje u hotelu, no bilo im je prihvatljivije doći dan ranije nego provoditi previše vremena u prekrcanom, užarenom Splitu.

- Kol'ko još imamo do grooaaaaada? - upitao je Pavlović prilično loše imitirajući dubrovački naglasak. Loše, ali zabavno.

- Kaže putokaz još 31 kilometar - javio se Zelić sa zadnjeg sjedala. - To je nekih 45 minuta... do sat vremena, ovisno o gužvi.

- A koliko je sati? - pitao je opet Pavlović, nekako dobro raspoložen iako je bilo jutro, a on nije baš dobro funkcionirao jutrima.

- Osam.

- Na kurcu te nosam.

Uvijek taj humor. Dječji, prost, glup. Što blesaviji, to bolji. Pavlović i Zelić su obožavali takve šale na koje je ozbiljni bodul Domingo reagirao samo blagim smiješkom, ako bi ikako reagirao. I taj je smiješak često bio više sažaljenje nego sudjelovanje - volio je njih dvojicu i sviđala mu se njihova mješavina uglađenog urbanog Zagreba i novozagrebačkog frajerstva, ali tu vrstu šala nikad nije mogao probaviti.

Počela je svirati „Born to a Family“ legendarnog australskog sastava The Go-Betweens pa je Pavlović odmah zavikao:

- Born to a Family, podebljaj!

- Ti podebljaj, jebate - odvratio mu je Domingo koncentriran na vožnju.

Ta pjesma im je postala himna putovanja. Domingo i Pavlović prije nisu znali za bend, ali zato je tu bio Zelić, nekadašnji povremeni DJ koji nije volio tu kvalifikaciju i uvijek se smatrao samo osobom koja pušta pjesme. I uvijek je ispravljao ljude kada bi ga nazvali DJ-em, upuštao se u dugačke i besmislene monologe u kojima je objašnjavao da pravi DJ vodi računa o mnogo stvari, a da on samo pušta pjesme koje voli.

Njih trojica su voljeli različitu glazbu, ali u tim je ukusima, jasno, bilo preklapanja. Obožavali su Valentina Boškovića, sva trojica, baš obožavali, i mogli su se složiti oko Future Islandsa, Davola, Sleepyheads, prva tri albuma TBF-a i ponekih pjesama različitih izvođača, sve ostalo su voljela dvojica od trojice, ali treći bi uvijek tolerirao jer im ipak ukusi nisu bili toliko različiti. Prije puta su se dogovorili da svatko zaprži po dva CD-a za auto, ali to nitko nije napravio pa je Zelić drugu večer njihove turneje, u Primoštenu, sjeo za laptop i napravio tri CD kompilacije s glazbom koju je imao na tom računalu. Na svakom je CD-u bila barem po jedna pjesma koju su voljela sva trojica i po dvije koju su voljela dvojica od trojice, ostatak je punio pjesmama za koje je mislio da pašu uz vožnju i da bi se njima mogle svidjeti.

- Hoćemo nakon ovoga Sama Smitha? - pitao je Zelić.

- Može - rekao je Pavlović i počeo kopati po pretincu da nađe CD.

Osim tri Zelićeva kompilacijska CD-a, jedino što je Domingo imao u autu bio je CD Sama Smitha koji mu je ekipa s posla kupila za rođendan. Možda iz šale, vjerojatno iz šale. To nije glazba koju bi Pavlović i Zelić inače slušali, ali navikli su se, počelo im se sviđati, pjevali su ta dvojica samoprovanih rokeri bez imalo kompleksa uglas uz pretilog britanskog homoseksualca koji je izvodio čisti, kristalni pop.

U Dubrovnik su ušli sa spuštenim prozorima, njih trojica neobrijanih i znojnih pjevajući iz dubine pluća:

*You say I'm crazy
'Cause you don't think I know what you've done
But when you call me baby
I know I'm not the only one.*

2.

Dubrovnik je bio zabavan. Bilo je skupo, ali im je voditelj lokalnog kazališta Antonio sredio da u jednom restoranu jedu u pola cijene. Sreli su se i s Kristijanom Kolarovskym, piscem rodom iz Dubrovnika koji je volio cugati po birtijama pa ih je vodio na mjesta gdje je „gemišt osam kuna, jeftinije nego u Zagrebu“, neka i sasvim blizu Straduna. Lijepo su se provodili, baš kao što su se cijelo ljeto lijepo provodili.

U Dubrovniku su odali počast kolegi Josipu Viskoviću koji je nekoliko godina ranije snimio urnebesan kratki film u kojem pripit baulja po Splitu i hvali ljepote Dubrovnika. U njemu se mogu vidjeti scene kao što je grljenje stupa javne rasvjete i uvjeravanje gledatelja da je riječ o Orlandovom stupu i fokus kamere na jezive slike uličnog prodavača uz komentar da je to djelo Vlahe Bukovca.

Njih su trojica obišli neke znamenite dubrovačke vizure i ondje mobitelom snimali iznimno blesave kratke filmove u kojima bi to mjesto proglašavali nekom legendarnom splitskom lokacijom. Domingo je snimao i obično se pokušavao ne tresti od smijeha dok su Zelić i Pavlović stajali ispred objektivu i izgovarali teške pizdarije. Stojeći ispred Vrata od Pila, Zelić je ušao u nadahnuti monolog:

- Stojimo ispred poljudske ljepotice, remek-djela arhitekta Borisa Magaša, neki će za ovaj stadion reći da podsjeća na školjku, ali sam arhitekt je rekao da ga je inspirirala šlapa - obična kućna šlapa. Večeras igra Hajduk protiv Ferencvaroša i možete vidjeti kako se iza mojih leđa gomila publike približava ulazu u poljudsku ljepoticu.

Za to je vrijeme Pavlović stajao pored njega izvrsno odglumljenog izgubljenog izraza lica i samo u kratkim rafalima ubacivao: Hajduk, Stara Torca, Split, Split, Split!

Stavljali su te filmiće na Instagram i pratili reakcije i komentare mada im do njih i nije bilo pretjerano stalo, bilo im je važno da se njih trojica zabavljaju.

Skupljači su prikazani u Lazaretima, u prekrasnom ambijentu. Skupilo se dosta gledatelja, a nakon što je Antonio odradio razgovor s njima trojicom počela su pljuštati pitanja iz publike. Kada su završili službeni dio, ljudi se nisu razilazili, svi su ih još nešto željeli pitati, tu večer su se zaista osjećali kao zvijezde. Nakon sat vremena ostala su njih trojica, Antonio, Kolarovsky i nekoliko djevojaka koje su ova dvojica poznavala pa su se svi zajedno uputili u noćni pohod, obilaske birtija i potragu za zabavom.

Zelić je oko jedan ujutro otišao u hotel, astma ga je sve više mučila, a i noć prije u Korčuli je pretjerao. Njih dvojica su ostali, bećari. U hotelu je namjestio klimu na 27, legao i zaspao. Njih dvojica su se vratili oko pet, glasni i pijani. Podrigivali su i nešto prtljali oko klime. On se probudio obliven znojem, krenuo se počesati po ramenu, a ruka mu je zapela u lokvici znoja, čulo se samo jedno „šljap“. Otišao je u kupaonicu koja nije bila klimatizirana i u njoj mu je bilo ugodno. Vratio se u sobu i pogledao daljinski upravljač od klime pa je ustanovio da su ova dvojica ujutro željela pojačati klimu, ali su je stavili na grijanje. U sobi je bilo 37 stupnjeva. Smanjio je opet klimu, pokrio ih plahtama da se ne prehlade i izašao van popiti kavu.

Na put su njih trojica krenuli u različitim životnim fazama. Postali su bliski i bilo je mnogo toga što ih spaja, ali razlike su također bile vidljive, možda samo njima, iznutra, ali bile su vidljive. Prema van su uvijek nastupali kao dobro uigran, homogen tim.

Domingo se nakon završene Akademije zaposlio kao snimatelj na televiziji. Snimao je svašta, od dokumentaraca do priloga za *Dobro jutro, Hrvatska*, posao mu je katkad bio uzbudljiv i izazovan, a ponekad strahovito banalan i glup. Povremeno bi ga angažirali redatelji malih, nezavisnih filmova i te je poslove odrađivao iz strasti, ali tu nije mogao zaraditi novac niti prepoznatljivost, upravo zato je i želio snimiti vlastiti film, tako je i došao do *Skupljača*, želio se nečemu posvetiti do kraja, bez ostatka. Imao je trideset godina, živio je u iznajmljenom stanu, izlazio je svaki vikend i barem tri dana u radnom tjednu. Dva mjeseca prije odlaska na njihovu turneju ostavio je djevojku s kojom je bio tri godine. Kada je rekla da misli da je vrijeme da njihova veza prijeđe na sljedeću razinu što je, valjda, podrazumijevalo brak, on je rekao da mora ići jer se najednom sjetio da mu blizak prijatelj slavi rođendan. Izašao je van i nije se vratio do jutra. Drugi dan joj je rekao da je ne voli i da misli da je bolje da prekinu. Od tog prekida je skakao s cvijeta na cvijet, a bilo je cvijeća u izobilju što uopće nije čudno jer je bio visok i naočit, mogao je razgovarati bilo s kim, iako se ponekad doimao distanciranim, iz njega je izbijala toplina koja bi privukla svakoga. Šarmirao je, između ostaloga, svojim bodulskim naglaskom zbog kojega su djevojke ispravno zaključivale da je u isti mah tvrd, oštar i grub kao zima na otoku, ali i nježan kao lipanjsko predvečerje u masliniku.

Najmlađi u trojcu bio je Pavlović. S napunjenih dvadeset i pet bio je pet godina mlađi od Dominga i osam od Zelića. Njegov je otac bio poznati filmski redatelj koji je karijeru napravio u inozemstvu, ali je i u Hrvatskoj bio jako cijenjen pa je Pavloviću junioru ulaz u filmski svijet bio otvoren i nije se previše uzrujavao kada bi neko vrijeme bio bez

angažmana. Ponešto jest profitirao na račun prezimena, ali se strahovito uzrujavao kada bi netko samo odmahnuo rukom na njegov rad pripisujući sve uspjehe poznatom prezimenu jer je zaista srčano volio film i bio je izuzetno talentiran, samo se još nije imao priliku zapravo, istinski dokazati. Njemu su *Skupljači* poslužili kao dokaz da misli ozbiljno, da se ne bavi filmom samo zato što mu je otac bio filmaš, a upravo zbog njegove prisutnosti u projektu mediji i filmska zajednica blagonaklono su gledali na to ostvarenje, to mu je dalo neku težinu, učinilo ga ozbiljnijim. Pavlović je odlagao diplomu, a odlagao je i početi živjeti odrasli život, družio se mahom sa studentima, pio na klupicama jeftino vino ili pivo iz plastičnih boca, odlazio na koncerte bendova u kojima su mu svirali prijatelji jer je tako mogao dobiti besplatan upad. Radio je od projekta do projekta, nikada nije imao novca za počastiti, ali je isto tako rijetko morao žicati da mu se plati piće, snalazio se. Takav je stil života podrazumijevao i nestalnost u ljubavnim i seksualnim odnosima. Zadnju jeugu vezu imao još u srednjoj školi, a otad je bio toliko promiskuitetan da se obavezno dva puta godišnje išao testirati na HIV. Nerijetko bi održavao veze s više od jedne djevojke u isto vrijeme, a nekad su u igri bile i tri ili četiri. Bio je visok, imao je gustu plavu kosu koju je uvijek šišao na moderan način, mnogo je pozornosti pridavao odjeći i fizičkoj pojavnosti općenito, a uz to je išla rječitost i opuštenost, zavodio je bez ikakvih problema, s nepodnošljivom lakoćom.

„Nikad ne smiješ biti s više od dvije cure istovremeno“, to mu je često govorio Zelić, najstariji i najozbiljniji od njih trojice. Već je godinama bio zaposlen kao novinar u rubrici kulture u *Jutarnjem listu* i izgubio je sve iluzije po pitanju umjetnosti, medija i života. Posao ga je iscrpljivao intenzitetom i predvidljivošću, a zbog njega je prestao čitati novine što je nekoć baš jako volio. Sve su novine postajale nalik jedne drugima, u njima je bilo sve više pogrešaka i nepismenosti, sve više površnosti i banalnosti, jeftinih trikova i izmišljenih senzacija, to mu je bilo sve teže podnijeti. Zbog preokupiranosti poslom koji mu je donosio novac polako je zapostavio sve ljubavi, hobije i strasti pa tako i film koji mu je bio struka. Bio je diplomirani redatelj, ali je posljednji film bio režirao još prije nego se zaposlio. Neko vrijeme je puštao glazbu u klubovima, no morao je i od toga odustati jer je svako jutro u devet morao biti u redakciji, shvatio je da ne može puštati do tri ili četiri ujutro i sutradan biti čio ili barem normalan na poslu. Obožavao je film i znao je snatriti o tome da jednom opet nešto snimi, zapisivao je ideje koje su mu padale na pamet, ali nikada nije napravio nikakav konkretan korak i zato je Pavlovićev poziv da naprave nešto skupa doživio kao poziv sudbine. Nadao se da će mu to pomoći da se vrati filmu i možda trajno pobjegne od novinarstva. Živio je s dugogodišnjom djevojkom i to je bio jedini aspekt života s kojim je bio zadovoljan. Voljeli su se, iznimno su dobro funkcionirali zajedno, veza im se temeljila na ljubavi i povjerenju, a savjet koji je davao Pavloviću bio je rezultat osobnog iskustva od prije

desetak godina kada je kao apsolvent skakao iz jedne veze u drugu i kada su mu, kao mladoj redateljskoj zvijezdi u začetku, djevojke teško odolijevale.

To su bila vremena kojih se sada sjećao s nostalgijom, ako bi ih se uopće sjećao. Pio je već drugi espresso kada su kraj njegovog stola prošle dvije djevojke, vjerojatno studentice, koje ga nisu ni pogledale. Ništa, kao da ne postoji. Malo ga je to snuždilo jer bi ga nekada sigurno zamijetile, možda i zadržale pogled na njemu, ali nije se ni stigao oneraspoložiti kako treba kada mu je zazvonio mobitel. Pavlović.

- Di si, rista?

- Jeste se probudili?

- Uh, ja jesam. Trebam kavu. Domingo još spava.

- Pusti ga da spava. Ja sam tu na kavi, prva birtija do hotela. Izadeš van pa ideš lijevo i onda nekih sto metara. Uličica s nekim stablima, topolama, koji već kurac.

- Super, dođem za cenera. Samo da se istuširam.

Jutarnja kava koja bi trajala do podneva bila je rutina turneje. Zelić bi se obično prvi probudio jer bi i prvi išao spavati i onda bi potražio najbliži kafić, a onaj od njih dvojice koji bi ustao sljedeći bi ga nazvao i pridružio mu se. Ako se treći ne bi javio nakon sat vremena, zvali bi ga da ga probude.

Sada su morali buditi Dominga koji ih je prvo, preko telefona, počastio raznolikim i ukusnim repertoarom bodulskih psovki, ali im se uskoro pridružio, teturav, raščupan i vidno mamuran.

- A jesmo se izneredili noćas. Teški smo halavci - rekao je Domingo čim je došao do stola.

- Di ste išli nakon što sam ja otišao spavati? - pitao je Zelić.

- Nigdje. Pili smo na plaži. Ali jebeno smo puno popili, još mi se riga - rekao je Pavlović.

- Kupili smo piće na kiosku, neko masu grozno vino. A legendarni Kolarovsky je imao sa sobom punu boršu bombica pelina pa smo i to pili - objasnio je Domingo.

- Rekao je da ih je donio dvjesto iz Zagreba jer su tu duplo skuplje. Pitali smo ga zašto si nije jednostavno uzeo deset ili dvadeset velikih boca pelinkovca pa je rekao da je ovo praktičnije

- ubacio se Pavlović.
- Luđak - u nevjerici je odmahivao glavom Zelić.
- A as Pavlović je opet riješi jednu šinjinu - podnosio je dalje izvještaj protekle večeri Domingo.
- Koju od one tri zgodne? - zanimalo je Zelića.
- Ma nisam „je riješi“ - oponašao je Pavlović Dominga - nego smo se samo malo ljubili. Jebiga.
- Al koju? - inzistirao je Zelić.
- Ma onu visoku, plavu. Uletio sam joj sa jedinim uletom koji imam. Pitao sam ju: „Hoćemo se malo ljubiti?“ Rekla je da hoće pa smo se malo ljubili.
- Tebi je ovo zbilja uspješna turneja - rekao mu je Zelić s trunom zavisti koju je više mislio da bi trebao osjećati nego što ju je stvarno osjećao.
- Ae.
- Nego, Domingo, hoćeš ti biti u stanju voziti, ne izgledaš baš najbolje?
- Jebate, nisan najbolje. Popi san Isusa noćas. Trebam kafu. Mineralnu. Limunadu. I kolu. Vozit ću, nema druge.

Zelić je bio već na trećoj kavi, a njih dvojica su polako dolazili k sebi kada ih je nazvao Antonio i rekao da nikamo ne idu prije nego se on dođe pozdraviti s njima. Uskoro se pojavio na Vespi boje trule višnje, dao im dvije kile ranih smokava i svakome po tri mala džointa, takozvana „personalca“ i poželio im sretan put.

3.

Putem nazad u Split uglavnom su šutjeli i slušali glazbu. Tek bi tu i tamo izbacili neku kratku rečenicu, mamurluk im je prečesto određivao ponašanje, toga su bili itekako svjesni. Stigli su na vrijeme za posljednji trajekt za Vis i u deset navečer su već bili u Domingovoj rodnoj kući u Visu, blago napušeni jer su na brodu riješili dio personalaca, vrlo umorni, prljavi, znojni i gladni.

Upoznali su Domingove roditelje i mlađeg brata, a Zelić je cijelo vrijeme promatrao kako se kreću po kući. Neobično je to, kada prvi put vidite ljude u njihovom prostoru i gledate ih kako se kroz njega kreću i kako se ponašaju pa pokušavate prepoznati ima li u tim kretnjama usiljenosti kojoj ste uzrok vi-gost i koliko su one drukčije kad je osoba sama.

- Jeste za jednu rakijicu? - pitao je Domingov otac.

Odbili su svi osim Pavlovića koji je nazdravio s Domingom seniorom, ispio bićerin nadušak, a onda mu je krv toliko brzo sunula u glavu i toliko se zacrvenio da se nitko nije nasmijao iako im je bilo smiješno, zabrinuli su se.

- Uh, jebote, žeže - protrtljao je Pavlović - ima tu malo vode, ja bi malo vode.

Uskoro se crvenilo povuklo, Pavlović je poprimio normalnu boju, pa su večerali. Domingova mama je ispekla valjda tri kile srdela, bilo je i krumpir salate, kapara, domaćeg vina; raskošna večera.

Kada su pojeli i popili nekoliko vrčeva vina koji su se naizgled sami od sebe stvarali na stolu, ipak su odlučili izaći. Bila je već ponoć, ali na turneji nije red propustiti izlazak, to je nepristojno, ako ništa drugo. Zelić je razmišljao ostati i spavati, ali nagovorili su ga i nije mu bilo žao.

Spustili su se u neku birtiju u mjesto, s njima je išao i Domingov brat Jere, ondje je već čekala Domingova ekipa iz škole, iz djetinjstva; čitav njegov prijašnji život. Tu je pred Pavlovićem i Zelićem počeo izranjati jedan drugi Domingo, jako sličan onome kojeg su poznavali, ali opet nekako drukčiji, možda kompletniji. Tu su vrijedila neka druga pravila i postojale brojne druge silnice i stare veze, sve je bilo natopljeno poviješću i kompleksnošću međusobnih odnosa, bremenito od zajedničkog sazrijevanja i odrastanja na otoku, prisno i bratski, svi su djelovali kao da jedni druge poznaju do zadnjeg zakutka duše i bilo je u tome nečega zastrašujućeg. Jednako je bilo zastrašujuće to što su obojica, Pavlović i Zelić, slutili da oni nikada neće Dominga upoznati toliko dobro. Njega ili bilo koga drugoga.

Bio je tu visoki i plećati Adam u majici bez rukava, vretenaste mišice su mu prekrivale rudimentarne tetovaže. Sitni i široki Mladen s osmijehom rastegnutim preko cijelog lica, Ante koji se tek vratio s broda, Toni koji je mucao, ali i najbolje svirao gitaru... Bilo ih je još, teško ih je bilo sve upamtiti, pogotovo prvu večer, a ono zajedničko im je bilo da su svi bili srdačni i dobro raspoloženi, lijepo su prihvatili Domingove zagrebačke prijatelje, deviza „prijatelj moga prijatelja je i moj prijatelj“ očito je i na otoku imala dobar tečaj.

- A Zeliću moj, baš te lipo vidit vani u ovu uru - rekao je Domingo negdje oko tri ujutro i svi su digli čaše, nazdravili i popili pa naručili novo i bilo je baš lijepo, bilo je veselo i opušteno, bilo je onakvo kakvo bi ljeto uvijek trebalo biti iako rijetko jest.

U kuću su se vratili pred zoru, a drugi dan su skoro čitav prespavali, svi osim Zelića koji je bio previše nervozan za takvo što. Koliko god bio umoran, nije mogao dobro spavati. Ni alkohol nije pomagao, umrtvio bi ga na prvu, ali jednom kada bi se probudio, to je bio kraj. Družio se s Domingovim roditeljima, pomagao oko ručka, uživao je malo mediteranske idile. Osjećao se kao dio obitelji. Nije baš „Born to a Family“, ali nije ni daleko.

Tu večer je ista ekipa od prethodne večeri otišla u Domingovu vikendicu. Dosta otočana je imalo vikendice u skrivenim i teško dostupnim uvalama. To često nisu bile vikendice u onom smislu u kojem ih kontinentalci obično podrazumijevaju, nije tu bilo luksuza ni komfora, često ni struje ni tekuće vode, ali one su pružale sjajno utočište od mase turista u centru mjesta. Uglavnom izolirane, nije ih se moglo pronaći ili zalutati do njih ako se nije baš znalo gdje su, ondje se mogao osjetiti pravi mir, ondje se mogao osjetiti pravi otok.

Sjedilo ih je osmero oko stola, iznad glava im je svijetlila lampa na baterije koja ih je obasjavala zelenim svjetlom, stol je bio nakrcan svakojakim pićima. Desetak litara vina, nekoliko boca viskija i domaće loze pa čak i nešto Coca-Cole, ničega nije smjelo nedostajati. Na plinskom se štednjaku krčkala ogromna teća brudeta, a slanih inćuna, kapule, poma i kruha bilo je u izobilju, voda se točila iz gusterne. Adam je motao džointe, Toni je svirao gitaru, Domingo se smijao glasno, daleko opušteniji nego što je ikada bio u Zagrebu, na ovom mu je mjestu nervoza očito dolazila iz nekog drugog centra, zasad nevidljivog. Viška i zagrebačka ekipa su se počele pobliže upoznavati i spajati, barijere su nestajale, mnogo su se grlili, pjevali u glas, vikali u noć bez bojazni da će ih itko čuti. Gdje god je oko sezalo nije bilo traga ljudskog postojanja, samo ta mala kamena kuća ispred koje su sjedili i u kojoj će noćiti, a dolje, niz desetak metara strmine, divna uvala samo za njih, uvala koja je možda jednako izgledala i prije milijun godina, prije sto milijuna godina.

Spojili su Mp3 player na zvučnike, puštali su Valentina Boškovića na *repeat*, neumorno, svi su pjevali, urlali su iz dna tih svojih pluća načetih dimom i nezdravim životom, vikali su na zvijezde za koje je Zelić tvrdio da se vide baš sve, a možda i one kojih uopće nema:

Ma samo dvi stvori su bile vožne

Poj zoron

Nedijon ne smiš ništa činit.

4.

Već izokrenut, život im se na Visu dodatno izokrenuo. Prve dvije noći su dočekali zoru na nogama, a sve je slutilo da će isto biti i treću noć kada je bio planiran disko. Četvrtu su večer nastupali, a dan nakon toga su Pavlović i Zelić planirali povratak dok je Domingo ostajao s obitelji, iskoristiti godišnji odmor do kraja.

Disko je bio nekadašnja stanica za otkup maslina koja je sredinom devedesetih propala i lokalna je mladež ishodila dozvole i pretvorila je u mjesto za zabavu. Nije izgledala puno lošije nego slična mjesta na obali pa i na kontinentu, jedino što nije baš bilo ljudi. Disko inače nije ni radio, tek bi povremeno Domingova ekipa organizirala kakav *party*, ali to je većinom bilo namijenjeno njima samima, a stranci turisti tu nisu imali što tražiti. Nitko ih ne bi istjerao kada bi slučajno zalutali, štoviše, ali niti ih je itko zvao niti su mogli znati da se u toj inače mirnoj ulici nešto zbiva. Nije bilo znaka na vratima, vani se nije ništa čulo, izgledalo je kao ulaz u običan otočki dvor.

Disko nije imao ni šank, pili su piće koje su sami donijeli, ali imao je DJ kabinu, imao je prostor za *chill*, imao je disko-kuglu, razglas i bome je imao plesni podij. Glazbu su puštali Domingo i Adam, a skupilo se nekih dvadesetak, možda trideset ljudi. Šira ekipa, ali opet su se svi tu poznavali, otočka mladost. Prvi put otkako su Pavlović i Zelić došli na otok, u društvu je bilo i nekoliko djevojaka. Domingo je im je objasnio da tu jednostavno „nema šinjorina“. One su ili otišle u Split ili Zagreb ili su se udale, ove koje nisu obavile ni jedno ni drugo svi doživljavaju kao sestre, poznaju ih cijeli život, i inače je problem na otoku to što svi jedni druge predobro poznaju.

Jedna od djevojaka je bila baš jako zgodna. Mršava, elegantna, tamne kose i snenog pogleda, damski tip. Cijelo vrijeme se nešto vrzmala oko Adama i vidjelo se da među njima postoji nešto, ali promatrač neupućen u detalje nije mogao zaključiti što. Jesu li momak i cura, bivši partneri, zaručnici, davna ljubav...? Tko to zna. Možda bi trebalo pitati Dominga, ali on je prezaPOSlen puštajući Future Islands na razglasu i ljudi reagiRAJU, plešu, skaču, vesele se, tjeraju izolaciju s otoka, pretvaraju se u otoke budućnosti, puštaju da ih oni prožmu, da ih obuzmu, da postanu oni.

Ona je izrazito dobre volje, pleše sa svima, izvija se malo oko Zelića koji hvata neodobravajući Adamov pogled pa uzmiče i odmiče se, ali ona ne posustaje, pleše sa svim muškarcima u prostoriji, prvo sa svakim posebno, a onda s čitavom dvoranom, sa svim djevojkama, sa svima, ovo je njezina noć, ona uživa, disko je tu večer njezino igralište, čitav otok je tu večer njezino igralište i lijepo ju je gledati kako se zabavlja jer, izvjesno je, nema baš mnogo takvih noći u njezinom životu.

Zelić pije i pleše, pije i pleše, a onda ga odjednom obuzme neki drevni umor, sve se skupi, naglo mu na vrat sjednu sva popijena pića i svi propušteni sati sna proteklog tjedna, najednom u plućima osjeti sve popuštene cigarete, a sve što je doživio i ono što nije počeo ga pritiskati poput utega od tisuću kila pa odluči otići na spavanje. Javi se Pavloviću, Domingu i Jeri, mahne ostaloj ekipi, otkloni Jerinu ponudu da ga otprati do kuće i izađe u mirisnu ljetnu noć.

Tetura pijan po uskim kamenim ulicama, ali brzo nalazi pravi put, brzo nalazi kuću. Otključava tiho, ne želi probuditi Domingove roditelje. Ključ stavlja na betonski prag i šalje pijani SMS Domingu – „Ključ je ispred vrata, ravna crta ispod kvake“ pa se tiho, najtiše što je u stanju, penje na gornji kat, uđe u sobu koju dijeli s Pavlovićem, svlači se do bokserica, uvlači i krevet i spava, konačno spava.

Spavanje ne traje dugo ili mu se barem čini da ne traje dugo jer ono za što u snu pomisli da je potres, apokalipsa ili krdo tapira ustvari je Pavlović koji bane u sobu. Vidi se da se trudi biti tih i neprimjetan, ali se isto tako vidi da to jednostavno nije u stanju. Ne bi bio u stanju ni da je prestao piti tri sata ranije.

- U kurac, kaj je ovo, kaj se dešava!? - vikne Zelić prestrašeno, prenut iz sna, ali se smiri nakon pet sekundi kada ugleda pijanog Pavlovića.

- Okej je, buraz, ja sam - odgovori ovaj polako, rastežući riječi kao žvaku.

- Isuse. Kol'ko je sati uopće?

- Šest, jebiga.

- Uh.

- Čuješ, složio sam sranje.

- Nisam ni sumnjao - umorno će Zelić već se polako pomirujući s tim da više neće spavati -

slušam te.

- Zabrijao sam s Antonijom.

- Tko je sad Antonija?

- Ona curka. Smeđa kosa, mršava.

- Aha, znam. Ona zgodna.

- Da.

- Pa zakaj sranje, baš te briga. Briješ s kim hoćeš - Zelić je sada bio već posve budan.

- A ne, ono, ona je bivša Adamova cura.

- Bivša je ključna riječ, ne?

- A ne, ne ide to tu baš tako. Frajer me htio tući. Mislim, malo me je zakačio.

- U kurac!

- Ma da.

- Pa pričaj, kaj je bilo?

- Niš, bili smo tamo u disku još. Plesali, zezali se. Onda smo ona i ja išli prošetati, ona mi je rekla da sam joj jako zgodan, ja sam je pitao hoćemo li se malo ljubiti i onda smo se malo ljubili.

- Pa okej, ništa strašno.

- I onda je naletio Adam koji je prvo htio istući nju pa onda mene. Pa onda opet nju. Izbilo je sranje. Naganjao me po mjestu, uz obalu. Veliko sranje. Domingo ga je pola sata uvjeravao da sam ja debil i da nisam ništa znao. Jer da ne bih ništa napravio da sam znao. I da nemam loše namjere, da sam samo pijani kreten. Jebiga.

- A šta si trebao znati? - pitao je sada već uznemireni Zelić.

- To ti je velika ljubav. Bili su skupa sto godina. Pa su prekinuli i onda su opet bili skupa. I tako nekoliko puta, znaš kako to već ide. Sad su taman u prekidu, ali on je htio da se pomire i razmišljao ju je odmah zaprositi. Da, kao, prekinu više to mučenje. Ona je jedina ostala

neudata od generacije, oni su, ono, par za koji svi znaju, samo treba obaviti tu formalnost.

- A dobro, pa nisi ti ništa kriv. Valjda se i nju nešto pita. Nisi je silovao, nisi je ljubio na silu - probudio se u Zeliću pravednički duh.

- Ma nisam, jasno. Ali to je tu drukčije. Kužiš, ona je njegova. Njegova. Ne baš vlasništvo, ali nije ni daleko. To se zna, to se poštuje.

- Pa užas, jebote.

- Užas, da. Mislim da je ona samo malo htjela izaći iz tih okvira, okusiti slobodu, štajaznam. Emancipaciju - Pavlović je u jednoj riječi prelazio put od rezignacije do uzrujanosti.

- Ajme meni.

- Da, sranje. I kužiš, svi su na njegovoj strani. On je u pravu, tu vrijedi takav zakon i sad je stranac došao sjebati plemenske običaje.

- Nemoj me zajebavati!

- Ne, stvarno. Domingo je malo ublažio priču i možda bude sve okej, ali velim ti, strah me kaj će biti sutra.

- A kaj bi bilo?

- Ne znam, vidjet ćemo.

- Okej, jebiga, ajd probaj spavati sad, a o sutra ćemo razmišljati sutra.

- Imaš pravo, probat ću. Sori što sam te probudio - rekao je Pavlović koji se na momente stvarno činio kao najmiliji čovjek na svijetu, sušta dobrota. Tko zna, možda je i bio.

- Sve pet, buraz. Laku noć.

- Laku noć.

Iako se bio spreman okladiti u suprotno, Zelić je uspio opet zaspati. Zaspao je unatoč tome što je pored njega pijani Pavlović već glasno hrkao, unatoč tome što ga je neugodno razbudio svojom pričom i unatoč tome što je vani sunce već ozbiljno sijalo najavljujući još jedan vreo ljetni dan koji će, to je već postalo neizbježno i vrlo predvidljivo, biti mamuran i silno težak. Donosio je i gomilu drugih uzbuđenja, ali Zelić se uspio umiriti odlučivši da će o

tome misliti sutra to jest ne, danas je već bilo sutra, o tome će misliti kad se probudi.

5.

Sve je kasnilo. Čak se i Zelić na jutarnju kavu spustio tek u rano poslijepodne i bilo je izvjesno da će svi zajedno ručati u vrijeme kada pošten svijet već obavi večeru. Nitko se oko toga nije previše uzbuđivao, mogli su se i oni jednom opustiti.

Dolje, na kavi, Zelić se borio sa željom da prelista novine, a taman kada se bio spreman predati i popustiti, za njegov stol su sjeli Domingo i Pavlović, obojica u prilično lošem stanju, blijedi i istrzani. Obojica su u rukama imali smeđe škarnice u kojima su bili proizvodi lokalne pekarnice i obojica su konobara uz kavu zamolila jako puno vode, Domingo i obaveznu mineralnu. Ista rutina koju je sat vremena ranije prošao Zelić. Uvijek mu se na tim kavama činilo kao da proživi komadić *Beskrajnog dana*, ali nije mu to bilo zamorno, volio je toplinu predvidljivosti.

- Halavac si halavi, Pavloviću - progovorio je Domingo nakon što je pojeo svoju štrudlu, popio prvu kavu i mineralnu i naručio još jednu.

- A nisam znao, jebiga - pravdao se Pavlović bez žara.

- Šta sad, je l' neki veliki problem? - pitao je Zelić nastojeći smiriti situaciju.

- Nemam pojma. Adam ga je jučer misli razbit. Možda se do danas smiri. A možda i nije - rekao je Domingo kojem su se na licu miješali zabrinutost i bodulska pomirenost.

- Pa dobro - Zelić je želio biti glas razuma - ti ga znaš oduvijek. Probaš ga urazumiti i uvjeriti da ovaj naš tulipan nije zaslužio batine, da je šarmer bez premca i ne može si pomoći...

- Reka san mu sve, sve zna. Samo znaš, svi su to vidili i sad je sramota i pizdarija. Ne može je sad ženit kad je bila nevjerna, zajebane su to stvari.

- Ma daj me nemoj zajebavat - razbudio se Pavlović - pa nismo u devetnaestom stoljeću! Isuse!

- Pavloviću, halavče - sada mu je Domingo govorio tonom iz kojega nije bilo jednostavno iščitati ljuti li se na njega ili mu je silno drag. Vjerojatno oboje. - Sjeba si. Reka san ti da na

otoku zaboraviš na šinjorine. Jučera sam ti spasija život, bez šale. Da ni bilo mene, ko zna šta bi bilo. Ovi te luđo bi spreman ubit. Na mrtvo, razumiš.

- A sranje...

- Da, sranje - nastavio je Domingo. - Jučera je još dobro prošlo, ne znan šta će bit danas.

- Šta bi bilo danas? - rekao je naivno Pavlović. - Danas se nakon kave sakrivam u kuću i ne idem više nigdje.

- A ne, ne, dragi moj Pavloviću, danas predvečer, prije nastupa, opet idemo na vikendicu, to je odavno dogovoreno.

- Tvoju? - pitao je Zelić.

- Ne. Adamovu.

6.

Mediterranski vestern, kratki film - sinopsis

Automobil prvo vidimo iz ptičje perspektive, mali modri četverokut koji mili po praznoj cesti. Sunce je nisko, izgleda kao da će skoro zalazak, ali ljeti su takve stvari varljive, ljeti sumrak može potrajati i dva, tri sata. Ovo se zbiva upravo u to vrijeme, svjetlo je toplo, gusto.

Kamera polako zumira automobil, spušta se prema njemu, a onda ulazi unutra. Domingo vozi, sasvim koncentriran. Oči su mu sakrivene iza sunčanih naočala, ali po stisnutim ustima, položaju ruku na volanu i generalnom držanju tijela vidimo da je sabran i fokusiran. Isto tako, posve je očito da je Pavlović pored njega na suvozačkom sjedalu vrlo nervozan. Također ima sunčane naočale, ali čitavo vrijeme grize nokte i provlači ruku kroz kosu, jasno je da to ne radi iz želje da popravi frizuru već da je riječ o nekoj vrsti prisilne, kompulzivne radnje. Zelić je na stražnjem sjedalu. I on ima sunčane naočale, ali se po njegovom govoru tijela ne može ništa zaključiti o njegovom raspoloženju, možda tek odaje blagu napetost budući da ruke drži u krilu u relativno neprirodnom, neudobnom položaju i još je pritom šakom lijeve obuhvatio šaku desne ruke. Kamera u jako sporom švenku prelazi od Dominga, preko Pavlovića, na Zelića, a dramatična glazba se postupno pojačava, to je neki morikoneovski instrumental za koji je jasno da još nije dosegao vrhunac drame; ona vrsta

glazbe uz koju bi bilo vrlo lako zamisliti kauboje ili Indijance kako jašu u sumrak spremni zapodjenuti ljuti boj.

Ponovno se vraćamo na kadar automobila izvana, ali ostajemo u zoomu iz kojeg smo prešli na unutrašnjost kabine, više ne idemo gore visoko.

Asfalt u jednom času prestaje, automobil usporava i dalje vozi po šljunčanoj, makadamskoj cesti koja također uskoro završava pa mali, modri Hyundai vozi oprezan slalom po šumskom putu, između stabala. Nakon šumarka izbija se na čistinu gdje je već parkiran jedan automobil i Hyundai staje pored njega.

Njih trojica izlaze iz automobila, polako i relativno bezvoljno, kao da žele odgoditi neminovno.

Kamena kućica prema kojoj kreću udaljena je stotinjak metara, dio puta je uska stazica, a dio je preko škrapa i kamenja. Put je previše uzak za svu trojicu pa Domingo i Zelić idu naprijed, a Pavlović iza njih. Hodaju sporo, ali odlučno, kao revolveraši.

Glazba dolazi blizu vrhunca, u zvučnoj slici sada dominiraju puhači.

Kamera im je iza leđa, oni hodaju prema kućici i prema suncu koje im blješti u oči. Iako ne vidimo dobro (jer i nama sunce ide u oči), vidimo da ispred kućice sjede tri prilike. Kako se približavamo, ustanovimo da su to Adam, Mladen i Ante. Sjede pred kućom i puše.

Kada se novopridošli trojac približi kući na deset metara i stane pred njom, glazba se naglo pojača, a onda na vrhuncu – stane.

Samo cvrčci narušavaju savršenu tišinu mediteranskog poslijepodneva.

Adam ustaje i raširi lijevu ruku u široku, domaćinsku gestu. Kao, izvolite, samo sjednite.

Svi se gledaju, kimaju si na pozdrav, nitko ništa ne govori.

Atmosfera je usijana, nešto prijeti da će se preliterati, nešto prijeti da će eksplodirati.

Nakon nekoliko trenutaka tišine, Adam prvi progovori.

- Momci, šta ćete piti?

Zelić se odvaži i kaže:

- *Vino. Donijeli smo i mi nešto.*

Adam odlazi u kućicu i vraća se s tri čaše. Stavlja po jednu ispred Dominga, Zelića i konačno Pavlovića.

Natoči im crveno vino iz velike boce od dvije litre koja stoji na stolu.

- *Ovo je domaći plovac, moj 'tac ga radi. Vi bi rekli plavac mali.*

Podižu čaše, Adam nazdravlja. Svi promrmljaju „Uzdravlje!“ pa otpiju po gutljaj.

Adam opet progovara.

- *I, Pavloviću, oprosti za jučer, jebiga.*

Pavlović se odmah nadovezuje, brzo.

- *Ma oprosti ti.*

Pogledaju se, gotovo prijateljski, mirno, a svima ostalima za stolom naočigled lakne.

Kamera opet odlazi u ptičju perspektivu, kadar se širi, vidimo i mjesto gdje su parkirani automobili, vidimo da u okolici postoje još dvije vikendice, sada prazne, vidimo stijene koje se spuštaju u more, vidimo more, mirno, nedužno, nezainteresirano.

7.

Kada bi se zagledao u jednu udaljenu točku, Zeliću se činilo da se miče more, a trajekt stoji na mjestu. Bilo mu je slabo. Dan ranije je nakon projekcije i razgovora, a prije odlaska na spavanje, pojeo dva režnja češnjaka jer je počeo osjećati simptome klasične prehlade ili viroze, a sada mu je taj jučerašnji češnjak stvarao epsku žgaravicu. Istovremeno mu se povraćalo, imao je grčeve i bojao se da će dobiti proljev i glava mu je pucala, nije se mogao sjetiti kada se fizički osjećao lošije. Jedva je stajao na nogama.

Pavlović se vratio s WC-a noseći dvije male limenke Karlovačkog.

- *Uzmi jednu, bit će ti bolje.*

- *Ti nisi normalan.*

- Ma daj, ajde, klin se klinom izbija.

- Isuse moj dobri.

Otvorili su limenke i kucnuli se i unatoč tome što je to bilo zaista krajnje kontra svakog razuma i intuicije, Zelić se stvarno osjećao mrvicu bolje. Kada je uspio prevladati gađenje i popiti prvih par gutljaja, kasnije je sve bilo lakše.

- Idem nam po još dvije - rekao je Pavlović.

- Daj, dosta - neuvjerljivo je protestirao Zelić.

- Ma ne, daj, moramo proslaviti što sam jučer prošao lišo.

- Ja sam se bio usro, mogu misliti kako je tebi bilo.

- Sjebano. Zajeban je lik taj Adam. Sami mišići i tetovaže. Mislim da mi je mogao slomiti vrat bez da se oznojio.

- Zajeban lik, ali veliki as.

- Stvarno veliki as.

- Bila je opasna ona scena na vikendici, baš opasna. Neka nema klimaksa do antiklimaksa.

- Haha, da - nasmejao se Pavlović - osim toga, to je sada moderno.

Stvarno je otišao po nove limenke. Bilo je skupo kupovati pivo na trajektu i to je ustvari bio porez na budale, strance, neinformirane turiste i alkoholičare koji si ne mogu pomoći, ali tješili su se time da se ne voze brodom svaki dan pa je to nekako trebalo obilježiti.

- A i naš Domingo je veliki as - rekao je Pavlović kada se vratio s novim pivama.

- Najveći. Još me bole rebra kako me zagrlio na rastanku.

- To je zato što si ti kržljav, a ne zato što je on snažan.

- Debilu.

Cuclali su pivo i gledali preko ograde trajekta prema pučini. Obojica su se, svaki na svoj način, pokušavali oprostiti s jednim od najboljih ljeta koje su proveli u životu. Zelić se prisjećao stiha jedne pjesme u kojoj se pjevačica pita je li već upoznala sve ljude koji će joj

nešto značiti i je li već čula sve pjesme koje će joj nešto značiti. Slično se, ne tako davno, pitao i on i bio je tužno zaključio da je odgovor na oba pitanja potvrđan, a onda su u njegov život ušli Pavlović i Domingo, a s njima i neka nova glazba, neke nove dobre pjesme, zanimljivi bendovi.

- Čim se Domingo vrati u Zagreb, moramo sjesti, imam neke ideje - rekao je Pavlović.

- Naravno.

- Kužiš, trebamo sad opet nešto smisliti da dogodine ponovno imamo povod za ljetnu turneju.

- Normalno. Samo me strah da nas poslovi i životi ne odvedu na različite strane i da se sve to ne raspline.

- Ma neće, nema straha za to.

Rez.

Nikad više nisu zajedno snimili ništa, tek bi se katkad našli na piću. Povremeno bi se spomenula kakva anegdota ili šala s turneje, ali novi ljudi, novi poslovi, novi projekti i nova putovanja koja su im se dešavala polako su preko tog ljeta navukli debelu zavjesu zaborava. Tek ponekad, kad bi negdje nekim čudnim slučajem čuli The Go-Betweense ili Sama Smitha, srce bi im malo brže zakucalo i sjetili bi se da im se uz tu glazbu nekada, negdje, događalo nešto važno.

MORALO JE JEDNOM IZAĆI

POSAO.

Nije joj mogao reći ne. Bio je bez posla već punih deset godina i zato joj nije mogao reći ne. Uostalom, živio je pod njezinim krovom, morao je to poštovati. Sve u njemu se bunilo, silno je htio odbiti taj angažman, ali nije mogao, imao je to zrnce morala koje ga je natjeralo da kaže da će barem probati. Nije obećao ništa osim da će probati.

Otkako je tata umro, on i mama su gotovo živjeli rutinu starog bračnog para. Ujutro su zajedno pili kavu. Poslijepodne su zajedno ručali, imali su zajedničke navike. I dalje su oni bili majka i sin, ali na nekim su razinama, najčešće praktičnim, funkcionirali baš kao par. Lea je to malo uznemiravalo, ali trudio se ne misliti o tome, kada bi to osvijestio odmah bi i potisnuo, to je bio jedini način na koji se mogao nositi s time.

Kada je gledao unatrag, njegov je život bio niz stvari s kojima se morao pomiriti. Prvo, još u djetinjstvu, sa spoznajom da će jednom umrijeti i sa strahom da će mu roditelji jednom umrijeti. To je bilo najteže, s tim i dalje nije skroz načisto, ali se trudi. Ustvari, trudi se ne razmišljati, svako njegovo pomirenje je zapravo bijeg, a izvještio se u bježanju. Morao se pomiriti i s tim da mu studij sociologije i filozofije neće donijeti nikakav pravi posao, neki od kojega bi mogao samostalno živjeti i sam plaćati račune. Bio se primoran pomiriti i s prekidom dvanaestogodišnje ljubavne veze, s činjenicom da se Monika šest mjeseci nakon prekida udala, a godinu i pol kasnije rodila dijete; morao se pomiriti i sa svim posljedicama prekida, od toga da se, nakon što je s njom pet godina živio podstanarsku idilu, morao vratiti pod roditeljski krov jer sam nije mogao plaćati stanarinu i režije pa sve do toga da nikada nije uspio kako treba natrag posložiti svoju emocionalnu strukturu pa mu je svaka veza nakon Monike bila obilježena njezinim tragovima i od samog početka osuđena na propast. Neko vrijeme se trudio i nadao, ali na četrdeseti rođendan se pomirio i s time – da će biti sam ostatak života. Pomirio se i s očevom smrću i s majčinim sve očitijim starenjem, pomirio se i s vlastitim ćelavljenjem i škembom koju još do prije deset godina nije mogao ni zamisliti, pomirio se i s time da živi od mamine mirovine i da je, s četrdeset pet godina na leđima, ustvari potpuni jebeni promašaj.

Razmišljao je i o samoubojstvu, ta ga je ideja neko vrijeme opsjedala. Koliko god se bojao smrti, toliko mu je ideja o suicidu bila čudno, neobjašnjivo privlačna. Nije ga mnogo priječilo da to učini, kombinacija straha i žaljenja majke koju bi to vjerojatno dokrajčilo.

Samoubojstvo je krajnje sebičan čin, a on sebičan nije bio niti je želio biti, tako da se pomirio i s time da će čekati da njegov trenutak dođe sam, prirodno, da ga neće provocirati. U trenucima posvemašnje iskrenosti prema samome sebi priznavao bi si da je stvar zapravo vrlo jednostavna i čak banalna, da jednostavno nema hrabrosti. Što, naravno, nije značilo da je nekada neće skupiti.

U tim silnim pomirenjima sa svijetom, sudbinom i okolnostima je također ležao jedan od razloga zašto je mami obećao da će probati: posao, pa ma kako loš, glup, težak ili čudan bio, ipak je predstavljao nekakav pomak, aktivnost, kretanje; donosio je tanušni tračak nade da bi mogao pokrenuti kakvu pozitivnu promjenu, da mu egzistencija neće biti baš sasvim promašena. Nije to očekivao, a nije se ni nadao, ali ma koliko bio ciničan, gorak i rezigniran, morao je samome sebi priznati da određena mogućnost postoji.

Posao mu je našla mama. Njezina prijateljica poznavala je poznatu aktivistkinju za tradicionalne vrijednosti, osobu koju je Leo prezirao iz dna duše jer su se njezine i njegove vrijednosti razlikovale do posljednje točke, ali osoba je, preziru unatoč, bila dobro povezana, sposobna i umrežena. Neka njezina rođakinja je držala malu trgovinu s unikatnim nakitom u trgovačkom centru na Kvatriću, a kako joj je to zapravo bio tek hobi tražila je nekoga tko će sjediti u trgovini i prodavati. Radno vrijeme je bilo i više nego prihvatljivo, radilo se od 10 do 18 s pauzom za ručak od pola sata, plaća je bila skoro simbolična, ali posao je to s prijavom, zdravstvenim, mirovinskim i svim blagodatima koje je Leo, otkako je diplomirao, uspio dosezati tek povremeno, kada bi u različitim školama odrađivao zamjene kao profesor sociologije ili filozofije.

Dan prije nego je trebao početi raditi zamišljao je sebe, fino proćelavog i neuredno ostarjelog ropera bez perspektive, iluzija i ideja u trgovini koja prodaje rukom rađeni nakit. Bio je u trgovini, otišao je tamo na razgovor s rođakinjom aktivistice koja ga praktički nije ni pogledala jer ako za njega garantiraju, a garantirali su, onda je sve okej i vidjeti sebe među tim naušnicama, ogrlicama, prstenjem i ostalim đinđama bilo mu je istovremeno smiješno i tužno. Nije znao tko je publika takvih trgovina i ima li je uopće jer je trgovački centar izgledao prilično zapušteno, ali je znao da će se teško moći uživjeti u to da im objašnjava od kojeg je materijala što napravljeno iako je sve brzo polovio, fimo masa, epoksi smola, sto čuda.

Znao je da se neće osjećati poniženo jer se odavno pomirio s time da će se, iako ga planinarenje nimalo ne privlači, prije uspeti na Kilimanjaro nego pronaći posao koji će barem djelomično zadovoljavati tri osnovna uvjeta – da je trajan ili da to može postati ako su

obje strane zainteresirane, da je solidno plaćen i da ima kakve-takve veze s njegovom strukom. Dosad je uvijek najčešće bio zadovoljen tek jedan uvjet i to vrlo rubno, a kako su godine prolazile tako su padali kriteriji, ali i njegova volja da radi išta pa je, samo zbog ljubavi prema majci i zahvaljujući posrednom poznanstvu s aktivisticom, u 45. godini života zaigrao ulogu koju nikada nije mislio da će trebati – postao je prodavač nakita.

TRGOVINA.

Trgovina ima devetnaest kvadrata. Opremljena je jednostavno i funkcionalno, ima izlog i trgovački pult na kojem je računalo. Na oba zida su police, iza pulta je stolac. I to je uglavnom sve. Leo se strahovito dosađuje. Nije ponio nikakvu knjigu, ništa za čitanje, mislio je da će biti posla, ali posla nema. Nitko ne ulazi u njegovu trgovinu, nitko ni da zaviri u izlog. U 14 sati odlučuje uzeti polusatnu pauzu koju će umjesto za ručak iskoristiti za kavu i WC jer njegova mala radnja nije opremljena sanitarnim čvorom. Također kani malo prolunjati trgovačkim centrom kako bi upoznao susjedstvo.

Na vratima okreće pločicu tako da prema van piše „Odmah se vraćam“, zaključava vrata i kreće u razgledavanje. Centar je očito bio ambiciozno zamišljen, ali je posve propao. Od dvadesetak lokala na njegovom dijelu kata, u funkciji su samo tri. Auto-škola, optika i njegov nakit. U nekima se vide tragovi starih djelatnosti, u drugima se iza stakla vidi samo sivi beton koji na mjestima čak djeluje nedovršeno iako nigdje nije primijetio da iz njega viri armatura. U jednom lokalu dvadesetak golubova. Vrata su zaključana, sigurno su ušli izvana, kroz razbijeni prozor ili neku rupu na krovu. Na vratima ceduljica i broj telefona izvjesnog Darija koji se na njoj predstavlja kao „Voditelj centra“ i moli vlasnika da ga nazove. Ceduljica je žuta i izgleda kao da je tu već neko vrijeme, vlasnik prostora očito ne haje za Darija, molbe niti golubove.

Izgleda kao da do trgovine s nakitom netko može doći jedino ako se baš ciljano uputio u nju, što se očigledno ne događa baš često. Teško je da će netko na nju slučajno nabasati, nema prolaznika, šetača niti ljudi koji su pošli u kupovinu, trgovački centar je mrtvi odvojak grada, zaboravljena nekroza. Leo na polukatu pronalazi veliku drogeriju u kojoj je čak i živo, ali nevolja je što ona ima ulaz i s ulične strane i sigurno nitko od kupaca neće ići pronjuškati na ovu drugu stranu, znaju da tu nema ničega, ali hajde, ta drogerija je barem neki život, neko zbivanje.

Iza drogerije je još nekoliko praznih lokala i jedan kojem su stakla oblijepljena ljepljivom

trakom. Na dnu hodnika su požarne stube i u kutu gomila nabacanih kartonskih kutija. Iako je izgrađen prije desetak godina, centar izgleda kao da je još uvijek u gradnji, to bi bio zaključak optimista. Leo sam sebe smatra pesimistom pa zaključuje da je riječ o neuspješnom eksperimentu, pranju novca ili posvemašnjem nedostatku razumijevanja urbanističkih pitanja. Ili sve to. U nekoj se mjeri može poistovjetiti s centrom, obojica su promašeni i nalaze se na krivim mjestima. I nemaju nade da će se situacija za njih popraviti. Kada je to pomislio, Leo je osjetio nešto što bi gotovo smatrao prisnošću i raznježenošću, ali onda je ugazio na leš goluba pa je opsovao i sebe i tu tankočutnost koja se s vremena na vrijeme pojavi, poput ljetne oluje. Otišao je potražiti birtiju.

Kafić je razinu ispod. U njemu ima nešto gostiju iako Leu nije jasno zašto bi tu netko išao na kavu ili piće ako baš nije prinuđen. Uređenje je generičko, dosadno, predvidljivo. Ravne linije, mesing, plastika i keramičke pločice. Tipizirani, bijeli stolovi i stolci, velika plazma na zidu. Svira radio. Po Leovom mišljenju svaki kafić koji umjesto odabrane *playliste* ima uključen radio, zapravo nije kafić već tek mjesto na kojem se prodaju pića, glazba je važan dio identiteta, ali sada nije u poziciji da bira pa sjeda za stol i naručuje pivo. Ispije ga brzo pa naruči novo i tek onda postane svjestan dviju fatalnih pogrešaka. Prva je to što već prvi dan na poslu pije alkohol i što će ostatak vremena bazditi po pivu, a druga je što njegova trgovina nema toalet i sad će se nakon pauze još nekoliko puta morati spuštati do ovog istog kafića jer mu mjehur više nije izdržljiv kao nekoć. Od dva piva mora na WC barem tri puta, možda bi morao pregledati prostatu.

Pred njega stiže drugo pivo. Niti u jednom trenu nije pomislio da ga ostavi nepopijenog kad ga je već naručio, to se jednostavno ne radi. Pali cigaretu i misli kako to što je naručio drugo možda nije loše. Sada se jednostavno mora upoznati s konobarom, viđat će se svakodnevno i dolazit će tu na kavu, pivo i toalet pa je bolje da zna čovjeka.

Popio je, popužio još jednu cigaretu, platio i upoznao se s čovjekom. Zove se Milan, djeluje simpatično i čini se koju godinu mlađi, ali, ovako na prvu, kao da su u sličnoj životnoj situaciji. Naravno, nezahvalno je suditi o ljudima na temelju jednog kratkog susreta, ali ponešto je i u intuiciji, nije sve u razumu i faktima. Lea je Milan po nečemu podsjetio na Bobu, prijatelja iz mladosti, ali ne može prstom uprijeti gdje je ta sličnost i je li ona fizička ili u nekoj sitnoj gesti, ili pak na razini dojma. Dugo nije vidio Bobu, čovjek je odselio u Irsku, povremeno se čuju preko Facebooka, razgovori su im kombinacija nostalgije i komentara o *craft* pivu koje je u njihovoj mladosti bilo znanstvena fantastika, a sada je standard.

Pomokri se, opere ruke i umije lice. Obriše ga papirnatim ručnikom. Sviđa mu se što toalet

kafića ima sapuna i papirnatih ručnika, tu je gotovo sklon ispraviti onaj minus koji mu je dodijelio zbog glazbe, ali odmah se ukori da je previše blag i to je sigurno zbog piva. Vрати se u svoju izbu koja mu se, pod blagim utjecajem alkohola, čini toplija i ugodnija, a njegov strah da će netko osjetiti smrad piva pokaže se potpuno neopravdanim. Do kraja radnog vremena nitko ne uđe u trgovinu.

KONOBAR.

Tri mjeseca kasnije Leo i Milan su već dobri prijatelji. Viđaju se svaki dan. Leo uvijek ulovi njegovu smjenu. Ako Milan radi ujutro, zajedno popiju kavu. Leo dolazi 45 minuta prije nego što treba otvoriti radnju, a u to vrijeme u kafiću najčešće bude jedini gost. Kafić diše nekim svojim ritmom, špica mu nije u uobičajeno vrijeme, nategnuto je uopće reći da ima špicu. U dane kada Milan radi popodne, Leo često nakon što zatvori radnju ostane s njim i popije poneko pivo. Nekad i više nego tek poneko. Dva ili tri puta su zajedno zatvorili kafić i onda još otišli na piće u grad. S Milanom se izmjenjuje Anđelka. Jedra pedesetogodišnjakinja s kojom nije izgradio odnos koji bi nadilazio dobrosusjedski. Bez zbližavanja, pristojno i od pomoći, ali na distanci.

Milan je sedam godina mlađi od Lea, čitav život je konobar, a na ovome je mjestu, u kafiću pretenciozno i iz posve mističnih razloga nazvanom Magellan, već posljednje dvije godine. I ne žali se. Plaća nije velika, manča je zanemariva, ali gazda je u redu, plaća mu na vrijeme. Osim toga, nikad nema gužve niti pijanih kretena. Mirno je i ne ubija se od posla, zadovoljan je.

Obojica su sretna kada se pogodi da Milan petkom radi poslijepodnevnu smjenu, tada gotovo po pravilu ostaju nakon što moraju, u miru ispijaju pivo u najčešće potpuno praznom kafiću jer Magellan i nije baš neko mjesto za večernje izlaske. Točnije, uopće nije mjesto za večernje izlaske.

Leo bi zaključao trgovinu, spustio se do kafića i odmah sjeo za šank. Obično bi popio dva piva dok se kafić ne bi posve ispraznio i dok mu se Milan nije mogao posvetiti, do tada bi najčešće buljio u neku točku iza šanka i s njim izmijenio tek koju usputnu rečenicu, zapažanje o vremenu ili komentar kakve utakmice koja se vrtjela na plazmi.

Ponekad bi bacio pogled prema novinama koje su stajale na tužnoj, raskupusanoj hrpi u kutu šanka, ali držao se stare odluke da koliko god može izbjegava sredstva informiranja. Nekoć

je bio ovisan i gutao je sav dnevni tisak, ali shvatio je da tako samo gubi novac, vrijeme i živce. Čak i kada bi novine čitao u kafiću pa ih nije plaćao, gubio bi vrijeme i živce, a već je samo to bilo dovoljno loše. Kada se, još kao srednjoškolac, navukao na tisak, mislio je da radi nešto dobro za sebe, da se oplemenjuje, ali s vremenom je padala kvaliteta novina isto kao i njegov kapacitet za probavljanje gluposti. Sve su novine postajale nalik jedne drugima, u njima je bilo sve više pogrešaka i nepismenosti, sve više površnosti i banalnosti, jeftinih trikova i izmišljenih senzacija, to više nije mogao podnijeti. Povremeno bi, ako bi se baš našao u prilici, bacio oko na neku žensku reviju ili magazin o automobilima iako nije vozio pa čak niti imao vozačku. Mogao se riješiti novina, ali nedostajalo mu je listanje, lutanje pogledom po uredno složenim stupcima teksta: tako se nosio s apstinencijskom krizom.

- Znaš kaj mi je ful čudno, ali baš ono ful? - pitao je Leo Milana kada je ovaj konačno počistio stol za posljednjim gostom, otvorio si pivo i sjeo pored njega za šank. Službeno radno vrijeme kafića bilo je do 23, ali iz iskustva su znali da je gotovo nemoguće da se u petak uvečer itko više pojavi.

- Reci, kaj.

- Radim tu već kol'ko, tri mjeseca, je l' tak. Da, tri mjeseca. Znaš kol'ko mi je ljudi ušlo u trgovinu u ta tri mjeseca?

- Kaj, brojao si? - iznenadi se Milan.

- Jesam, jebiga. Mislim, očito je mali broj, da ih je bilo hiljadu ne bi ih brojao. Ono, da je ulazilo dvajst ljudi dnevno kaj bi kurac to brojao, ali ovako me baš zanimalo, kao neka statistika?

- I, kol'ko?

- Ravno četr'sdevet. U tri mjeseca. Četrdeset. Devet.

- Jebote, pa to je niš.

- Normalno da je niš. Uzmimo da svaki mjesec ima dvadeset radnih dana, to je šezdeset dana - uzima Leo mobitel u ruke i otvara kalkulator - to je 0,8 dnevno. Nula cijelih osam. Manje od čovjeka po danu. I fakat, velim ti, češći su dani kada nitko ne uđe nego kada netko uđe. Ali okej, jebiga, znaš kaj je još fascinantnije?

- Kaj?

- Probaj pogoditi koliko od njih je nešto kupilo?
- Uf, ne znam. Recimo pola. Ili malo manje od pola. Recimo dvadeset.
- Njih točno osamnaest. Osamnaest ljudi u tri mjeseca. Ja sam u tri mjeseca napravio promet od otprilike dva soma kuna.
- Nemrem vjerovat - čudio se Milan.
- Ozbiljno. Dva soma kuna. Znači da je u prosjeku svatko tko je ušao ostavio sto kuna. Malo više. S tim da ih je par kupilo neke stvari za pet banki, pizdarijske. I bila je neka ženska kaj je ostavila tri, četiri glave, kupovala je darove za Žičbo kajaznam. Sve kul, nije bed, ali pazi rista, ja i dalje dobivam plaću uredno.
- Pa kak?
- To je ono kaj ja tebe pitam! Kak, jebote? Meni je plaća tri soma, to znaš. I navodno mi plaća sve doprinose, to nisam provjeravao, ali plaća je na vrijeme pa je valjda i to. Kajaznam. Al ku'iš, ja nju koštam bar čet'ri soma mjesečno, a u tri mjeseca napravim dva soma prometa. Tu nekaj ne štima.
- Tu nekaj jebeno ne štima. Kaj si rekao ko je vlasnik dućkasa?
- Ta neka ženska. Njena je teta ona kaj se često slika na televiziji. Ona zna frendicu od moje stare, ova joj je rekla da sam ja već sto godina bez džoba i tak, jebiga, to sam ti već ispričao.
- Ma jesi, da, al sam zaboravio. Ali niš čudno ako je tvoja šefica njezina nećakinja, to je ziher neko pranje love, znaš da je ona bila umočena u one neke muljaže, da je bilo o tome po novinama i portalima...
- Načuo sam nešto, ali ne pratim vijesti. Baš zato, želim da me takve stvari zaobiđu. I ide mi. Ali jebe me kaj ne kužim kaj se tu dešava. Mislim gle, najam prostora ovdje nije neka drama, ali i to je lova. Sitna, ali lova. To je, dakle, trošak. Ja sam trošak. A prihoda nigdje. A ja sam tranu, ku'iš, sve vidim, sve znam. Ono, nije da neko dila u tom prostoru ili kajaznam, da se dešava nekaj ilegalno. Nije mi jasno, ne kužim računicu.
- Ne kužim ni ja, ali znaš da je ona polinkana s crkvom. Ima masu para od crkve.
- Okej, je, znam i to, ali mi to i dalje ne objašnjava ovo. Ima para od crkve i daje ih nećakinji da drži dućkas s nakitom koji proizvodi jebeni gubitak.

- A možda se ta njezina nećakinja želi kurčiti pred frendicama kak ona ima trgovinu s nakitom i kak je sva kuli super?
- Ma palo mi je i to na pamet. Ona je ta neka fensi baba, ali kaj se imaš kurčiti u centru Kvatrić? Kuiš, da je to Tkalča ili nekaj, kajaznam, Amruševa di je onaj Sovilj...
- Koji Sovilj?
- Ma ekskluzivni nakit. Nije bitno, malo sam proučavao kak ta scena živi.
- Hahahahaha - smijao se Milan - nemoj me zajebavat, stari, pravovjerni roker pa ide proučavati kako izgleda tržište ekskluzivnog nakita. I onda još pukneš to ime - Sovilj - kao da bi ja trebao znati tko je on, kao da je to općepoznata činjenica.
- Ma poznat je on i izvan tih krugova. Piše Gloria stalno o njemu.
- Jebala te Gloria.
- Nebitno. Uglavnom, ovo nije baš lokal za preseravanje, time mi je čitava stvar još čudnija.
- Ma čudno je, stari, nije da nije, ali meni je i dalje jednako čudno i smiješno da ti ideš proučavati nakit - nije se dao Milan.
- A jebiga, radim u dućanu s nakitom. To je isto čudno.
- Istina, u pravu si, ali na to sam se naviknuo. Ne doživljavam te ko lika koji prodaje naušnice, doživljavam te ko. Lea... Kajaznam. Možda zato što ovo nije neka trgovina nakita, i sam si rekao, ovo je ko neka crna rupa, ko da smo svi kaj tu šljakamo neki osuđenici na neku kaznu ili nešto.
- Imaš pravo. S tim da osuđenik Milan za razliku od osuđenika Lea barem zaradi svoju plaću.
- To je isto istina.
- Ajde, daj nam još dva Pramena, ali neka budu hladna tako da nam se duše smrznju.
- Pa ni nemam toplih, pjesniče!

KONCERT.

Negdje u ranim četrdesetima Leo je prestao aktivno izlaziti. Niti je imao s kime, niti mu se dalo. Tako tipična priča, sve si stariji, imaš sve manje volje i snage, sve si umorniji i sve lošije podnosiš mamurluke. Prijatelji su se poženili, prijateljice poudavale, svi imaju djecu. Oni koji nemaju su jednako bezvoljni kao ti. Gledanje filmova i serija preko interneta uvuklo ih je u svoje toplo krilo i tome se stravično teško othrvati, eventualno poneko piće tu i tamo, nakon posla, a prije dolaska kući; starački. Nije tako zamišljao svoje četrdesete, ali nije zamišljao niti da će živjeti s mamom i raditi kao prodavač u trgovini s nakitom. Život je ono što ti se događa dok si zauzet pravljenjem drugih planova, rekao je davno John Lennon u krasnoj „Beautiful Boy“, a ma koliko to možda bilo patetično, Leo je volio taj citat i vjerovao je u njega, kao što je i inače vjerovao u istine koje je naučio iz glazbe.

Iako je prestao izlaziti, za razliku od mnogih vršnjaka nije prestao pratiti glazbu. Obožavao je internet! Internet mu je omogućio ono o čemu nije mogao ni sanjati kada se kao klinac zakačio na muziku, da svaki dan poslušati nešto novo, da bude u toku sa svime što se događa, da svaki album ima isti dan kada se službeno objavi, nerijetko i prije nego se službeno objavi. Strašno ga je živciralo kada bi ljudi njegovih godina bili nostalgичni prema prošlim vremenima, prema pločama i kasetama i „posvećenom“ slušanju. Ako je neki bend ili album zavolio u vremenu poslije interneta, slušao ga je jednako posvećeno kao i u vremenu kaseta, ali priznavao je da mu je bilo teže zadržati pozornost i probuditi entuzijizam, no to je objašnjavao dvjema činjenicama. Nekoć je bio mlađi i nije čuo puno toga, sve je bilo prvi put, a sada je već poslušao milijun bendova i čuje utjecaje, povlači paralele, ne može opušteno slušati, jebiga, to je kao čitati roman nakon studija komparativne književnosti – ubije dio užitka, ali daje neki novu čar. Osim toga, glazbu iz mladosti se uvijek povezuje s nekim drugim stvarima, s odrastanjem, otkrivanjem svijeta, prvim poljupcima, ona nikad nije samo glazba i zato glazba koju otkriješ u zreloj dobi nikada ne može imati tu težinu.

Iako Milanu glazba nije predstavljala ništa bitno u životu, pristao je s Leom otići u Kset na koncert benda First Ki\$\$\$. Nije imao obitelj i volio je izaći, a nedjeljom Magellan ionako nije radio pa je mogao zaružiti. Leo je inače, otkako je prestao biti stalni akter zagrebačkog noćnog života, pomno birao koncerte na koje će otići i uglavnom je išao slušati bendove koje zna i voli i za koje mu, ustvari, i nije bilo potrebno društvo, a ovaj bend nikada nije slušao, bili su to neki domaći momci oko kojih se stvarao popriličan *hajp* pa ih je odlučio provjeriti. Osim toga, sad je imao partnera za izlaske pa je to valjalo iskoristiti.

Našli su se u Limbu. Milanu se kafić nije sviđao, nikad ranije nije bio tamo, ali vidio je da se

Leo ponaša opušteno pa je to nekako prešlo i na njega.

- Nikad nisam bio u tom Ksetu – priznao je Leu dok su ispijali drugo pivo.
- Pa di si izlazio kao klinac? – čudio se Leo.
- U Sokol i Aquarius, ponekad u Saloon, na Jarun. To je bila šema.
- Da, ovo je malo druga špreha. Rokenrol. Recimo, rokenrol. Možemo nabaciti paljadu ako ti se ne svidi, ali volio bih čuti taj bend, priča se da su dobri.
- Ma nema frke, nismo vezani pupčanom vrpcom. Ako tebi bude dobro, a meni ne, ti slobodno ostani. Iako, bio sam u toliko loših izlazaka da svašta mogu podnijeti.

Obojica su se nasmijali. Popili su piva i otišli u Kset. Ondje je već bila poprilična gužva. Ostavili su jakne na garderobi i ušli u dvoranu, odmah se, kao dva prekaljena igrača, namontirali za šank i naručili nova piva. Nije bilo predgrupe pa su ćaskali dok bend nije izašao na pozornicu. Leo je objašnjavao Milanu povijesni kontekst i važnost Kseta, govorio mu o nekim sjajnim koncertima kojima je ondje prisustvovao, pokazao mu galeriju s koje se može dobro vidjeti bend, uputio ga u mikro-klimu.

Bend se pojavio i žestoko krenuo. Žestoko, ali loše. Milanu se na licu vidjelo da se pita što mu sve to treba, a Leo je znalački odlučio pričekati dvije ili tri pjesme da se situacija popravi ili da bend može mirna srca otpisati kao smeće. Na prvih nekoliko pjesama tonac još traži zvuk, a i bend je obično nervozan i u tremi, ali nakon toga stvari obično sjedaju na svoje mjesto. Podijelio je svoje razmišljanje s Milanom koji je rekao da razumije, ali da mu se stvarno ne ostaje na još nekoliko pjesama i da ide nazad u Limb popiti još jedno piće u miru. Ako Leo odustane od koncerta u idućih dvadesetak minuta, naći će ga tamo. Ako ne, vide se u ponedjeljak. Pošteno.

Pola sata kasnije Leo je zaključio da dugo nije slušao lošiji bend. Imali su volje za sviranjem, ali to je bilo jedino što su imali. Melodije su im bile ravne i neupečatljive, tekstovi naivni s nasilnim, rogovatnim pokušajima poetizacije, frontman je bio previše teatralan i lažno uživljen. Ono što su svirali moglo bi se okarakterizirati kao mješavina *indie* rocka i post-punka, ali bili su neoriginalni i ustvari dosadni, baš pravi promašaj. Vidjela se ambicija, ali za takvu ambiciju nije bilo pokrića. Leu se više nije dalo slušati bend, ali ostajalo mu se još vani, u izlasku. Odlučio je izaći ispred kluba na cigaretu.

Isto je pomislila i neka visoka crvenokosa djevojka, u isti su čas poželjeli izaći iz kluba pa su

se gotovo zaglavili na uskim vratima.

- Oprosti - rekao je Leo.

- Sve pet - odgovorila je - imaš vatre?

- Aha. Izvoli. Kakav ti je bend? - odvažio se Leo na pokušaj započinjanja komunikacije. Ne bi da već nije bio pripit.

- Grozan. Došla sam jer je dečko od frendice bubnjar, ali užasno mi je, toliko preseravanja dugo nisam vidjela...

- Ja sam pička od bubnjara.

- Ha?

- Ma to ti je neki urbani mit da je negdje u Zagorju bio koncert nekog lokalnog benda i neka curka je pokušala ući bez da plati kartu. Nije na popisu, ništa. I zaštitar je pita kud će, tko je ona, šta joj je, a ona veli: *Ja sam pička od bubnjara!*

- Hahaha - nasmijala se cura, ali se brzo pribrala - kako jadno ustvari, kako malo samopoštovanja.

- Slažem se. Ja sam uvijek tvrdio da bi feminizmu prvo trebalo podučiti žene.

- Istina. Inače, ja sam Sandra.

- Leo, drago mi je.

Razgovaraju, smiju se, druže se, piju. Koncert završava, dvorište se ispunjava ljudima, svi pale cigarete, žamor se pojačava. Leo ne može vjerovati da čak i tako mator i ocvaio ima što ponuditi mladoj i zgodnoj djevojci. Očito ima, jer ona se ne miče od njega, ali uvijek postoji mogućnost da je samo očajna jer joj frendica visi tamo, u drugom dijelu dvorišta, s bendom. U jednom času dolazi do njih i poziva ih da se pridruže, Leo proklinje svoju crnu sudbinu jer je igri kraj, zna da nema šanse pored mladih, zgodnih i znojnih momaka iz benda, ali Sandra je odbija i kaže da će doći kasnije, a Leo procvate iako to ne pokazuje i odjednom više nije ocvaio, odjednom su se opet pojavili pupoljci i on osjeća uzbuđenje, osjeća ushit, ali i dalje analizira i propituje i čudi se samome sebi da ne zna uživati u trenutku pa zaključuje da je za zadovoljstvo stvarno potrebno malo, tek mrvica nečije pozornosti, prava količina alkohola u krvi, par osnovnih stvari, ništa previše.

Ne priključuju se bendu i Sandrinoj prijateljici, već odlaze u nedefinirano „dalje“, kreću prema centru grada, idu popiti još jedno piće pa će svatko na svoj tramvaj. Dobre su volje i mnogo se smiju.

- Jesi vidio da je Bandić prefarbao Hendrixa? Opet.

- Zbilja? Nisam vidio, ne čitam novine, ne gledam TV...

- Da, nevjerojatno. Taj natpis je postao simbol grada, a on ga prefarbava uporno, ne znam zašto mu smeta. I divim se ekipi koja ga uporno gore stavlja. Iako, ovo je već peti ili šesti put da ga briše u zadnjih godinu dana. Ne znam koliko će biti uporni, ne znam koliko će im se dati.

Leo nikada nikome nije rekao da su baš on i Bobo prvi napisali „Hendrix“ na željezničkome mostu. Nikada i nikome. Tako su se bili dogovorili. Čitali su tekstove u novinama u kojima su kojekakvi površni novinari pisali kako je natpis nastao za vrijeme Univerzijade 1987., glupost koju je netko davno napisao, a ostali su se zakačili, nekritično prepisivali. Sjećao se dobro te proljetne večeri 1994. godine kada su stisnuli prvi veliki grafit na nevinu tirkiznu površinu mosta. To je bilo prije 23 godine, ali još uvijek se jasno sjećao svega, baš svega. Zrak je mirisao slično i odjednom, ponesen alkoholom, uzbuđenjem i hormonima za koje je već zaboravio da ih posjeduje, Leo odluči napraviti ono što nikada prije nije.

- Znaš, možda mi nećeš vjerovati, ali ja sam s frendom napisao prvog Hendrixa.

- Daj me nemoj zajebavati!

- Ne, ozbiljno. Nema načina da ti dokažem. Nemam čak ni fotografiju. Ali razmisli. Zašto bih ti lagao? Nije mi stalo do toga da budem faca, samo što je to nešto što sam držao za sebe više od dvadeset godina. Jebiga, moralo je jednom izaći.

Vjerovala mu je.

MOST.

Ipak se dogodilo, bez obzira na to što su šanse bile neizrecivo, nezamislivo male. Posao je Leu donio novog prijatelja, donio mu je, posredno, poznanstvo sa Sandrom i donio mu je kakvu-takvu financijsku sigurnost. Postajao je zadovoljniji, ispunjeniji, opet mu se činilo da

ima smisla ustajati iz kreveta svako jutro, imao se čemu radovati. No, nije si dopuštao da ga taj osjećaj preuzme i obuzme, vjerno je gajio vlastiti skepticizam, znao je da je dovoljno da jedna stvar pođe po zlu i da se čitava slika uruši, shvaćao je koliko je sve krhko i nestalno. Imao je faze unutar dobrog raspoloženja kada bi ga obuzimale crne misli, štošta ga je mučilo, a posebno to što nije znao je li njegov posao paravan za nešto veće i ako jest, o čemu je riječ. Trudio se time ne opterećivati, ali nije mogao, očito je od previše stvari za života bježao da bi to i dalje mogao biti univerzalni put.

Jedne je pijane večeri iznio Milanu svoj plan. Rekao mu je da je on autor prvog Hendrixa. Kada je zavjet šutnje već jednom prekršio, sada može opet. Htio je opet otići na most i sada napisati „Hendrix živi“ kao posvetu svojoj mladosti, kao dug Bobi, kao dar za Sandru. Znao je da Milanu ta vrsta urbane kulture ništa ne znači, znao je da nikada nije slušao Hendrixa i da će mu cijela priča vjerojatno zvučati smiješno, ali računao je na njega samo kao na „držača ljestvi“. Milan je pristao.

Odabrali su jedan petak. Leo je nakon posla otišao kupiti boju i partviš i onda se vratio po Milana. Popili su samo po jedno pivo, ipak se trebalo penjati na most. Kako ni jedan ni drugi nisu vozili, otišli su do okretišta tramvaja taksijem. Taksist ih je malo čudno gledao, ali nije ništa komentirao. Oko važnijih je stvari morao razbijati glavu, vjerojatno ga je mučio Uber.

Kada su stigli do prilaza mostu, dočekala ih je velika gužva. Svjetla, kamere, svjetina. Probili su se bliže središtu zbivanja, a ondje je bio gradonačelnik koji se očito spremao održati govor. Njemu iza leđa je bila i aktivistkinja za tradicionalne vrijednosti i Leu se učinilo da ga je okrnula svojim ledenim pogledom. Stresao se od nelagode.

- Je l' radi ovo? - rekao je gradonačelnik lupnuvši po mikrofону, a onda je shvatio da se i to čulo pa se nasmiješio, duboko udahnuo i krenuo.

- Drage sugrađanke i dragi sugrađani, građanke i građani našeg predivnog Zagreba. Kao što znate, ovaj most koji je iza nas davnih je dana neki nepoznati heroj obilježio imenom Jimija Hendrixa, velikog muzičara i gitarista, jednog od glavnih predstavnika rock supkulture. Taj je grafit postao toliko poznat da su građani po njemu most počeli zvati Hendrixovim mostom, a grupa Vatra je napravila pjesmu o njemu. Taj most je simbol grada Zagreba. Kada opet postanem gradonačelnik, ja ću most i službeno preimenovati u Hendrixov most, to vam obećavam, tako ću dati podstrek mladima i urbanoj, alternativnoj kulturi, ali i dokazati svim oponentima da ja nisam protiv takvih stvari, ali, je li, postoje prioriteti i sve u svoje vrijeme. Osim što će most i službeno nositi ime velikog Jimija, večeras smo se okupili kako bismo

predstavili svjetlosnu instalaciju koja će most ukrašavati po noći i zbog koje više neće biti potrebe da hrabri mladi ljudi riskiraju svoje živote i penju se pod okriljem noći gore, na most, kako bi na njemu uradili grafit.

Izgovorivši to, gradonačelnik je dao znak nekom nevidljivom tehničaru i svjetla su se odjednom ugasila. S mosta je zabljesnuo ružni, nakaradni, neonski crveni i zeleni natpis na kojemu je ime najvećeg gitarista svih vremena podsjećalo na reklamu za luna-park, kebabdžinicu ili automat klub u malom mjestu na moru.

Kao da to nije bilo dovoljno, odjednom su se začuli prvi taktovi poznate pjesme o Hendrixovom mostu, a reflektor je obasjao bend koji je stajao iza gradonačelnika, dotad skriven u tami.

Milan i Leo nisu razgovarali. Stajali su i šutjeli, kao kipovi po kojima je jato ptica istovarilo svoje poluprobavljene doručke. Leo je mislio o tome kako je Vatra možda jedini gori bend od Last Ki\$\$a, Milan je mislio o tome kako se s ovim tipom nekako uvijek zatekne u čudnim situacijama, a obojica su mislili da ih netko zajebava, da će netko upaliti svjetlo i obznaniti da su sudjelovali u masovnoj halucinaciji, u eksperimentu koji je sada gotov i da svi mogu dalje nastaviti raditi ono što su dotad radili.

Natpis na mostu je mijenjao boje. Djelovao je umjetno i promašeno. Djelovao je kao ostarjeli roker u trgovini s nakitom, kao samoprozvani rokenrol bend u službi politike, kao netko tko se silno trudi biti nešto što nije.

Inače lijep, most se zbog tog natpisa učinio ružnim. Bio je dobar jedino za to da se s njega skoči u Savu. Odjednom se to nije činilo kao najgora stvar na svijetu.

ZAHVALA

Najveći dio ove knjige nastao je za vrijeme boravka u Kući za pisce u Pazinu. Zahvaljujem na stipendiji, kao i na prilici kakva se ne pruža često – prilici da se mjesec dana bavim isključivo pisanjem i da ne moram brinuti ni o čemu drugome, o dnevnim sitnicama koje inače opterećuju svakodnevicu. Osim mira i usredotočenosti, u Pazinu sam pronašao i krasne ljude koji su mi, svatko na svoj način, pomogli da se ondje udomaćim i da mi ništa ne nedostaje. Hvala ekipi iz Bunkera, hvala Alenu, Kesu, Andriji i hvala Tei te ostatku restauratorske ekipe. Hvala Višnji na izletima po Istri i Mladenu Blaževiću na razgovorima o pisanju, knjigama i poljoprivredi.

Hvala svim prijateljima koji su me poticali na pisanje, kao i onima koji su sa mnom dijelili različita iskustva od kojih su neka i završila u knjizi. Provučena kroz gusti filter i propuštena kroz najfinije sito, razumije se.

Od srca hvala Marini Vujčić koja se pokazala najboljom urednicom koju je uopće moguće zamisliti.

Hvala i Tei Jurišić koja je ustupila svoju genijalnu ilustraciju za naslovnicu knjige iako sam je to zamolio točno osamnaest sekundi nakon što smo se upoznali, dok smo zajedno prelazili pješački prijelaz.

Osjećam potrebu zahvaliti i svojim roditeljima. Naravno da je potpuno nemoguće zahvaliti im na svemu što su učinili za mene, ali u ovom konkretnom slučaju – hvala na tome što znaju koliko mi ovo sve znači.

Na koncu, ali možda i najvažnije, hvala Ivani. U knjizi je izravno sudjelovala kao prva, probna čitateljica, a zbirci je dala i naslov, no značajnije od toga je sve ono što svakodnevno čini, njezina pažnja, razumijevanje i potpora.

Andrija Škare

Rođen 1981. u Zagrebu. Diplomirao novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Radio kao novinar, scenarist, voditelj, urednik. Organizirao i vodio niz tribina, koncerata i soareja opće prakse. S partnericom je pokrenuo program „Slušaj me“ koji spaja muziku i (govorenu) književnost. Trenutačno radi kao urednik za domaću književnost u nakladničkoj kući Mozaik knjiga te vodi Festival europske kratke priče. Objavljuje kratke priče, romane i zapise o muzici, kavanama i životu.

Objavio: *S više mlijeka, molim* (publicistika, 2008); *Život svijeta koji će doći* (priče, 2014); *Slušaj me* (eseji, 2016); *Društvene igre* (priče, 2017); *Dva prsta iznad gležnja* (roman, 2020); *Novi dio grada* (priče, 2022).

Biblioteka Online

knjiga 280

Andrija Škare

DRUŠTVENE IGRE

drugo izdanje

© 2025 Andrija Škare

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2025

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Glavni urednik

Krešimir Pintarić

Urednik

Davor Ivankovac

Fotografija

Bella White / Pexels.com

Objavljeno

19. listopada 2025.

ISBN 978-953-374-389-9 (HTML)

ISBN 978-953-374-390-5 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-374-391-2 (PDF)

ISBN 978-953-374-392-9 (MOBI)

Prvo izdanje

Hena com, Zagreb, 2017.

Knjiga je objavljena uz financijsku podršku Zaklade „Kultura nova“, Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Zagreba. Mišljenja izražena u ovoj knjizi odražavaju isključivo mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajališta ustanova koje pružaju financijsku podršku.